

XWiyá yáy neainariḡ Matiyuo eanḡpirini.

Rḡwamiḡ rḡpḡ “Xwiyá yáy neainipaxḡ Matiyuo eanḡpiyḡ” rinḡḡpirini. O Jisaso wiepḡsagowa worini. Xegḡ yoḡ ámi bḡ Ripaiorini. Jisaso rḡxa nḡpémáná nḡwiápḡnimeámḡ anḡnamḡ nánḡ nḡpeyimáná eḡáná ámi xwiogwḡ rḡxa obaxḡ nḡpwémáná eḡáná rḡwamiḡ rḡpḡ eanḡrini. Xegḡ Judayḡ dḡḡḡ re yaiwiarḡḡagḡa nḡwiniḡ, “Mḡxḡ ináyḡ nimónḡrḡ re mḡḡweanḡyḡ nēpa xwayḡ nanḡrḡ ḡweanḡwáomanḡ. Jisaso nēpa arḡowayá xwḡá piaxḡyo dánḡ iwiaronḡoyḡ rarḡḡwáo nimónḡrḡ sḡḡwḡrḡyḡ, mḡxḡ ináyḡ nimónḡrḡ anḡ Jerusaremḡ tḡyo dánḡ neameḡweámḡnḡrḡ eḡḡrini.” yaiwiarḡḡagḡa nḡwiniḡ nánḡ ayḡ ámi dḡḡḡ né-moro “Xeḡwḡ rḡa moarḡḡwiniḡ? Jisaso nēpa Kiraisorini. Gorḡxoyá xewaxorini.” yaiwḡrḡxḡnḡrḡ rḡwamiḡ rḡpḡ eanḡrini. E yaiwḡrḡxḡnḡrḡ rḡwamiḡ nearḡná wḡá róki-amoagḡáwa áma arḡowayá xwḡá piaxḡyo dánḡ iwiaronḡo nánḡ nḡrḡro rḡwamiḡ eagḡá obaxḡ mḡḡ nḡrorḡ “Jisaso apḡ tḡnḡ apḡ tḡnḡ xḡxenḡ nimóga uḡḡrini.” nḡrḡrḡ eanḡrini.

Jisasomḡ xiáwo írḡḡowa nánḡrini.

¹ Xwiyá rḡpḡ ḡwiárḡawé Jisasi Kiraisoyá nánḡrini. Oyá ḡwiárḡawé nimóga nurḡ áwini e mḡxḡ ináyḡ Depitorini. Depitoyá ḡwiárḡawé nimóga nurḡ wigḡ xiáwo írḡḡo Ebḡrḡamorini. ² Ebḡrḡamo Aisakomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Aisako Jekopomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Jekopo Judaomḡ tḡnḡ xegḡ xexḡrḡmeáowamḡ tḡnḡ emeanḡnigini. ³ E dánḡ Judáo xiḡái Temái tḡnḡ ḡwḡ ninḡri Pereso tḡnḡ Seroo tḡnḡ emeanḡnigini. E dánḡ Pereso Xesḡronomḡ emeanḡnigini. E dánḡ Xesḡrono Ramomḡ emeanḡnigini.

⁴ E dánì Ramo Aminadapomì emeanjìnjì. E dánì Aminadapo Nasonomì emeanjìnjì. Nasono e dánì Sarìmonomì emeanjìnjì. ⁵ E dánì Sarìmono é máyí apìxí Rexapí nìmearì Bowasomì emeanjìnjì. E dánì Bowaso Rutímì nìmearì Obetomì emeanjìnjì. Obeto e dánì Jesiomì emeanjìnjì. ⁶ Jesio e dánì mìxí ináyí Depitomì emeanjìnjì. Depito e dánì apìxí Yuraiaoyáí nurápìrì Soromonomì emeanjìnjì. ⁷ Soromono e dánì Riabowamomì emeanjìnjì. Riabowamo e dánì Abaisaomì emeanjìnjì. Abaisao e dánì Esaomì emeanjìnjì. ⁸ Esao e dánì Jexosapetomì emeanjìnjì. Jexosapeto e dánì Joramomì emeanjìnjì. Joramo e dánì Asaiaomì emeanjìnjì. ⁹ Asaiao e dánì Jotanomì emeanjìnjì. Jotano e dánì Exaso emeanjìnjì. Exaso e dánì Xesekaiaomì emeanjìnjì. ¹⁰ Xesekaiao e dánì Manasaomì emeanjìnjì. Manasao e dánì Emosomì emeanjìnjì. Emoso e dánì Josaiaomì emeanjìnjì. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babironì dájí é máyí mìxí nìmeáa nìbìro Judayo nìpìkiomearo ìwí nìmearo nìmeámì úáná Judáyí aní e xwiogwí obaxí ηweanáná Josaiao e dánì Jekonaiaomì tìnì xegí xexìrìmeáowamì tìnì emeanjìnjì. Jekonaiao e dánì Siatieromì emeanjìnjì. Siatiero e dánì Serababero e dánì Abiudomì emeanjìnjì. Abiudo e dánì Eraiakimomì emeanjìnjì. Eraiakimo e dánì Esomì emeanjìnjì. ¹⁴ Eso e dánì Sedokomì emeanjìnjì. Sedoko e dánì Ekimomì emeanjìnjì. Ekimo e dánì Eraiatomì emeanjìnjì. ¹⁵ Eraiato e dánì Ereesaomì emeanjìnjì. Ereasao e dánì Matanomì emeanjìnjì. Matano e dánì Jekopomì emeanjìnjì. ¹⁶ Jekopo e dánì Josepo, Mariaímì xiagwomì emeanjìnjì. Í Jisasomì xìrìnjìnjì. O yeáyí neayimìxemeanía nánì Gorìxoyá

dijé tñi xegé xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroŋo enagi nání xegé yoé bi Kiraisoyé rigtorini. ¹⁷ Ayínání xiáwo írŋo Ebirfamo nemeága nibiro mixé ináyé Depito emeaje nání xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú imóniŋtrini. Xiáwo Depito ŋweaje dání nemeága nibiro Babironi kirapusé omiŋé wigé nání xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú eni imóniŋtrini. Omiŋé wigé dání Jisaso rémoje nání ámi xiáwowa wé wúkaú síkwé waú waú imóniŋtrini.

Jisasomi xínái xiriŋe nánirini.

¹⁸ Xwíyá Jisasi Kiraiso xiriŋe nání ripirini. Omi xínái Mariaí Josepo meáwiniŋiniri ikiyiŋé niyárimáná enáná yaú síni nimeánimé memé enáná írxa Gorixoyá kwíyé tñi niaíwé agwé eniniginí. Í niaíwé agwé enagi niwiniro ¹⁹ Josepo, ími meanío áma sanŋo enagi nání “Xwíyá ími ayá winipaxé wí muripa oemini.” niyaiwiri “Ími yumí emi omómini.” niyaiwiri ²⁰ síni dijé e nimóa waríná re eniniginí. Oriŋá winaríná Gorixoyá anŋajé wo siŋáni niwimóniri re uriŋiniginí, “Josepoxi, mixé ináyé Depitoyá xiáwoxini, dixé apixé Mariaími éf niwiri emi mímopani. Niaíwo ími kwíyé Gorixoyápimi dání eweáo enagi nání anani meá. ²¹ Í niaíwé oxé wo xirinfáriní. Áma xegé imónigfáyo íwé yarigfápi nání xwíyá meáriniprixiniri yokwarimé niwiri yeáyé uyimixemeanfá enagi nání xegé yoé Jisasoyé wírixini.” ²²⁻²³ Ayé enína wíá rókiamoagfá wo áwané niri ríwamiŋé eaáŋé rípi “Re enfáriní. Apixé oxé míméaniŋé wí niaíwé agwé neré oxé wo xiránáyé, yoé Emaniueroyi —Yoé mfké ayé Gorixo nene tñi nawini ŋweanfá nánirini. Yoé e wíripfáriní.” Ríwamiŋé e niri eaáŋé api xixeni

imóninfa nání e imóniniginí. ²⁴ Anfnají Gorixoyáo e urfagi Josepo sá weje dání nwiápinimeari anfnajo sekaxí urípa neri xegí apixí Mariaími meaniginí. ²⁵ Ími nimeari aí siní niaíwo mixirípa nerfna í tñi sá bi miwé nera núisaná í ríxa niaíwo xiráná xegí yoí Jisasoyí wfriniginí.

2

Sogwí fwiapariními dání bigfáwa nánirini.

¹ Mariaí Jisasomí Judia piropenisíyo aní yoí Betirexemi dání nixirimáná enána Judayí áminá wo mixí ináyí Xerotoyí riníño Jerusalemíyo ninwearí xegí Judayo menwearáná re eniginí. Ámá siní nání enwipearigfá wa sogwí fwiapariními dání nñbiro Jerusalemí nírémoro ² yariní re wigfawixini, “Judayí mixí ináyí imóninfa nání niaíwí siní xiríño gerini? Sogwí fwiaparinímini ninwearfna omí xiráná siní o nání nweáagi siníwí nwinirane nání omí yayí oumeanirane barinwini.” urémeáagfá ³ mixí ináyí Xeroto “Niaíwo mixí ináyí nimónirí nímuronirfeníño?” niyaiwiri díní ríá nuxerí Jerusalemí nweáyí nñni ení díní ríá nuxéa úagi ⁴ o apaxípaniní imónigfá xwéowami tñni nwi ikaxí eáninípi mewegfawami tñni awí neáarimáná yariní re winiginí, “Kiraisoyí riníño, yeáyí neayimixemeanfa nání negí arfowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyí rarínwáo rfwaminí nirinirí eáninípi ge xiríprífa nání rinini?” urfagi ⁵ awa re urigfawixini, “Negí Judia piropenisíyo re aní yoí Betirexemiyo xirípaixí imónini. Ayí rípi nánirini. Wíá rókiamoagfá wo áwaní niwuriyiri rfwaminí re eaárinirini, ⁶ Judayí aníyo aní yoí Betirexemi nweáyíné aní ninyoní nání

ámá obaxíyíné menjagi aiwi segí ámá wo mixí ináyí nimóniri gí Judayí niyoní menjeanfá enagi nání segí aní apí aní xwé tñí xixení imónínfáríní. níriri eaárinjíríní.” urfagía ⁷ Xeroto yumíí dñí niyaiwimáná “Siníyo enwípearigfáwa obfpoyí.” níriri awa ríxa báná yaríní re winíniginí, “Sinjo gíná nweáagi winíngfawixíní. Sinjomí sinwí nínwínímáná enáná emá ararí pwenfíríní?” urfagi awa ríxa áwaní uráná ⁸ o Betírexemí nání re uowáríniginí, “Soyíné nuro niaíwo nání píraníní pía époyí. Ríxa sinwí nínwíniróná nioní ení nurí yayí seáyí e umemíniri nání ámí nínbíró áwaní nírífpoyí.” urfagi ⁹ awa arfá e nínwiro wigípi óíyo warfná re eníniginí. Siní awa xámí sogwí fwiaparínímíní nínwíroná winíngfo awamí xámí numearí aní niaíwo wenjwámí seáyí e nweaníniginí. ¹⁰ Sinjo e nweáagi nínwíníro seáyími seáyími nimóníro dñí nífá nínwíníri ¹¹ anjwámí nínpáwiro niaíwo xínái Maríaí tñí nweanagfí nínwíníro re egfawixíní. Xwíáyo nínpíkinímearó omí yayí numemáná amípi o nání imóníní wigí ayá rínixarigfápi nínroaro sfjá gorí tñí íkfá dñá —Dñá yoí pírakenisaní tñí murí tñí nání ríníní. Dñá apí dñí naní eaaríní xixegfíní síxí wíxaú tñí míní wigfawixíní. ¹² Míni nínwimáná enáná Goríxo oríná nupáríri ríníní re uríniginí, “Míxí ináyí Xeroto tñí e nání ámí mupa époyí.” urfagi wigí aní e nání nuróná óí xegí wíyo ugíawixíní.

Isipíyí aníyo nání éf ugíá náníríní.

¹³ Awa ríxa numáná enáná re eníniginí. Josepo oríná nínwínírná anfnají Goríxoyá wo sfjání nínronapírí re uríniginí, “Ríxa nínwíapínímearí niaíwo tñí xínái tñí níméámí Isipíyí aníyo nání éf úpoyí. Sepfóyíné nuro rémófe dání ámí nioní searímífaé nání nweáíríxíní. Xeroto niaíwomí píkiní pía énapíní

enagi nání ríraríñíní.” uríagi ¹⁴ o áríwíyímí aí níwíápínímeárí niaíwo t́níní xínáí t́níní nímeámí Isipíyí aníyo nání nuro ¹⁵ níñwearoná míxí ináyí Xeroto péé nání ñweaagfáriní. Wíá rókiamoagfá wo xwíyíá Goríxoyá níwuriyirí ríwamíñí eáaríñí rípi “Gí íwo Isipíyí aníyo ñweañána ‘Eíní.’ urímfáriní.” nírirí eáaríñí apí xíxení imónínfa nání Josepo niaíwomí Isipíyí aníyo nání nímeámí uníñiginí.

Niaíwíyo míñí rírómí emegfá nániríní.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayí nanírí ñweaño sogwí fíwíaparíñímí dání urínénaparígfáwa ámí xíomí míwíménapfagfá nání “Yapísí ríá níwapiyíoi?” níyaiwirí díní ríá ápiáwíníñí wéagi xewaníño awamí síño nání yaríñí wíáná awa “Íná ñweáagi wíníñwaniginí.” uríapí nání díní nímorí porisowamí uowáraná awa nuro niaíwí oxí Betírexemí dáníyíyá t́níní e mídímídání níñweaxa pugfáyíyá t́níní, niaíwí oxí wígfí xwiogwí waú wo síní mí múropa egfá níyoní míñí rírómí emegfawixíní. ¹⁷⁻¹⁸ Míñí rírómí eméáná xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagfí Jeremaiaoyí ríníño níwuriyirí ríwamíñí eáaríñí rípi “Aní Rama dání ‘Yeyí.’ nírinírí ñwí eánaríñagi arfá wiaríñoí. Reserímí xífáíwa wígfí niaíwí nání ñwí píyí níwítríníro wígfí niaíwí wówí síñwí míwínítagfá nání míñí ikíñwí umítrítagfá aiwí píñí míwíarígfawixíní.” ríwamíñí eáaríñí apí íná xíxení imóníñiginí.

Ámí Isipíyí aníyo dání yígfá nániríní.

¹⁹ Xeroto ríxa nípéáná re eníñiginí. Josepo Isipíyí aníyo dání oríñá níwínírná aníñají Goríxoyá wo síñání níronapírí re uríñiginí, ²⁰ “Niaíwomí opíkianeyínírí

emegfáwa ríxa pegfá enagi nání niwiápfínimeari ní-
 aíwo tñní xínái tñní nimeámi díxí Isíreriýf anjyo
 nání úpoyí.” urfagi ²¹ Josepo niwiápfínimeari ní-
 aíwo tñní xínái tñní nimeámi nuri Isíreriýf anjyo
 nírémoro ²² Josepo arfá re wiññigñí, “Xerotomi xe-
 waxo Akereasoyí rññño xano mîxí ináyf nimónirí
 neameñweaagípa xewaxo ení mîxí ináyf e nimónirí
 Judia pîropenístyo re neameñweani.” raríñagfá arfá
 niwirí wáyññiwirí “Arige nuri Judia pîropenístyo
 ñweámñíréñí?” yaiwiarñá Goríxo Josepomí oríñá
 nupárirí éf uowáráná epówa Judia pîropenístyo wiárñ
 nímúro Gariri pîropenístyo nání nuro ²³ anj yo
 Nasaretí rñññpimi ñweaagfárñí. Wfá rókiamoagfáwa
 ámá xiáwowayá xwfá piaxtyo dání iwiaronfo nání re
 rigfápi “Ayf re ríprfárñí, ‘O Nasaretí dánorñí.’
 ríprfárñí.” rigfá apí xñeni imónfwinígnñí Nasaretí
 nání nuro ñweaagfárñí.

3

Jono wayf numeaia uño xwíyfa wáf urímenjñ nánirñí.

¹ Jono, wayf numeaia uño, Jisaso sññí Nasaretí
 ñweañáná, o nuri Judia pîropenístyo ámá dññf meañe
 wáf nurímerñá ² re urayagfárñí, “Goríxo xwioxtyo
 mîmeámf nîneairí píranññf neameñweani anjwí ayo
 enagi nání segf íwí yarígnfápí rfwímññí nímamoro
 píranññf nñsanñro ñweáfríxñí.” urayagfárñí. ³ Wfá
 rókiamoagf Aisaiayo rññño nññí rfwamññf re eaññpi,
 “Ámá dññf meaññmí dání ámá wo rfaiwá re rarññí,
 ‘Ámñáo nání segf dññf óf nanñññf wimoiro óf píranññf
 imoarígnfápññf wimoiro nero ñweáfríxñí.’ rarññí.”
 rfwamññf e nññí eaññpi tññí xñeni Jono nuri axfpi
 e yagfárñí. ⁴ O rapírapf nanjñ nñyínñí emeagomani.

Kamerí fá (iyá íríkwíníhí imóníhí wú) nìyíníri areríxí íríhíyo yínagoríní. Aiwá ení naní nagomaní. Áxwaxí tñní píkí iniíghí tñní nagoríní. ⁵ Judayí wigí aní xwé Jerusaremi hweagfáyí tñní Judia pìropenisíyo ami ami hweagfáyí nñní tñní iniíghí Jodaní rapápámí hweagfáyí tñní ⁶ Jono tñhí e nání nuro wigí fwhí yaríghápí nání waropárf wíáná o wayí numeaiá nurí aí ⁷ Parisiowa tñní Sajusiowa tñní —Awa weyíni nìmentro ámá wíyo seáyí e wimónarígháwaríní. Awa Jono wayí oneameainíro baríhagfa Jono síhwhí e nìwíníri ayí wigí fwhí yarígháyí ríwímíní nìmamoro nìsaníro mé “Wayíni oneameainí.” nìyaiwiro baríhagfa nìwíníri nání re uríhínigíní, “Sídírí miáoyíné, ‘Ríwéná Goríxo xeaníhí seaikárinfá ehagí nání éf úpoyí.’ go searfagí ríhíhí meaaníghíníri wáyí nero nioní tñámíní éf baríhó? ⁸ Soyíné fwhí yaríghápí ríwímíní nìmamorfánáyí, píraníhí nero íktá sogwhí naní nìwerfíná yaríhípa imóníhíxíní. ⁹ Re mìníriipa époyí, ‘Negí aríto Ebírfamoyáone ehagí nání Goríxo wí xeaníhí neaikárinfá meníní.’ mìníriipa époyí. Goríxo ‘Ebírfamoyá fwiárfawé nání “Nioní ayo xeaníhí nìwirfíná aríge xwé obaxí imóníhífáriní?” nìyaiwiri ududí winaríní.’ ríyaiwiaríhó? Oweotí, Goríxo dhí e yaiwipaxí meníní. Ananí shá tñyo dání Ebírfamo nání fwiárfawé wimíxíyípaxíriní. ¹⁰ Goríxo ríxa rapíwé íktá míkí tñhí e nání fá xíríní. Íktá ghína sogwhí naní míwéagi nìwínírfíná nídikáriní ríá ikeárinfáriní. ¹¹ Nioní sa iniíghí tñní wayí seameaiaríháríní. Nioní ehí eáníhíáoní aiwí ríwíyo bínfo nioní nìmúróníní. Seyíné nioní nání ‘Ámá wé róníhoríní.’ niaiwiaríhagfa aiwí o nioní tñní xíxení mimóníhagí nání ámá xínáíwáníhí nímóníro omíhí wiiarígháyí bosoyá síkwí sú ghí wíkwaiaríghápa nioní oyá wík-

weaipaxí meníni. O wayí niseameairífná iniigí tñni seameainfámani. Wiyíné Gorixoyá kwíyí tñni seameairí wiyíné ríá tñni seameairí enfáriní.” nuriri ¹² Gorixo ámá nañyo yeáyí uyimixemeari sipíyo anipá imixiri enfá enagi nání ewayí xwiyíá re uriniginíni, “Omíñí yarigíáyí pokí tñni wití aiwá eyeyíromí ero aiwá ná añyo tiro mamíwí tñni siyikí tñni ríá ikaáiro yarigíápa Gorixo ení axípi e emfániri wití mamíwí tñni ná tñni eyeyíromí iníñe xegí pokí íá nixiriri roni. Aiwá náyí añyo tiri mamíwí tñni siyikí tñni ríá supáripaxí mimóniníyo ikaáiri enfáriní.” uriniginíni.

Jisasomí wayí umeainí nánirini.

¹³ Jiaso Jono wayí onimeainiri nání Gariri piropenisíyo dání nibiri iniigí Jodani rapá tñí e nírémori omí wímeáagi aiwí ¹⁴ Jono nurakimíni neri re uriniginíni, “Joxí nioní nání o wayí onimeainiri ríbariníni? Oweo, ‘Joxí wayí onimeainí.’ nimónariní.” uríagi aí ¹⁵ Jiaso re uriniginíni, “Xe wayí oumeaiminiri síñwí naneí. E neraínáyí, Gorixo nioní nání ‘O síwí wé róniníyí níní oeni.’ yaiwiarinípi xixeni yaníwií.” uríagi ¹⁶ o Jisasomí wayí umeaíáná o ríxa nímínimeámí peyarífná re eniginíni. Añí piríyo dání óf ináná kwíyí Gorixoyápi xawiówiníñí níweapiri omí wímeainiginíni. Omí wímeááná re eniginíni. ¹⁷ Añínamí dání xwiyíá re rinénapiniginíni, “Gí niaíwí ayá tñjorini. Amípi o yarínípi nání yayí ninarini.” rinénapiniginíni.

4

Obo Jisasomí iwamíó wíwapíyíní nánirini.

¹ Kwíyí Gorixoyápi Jisasomí níwímeámáná omí Obo iwamíó owíwapíyini ámá díní meañí e nání

niméra úaná ² o aiwá miní ɲwíá niɲwearí rixa sía 40 nórímáná eɲáná o agwí wíáná ³ iwamtó wíwapiyarɲo nɪbiri re urɲɲiniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarɲɲipi nepa eɲánáyí, aiwá niri nání ‘Sɲá tiyí aiwá oimónini.’ rei.” urɲagi aí ⁴ Jisaso re urɲɲiniginí, “Oweoi, wí emiméini. Gorixoyá Bɪkwíyo dání ríwamɲɲí re eánini, ‘Ámá aiwá nánini dɲɲí nimorɲnáyí wí dɲɲí meapaxí menini. Xwíyá Gorixoyá rɲɲíyí niyoní dɲɲí nɪkwírorɲnáyí ayini dɲɲí meapaxirini.’ Ríwamɲɲí e niriniri eánini.” urɲɲiniginí. ⁵ Obo Jisasomi nimeámi Jerusaremí aɲí Gorixoyá ayá tɲɲimini nání nurí aɲí Gorixoyá nání rɲɲíyowá yarɲɲíwámí rɲkwíyo seáyí e nurárámáná ⁶ re urɲɲiniginí, “Joxi ‘Niaíwí Gorixoyáonirini.’ yaiwinarɲɲipi nepa eɲánáyí, Gorixoyá Bɪkwíyo dání ríwamɲɲí re niriniri eánɲagi nání ‘Gorixoyá joxi sɲkwí sɲɲáyo pírí uyíkími inirixiniri xegí aɲɲajowa awí nɲoro íá rixepírí nání uowárinɲoi.’ niriniri eánɲagi nání anani mimi nɲawiri xeamoi.” urɲagi aí ⁷ Jisaso re urɲɲiniginí, “Xwíyá joxi mɲɲí nɲori rɲɲipi eánɲagi aiwí xwíyá rɲipi eni niriniri eánini, ‘Negí Gorixoyá nepa eɲí neániri epaxorfaniri iwamtó mɲwíwapiyipaní.’ eni rɲɲɲagi nání nioni wí e emiméini.” urɲɲiniginí. ⁸ Ámi Obo dɲwí mɲɲí seáyimi wíapɲnimeanɲí bimi nání nimeámi niyiri aɲí nɲni xwíá riri nirimini ikwíronɲɲíyo sɲwá nɲwiri xegí amɲpí ámá nɲwɲniróná ayá sɲwí nɲori nimeapaxí wimónarɲɲipi eni sɲwá nɲwiri ⁹ re urɲɲiniginí, “Joxi xwíáyo nɲɲkínimeari sɲmaɲwíyónɲɲí nɲnɲniri nioni nání yayí seáyimi nimeí. E níanáyí, amɲpí sɲwá síá tiyí nɲpini siapimɲini.” uráná ¹⁰ Jisaso re urɲɲiniginí, “Setenoxi pɲni nɲniwárimí éfí ui. Xwíyá rɲipi ‘Áminá Gorixoyá nánini xwíáyo nɲɲkínimearo yayí seáyimi

umero segí amípi “Ŋwíáxini.” riniŋíyí emi nímoro síwí oyá nánini díní ikwírooro éfírixini.’ riniŋagi nánini joxi nírfípa wí emíméini.” uríagi ¹¹ Obo pínini níwiárimini úaná aŋínají wa níbiiro arirá wigíawixini.

¹² Jisaso áamá wa Jono wayí numeaia waríŋo nánini re raríŋagí “Omi ríxa fíá níxero gwí aŋíyo ŋwiráríárinini.” raríŋagí o arfí e níwimo Gariri píropenisíyo nánini nuri níŋwearíná ¹³ aŋí Nasaretí xfo xwé iwiaroŋe pínini níwiárimini nuri aŋí xegí yoí Kapaneamíyí riniŋíyo —Aŋí apí ipí Gariri tfini ikwíróninini. Seburano tfini Napítaraio tfini awaúyá fíwiárfawé ŋweaagíerinini. E nánini nuri ŋweaŋíniginini. ¹⁴ Ayí rípi nánirini. Goríxoyá xwíyí wíá rókiamoagí Aisaioyí riniŋo xwíyí níwuriyiri ríwamíŋí re eaárinírinini, ¹⁵ “Xwíá Seburanoyá fíwiárfawé tfini Napítaraioyá fíwiárfawé tfini eníná ŋweaagíe ipí tfinimini tfini iniígí Jodani rapáyo jíaríwamini dání tfini xwíá Gariri imóníŋíminini émayí ŋweagíe, ¹⁶ áamá oxí apíxí e ŋweagíáyí nfini Goríxomi muxídaríŋagí nánini síá yiniŋímininiŋí ŋweagíe ríxa wíá xwé bí óníagi wíniígíawixini. Ayí apaxí mé pearíŋagí nánini íkwapiŋíniŋí umeaaríŋíyo ríxa wíá wókímíxini.” Ríwamíŋí e nírinirini eáníŋípi xixeni imóninini nánini Jisaso wíáníŋí imóniŋo e nánini nuri ŋweaagírinini.

*Áamá wiepí*sariŋí imónipíri nánini wirímeaemení nánirini.

¹⁷ O aŋí e nánini nuri ŋweaé dání wí re urímeníginini, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níseairí píraníŋí seamení aŋwí ayo enagi nánini segí fíwí yaríŋíapí ríwíminini nímamoro saníŋí nímoníro ŋweárfíxini.” nurímerí ¹⁸ ipí Gariri imanípa tfini nípuríná síŋwí wíniŋíginini. Xíráxogwá wáú —Xíráo xegí yoí Saimonorini. O xegí yoí ámi bí Pitaorini. Xogwáo Adíruorini. Agwiaú

egf omiñf peyf ápearigfíwaú enagi nánf ubenf peyf nánf ipíyo mamówárarñagfi Jisaso e niwiniri ¹⁹ re urññigini, “Agwiagwi nixdfiyf. Peyf nánf yarigfípa ámá nionf nixdfiprfáyf enf axípi e wirimeapisi nánf eafwapiyimfíni.” urñagi ²⁰ agwiaú ubenf apaxf mé e nitimf rfwíyo uxdfísisixini. ²¹ O e dánf nurfná sñwfw winññigini. Ámí xiráxogwá waú —Agwiaú Sebediomf xewaxowaúrini. Wfo Jemisorini. Wfo xogwáo Jonorini. Agwiaú xano tfni ewéyo niñweámáná wigf ubenf arfkínñagf píráññf yadñrñnarñagfa Jisaso e niwiniri rfaiwá “Nixdfiyf.” uráná ²² agwiaú enf aññf egf ewé tfni xanomf tfni pñf niwiárimf nayoari númf uxdfísisixini.

Jisaso wáf urimerf simixfyo nanf imiximerf enf nánrini.

²³ Jisaso Gariri piropenstfyo amf amf nemerfná xegf Judayfá rotú añfyo dánf uréwapfemerf xwífá yayf winipaxípi —Apf Gorixo xwioxfyo mífameámf nerf píráññf umeñweanfáp nánf rñññpñrini. Apf wáf urimerf ámá pí pí simixf yarigfáyo tfni uranf xixegñf imónigfáyo tfni nanf imiximerf yarfná ²⁴ o yarñpñf nánf yanf niwéa nurf Siria piropenstfyo ñweagfáyf nñf arfá niwiártro nánf wigf ámá simixf xixegñf yarigfáyf tfni rñññf xixegñf winarigfáyf tfni ámá imfó dñf xixéroarñfyf tfni xóxwf yarigfáyf tfni enf síwímf yárigfáyf tfni o tfñf e nánf nífameámf báná o píráññf wimixfñarñagf nánf ²⁵ ámá oxf apíxf obaxf Gariri piropenstfyo dánfyf tfni Dekaporisf piropenstfyo dánfyf tfni Judia piropenstfyo dánfyf tfni wigf añf xwé Jerusaremf dánfyf tfni iniñgf Jodanf rapáyo jfarfámíni dánfyf tfni epfroyf nero omf númf uxdfísfawixini.

5

Xwiyfá Jisaso dfwtyo dání uréwapityinjtpi nánirini.

¹ Jisaso áamá oxf apixf niaíwf obaxf o tñj e nání bimiariñagfa niwiniri dwf mityo nání niyoari éf niñweari xegf wiep+sariñtyf xfo tñj e nání báná ² o nuréwapiya nuri re uriñinigini, ³ “Áamá gtyf gtyfné ‘Nioni nigtpi apánirini.’ miripa éfáyfné, ‘Áamá arirá oneaipoyi.’ yaiwiarigfáyfné, Gorixo xwioxtyo mimeámf niseairi píranijf seameñweanfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁴ Áamá gtyf gtyfné, ñwf eaniri yarigfáyfné, Gorixo miñj ikñwf seamirinfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁵ Áamá gtyf gtyfné, fwf mé nirimaxiniro sanijf imónigfáyfné, Gorixo xwioxtyo mimeámf neri seameñweante dání xwfá nrini segf imóninfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁶ Áamá gtyf gtyfné, aiwá nání agwf seairi iniñg nání seainiri yariñipa rfá mikiró píranijf yarigfá ayf náninijf niseaimónirfná Gorixo anani xixeni seiinfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁷ Áamá gtyf gtyfné, áamá wíyo wá wianarigfáyfné, Gorixo eni wá seawianinfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁸ Áamá gtyf gtyfné, áamá sñwf anigfe dánirani, segtpi úfami dánirani, dñj ná bini nimoro axtpini yarigfáyfné, Gorixo xewaniño síwá seaininfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ⁹ Áamá gtyf gtyfné, áamá mixf inarfná nuro ptyfá wírarigfáyfné, Gorixo ayf nání ‘Gf niaíwixini.’ rinfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ¹⁰ Áamá gtyf gtyfné, wé rónijf Gorixo e étrixiniri wimónariñtpi xdarñagfa nání xeanijf seaikárfáyfné, o xwioxtyo mimeámf niseairi píranijf seameñweanfá eñagi nání yayf seainipaxtyfnérini. ¹¹ Áamá gtyf gtyfné, nioni

nixɔdarɨnagɩa nani ikayɩwɩ searɩro xeanɨnɩ seaikarɩro pɩ pɩ xwiɩfɩa yapɩ seaxekwɩmoro seaiarɩnɩyɩ, yapɩ seainɩpaxɩɩnɩrɩnɩ. ¹² Enɩna wɩa rokiamoagɩawami xeanɨnɩ niwikara wagɩapa axɩpɩ seyɩne eni niseaikara warɩnɩyɩ, seyɩne anɩnamɩ nipeyirɩna Gorɩxo yapɩ niseaimori amɩpɩ ayɩ rimixarɨnɩpɩ seaiapɩnɩa engɩ nani yapɩ seainɩpaxɩɩnɩrɩnɩ.

Saxɩ tɩni wɩa tɩni nani urɨnɩ nani rɩnɩ.

¹³ “Saxɩ aiwayo nimori ninirɩnɩyɩ awɩ yarɨnɩpa seyɩne nioni seararɨnɩyɩ piranɨnɩ ninixɩdɩrona ama niyonɩ eni niwɩwapɩyiro saxɩ awɩ yarɨnɩpa axɩpɩnɨnɩ wimixɩrɩxɩnɩ. Saxɩ awɩ yarɨnɩpɩ nɩpuri rɩxa urawɩnɨnɩ imonɨnɩnɩyɩ arɩre eana amɩ awɩ imonɨnɩnɩ? Oweoɩ, amɩpɩ wɩ imixɩpaxɩ mimonɨnɩgɩ nani oɩ e emɩ miwiaromona ama xwirɨnɩwɩ osɩxayarɩgɩfɩrɩnɩ. Seyɩne nioni seararɨnɩyɩ ninɩwiaɩkirɩnɩyɩ, saxɩ rɩxa urawɩnɨnɩ imonɨnɩpɩ emɩ moarɩgɩapa Gorɩxo eni axɩpɩ emɩ e seamonɩfɩrɩnɩ. ¹⁴ Seyɩne ama Gorɩxomɩ xɩdɩpɩrɩa nani uyɩwɩ nimixaroro wɩanɨnɩ uyamopɩrɩfɩrɩnɩ. Anɩ dɩwɩ mɨnɩyo ikwɩronɨnɩpɩnɨnɩ inɩmi mimonɩ enɩpɩ yapɩ seyɩne eni nioni piranɨnɩ ninixɩdɩronɩyɩ, ama niyonɩ sɨnɩnɩ e wimonɩpɩrɩfɩrɩnɩ. ¹⁵ Ama ramɩxɩ nimixaroro sɩxɩ wa nimearo sɩxɩ ikwaseaararɩgɩamanɩ. Nimixaroro seayɩ e ikwiarɨnɩyɩ nɩwirarararɩgɩfɩrɩnɩ. Seayɩ e tanɩyɩ ama anɩyo inɩmi nɩweagɩa niyonɩ wɩa wokiarɨnɩrɩnɩ. ¹⁶ Ramɩxɩ seayɩ e ikwiararanɩ ama niyonɩ wɩa wokiarɨnɩpanɨnɩ seyɩne eni ama sɨnɩwɩyo danɩ we ronɨnɩ imonɩro amayo arɩra wiro neronɩyɩ ama sɨnɩwɩ niseanɩro ‘Ayɩ Gorɩxomɩ nixɩdɩro nani rɩa yarɨnɩ?’ nɩyaiwiro omɩ seayɩ e umepɩrɩfɩrɩnɩ.

Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi nání ríŋf náníríní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Goríxoyá Ŋwá ikaxí Moseso níríní eanípi t́nń wá rókiamoagíáwa níríro eagíápi t́nń ení xwá íwení nání bíníriní.’ miniaiwipani. Xwá íwení nání mibí amípi nírínírí éáníŋípi síní xíxení imónínfa nání bínáriní. ¹⁸ Aga nepa seararíní. Xwá rí t́nń aŋna t́nń síní eŋánáyí Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋí nípíní síní xíxení mimónípa eŋánáyí ná bíní onímíápi ríníŋf apí aiwí xwá íweníámani. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi bí nání ‘Xwémani. Xwíyá nímearípaxímani.’ níyaiwiro ogámí nero ámá wí ení axípi ogámí epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí nerí seameŋweaníná e yarígíyí nání ‘Siyikwípiáníŋf imónígíyíríní.’ rípríríríní. Gíyí gíyíné Ŋwá ikaxí nírínírí éáníŋípi xíxení axípi nero ámá wí ení axípi epírí nání níwíwapíyírínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí nerí píraníŋf seameŋweaníná e yarígíyí nání ‘Ámá xwé mamadríxáníŋf imónígíyíríní.’ rípríríríní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa t́nń Ŋwá ikaxí éáníŋípi mewegíáwa t́nń “None Ŋwá ikaxí éáníŋípi níxídirane e nerínáyí wé róníŋf yaríŋwíní.” yaiwinarígíápi mímúropa nerínáyí, Goríxo xwioxíyo míméámí níseairí seameŋweaníe wí ŋweapíríámani.’ seararíní.

Wikí wónarígíá nání uréwapíyínf náníríní.

²¹ “Eníná Moseso segí searíawéyo Ŋwá ikaxí nuríríná ‘Níwíápnímearí ámá mípíkípaní. Ámá gíyí e nerínáyí xwíríxí seamepíríríní.’ urínípi seyíné ríxa aríá níwiro níjfa imóníŋoí. ²² Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwiní naní seáyí e nímixírí re seararíní, ‘Ámá gíyí xegí ámá imónígíá wo nání

wikí nîwóniri mixí nurirínáyí aní e dání xwirixí mepíríríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Díngí mayí roxíni.” nurirínáyí opisí aníyo dání xwirixí mepíríríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Majímajíá ikárinarińgí roxíni.” nurirínáyí xewaníño xwíyíá nîmeáríniri ríá aníńgí wearíńgíyo ikeáarípíríríní.’ seararíńgíni.²³ Ayínáni Goríxo nání aiwá peaxí tímíniri neríná díńgí re sináná ‘Gí áamá imónígíáyí wo sîni xwíyíá nîmearípaxí imóníni.’ díńgí e sinánáyí²⁴ aiwá peaxí tarígíe mîdáníńgí e nîtîmî nurí omí xámi píyíá nîwírínímáná ámi ríwíyo dání nîbiri díxí aiwá peaxí tíríní.²⁵ Seyíné woxí áamá wo tíni xwíyíá mearínípaxí imóníńgánáyí xwirixíyo ríwáríníni nání sîni óf e o tíni nuríná aníni píyíá wíríniríní. E mepa nerínáyí, o xwirixíyo ríwáráná gapímaní xwirixí mearíño e dání porisowa tíńgí e ríwáráná awa gwí aníyo ríwárípíríríní.²⁶ Aga nepa re seararíńgíni, ‘Joxí íwí eníyí nání nígwí íwí enípi tíni xíxeni níroari mîwipa nerínáyí, aníńgí e ńweanáná wí píní nîrîwíaríro ríwáramopaxí mimóníni.’ seararíńgíni.

íwí inarígíápi nání uréwapíyíńgí nániríní.

²⁷ “Eníná Moseso segí seáríawéyo ńwí ikaxí nuriríná ríwamíńgí nearí ‘Meánígíápagwí áamá wí tíni íwí minípaní.’ nuriri earípi seyíné aríá nîwiro níjía imóníńgíni.²⁸ Ayí naní nerí aiwí agwí ámi bí nîpíkwiní naní seáyí e nîmîxírí re seararíńgíni, ‘Áamá níní gíyí gíyí apíxí wími “Nioní í tíni íwí inípaxoníríní.” yai-wimíniri nání síńgwí íwí nîwínirínáyí, o ríxa díńgí tíni íwí inaríńgíni.’ seararíńgíni.” uríńgíńgíni.

²⁹ O áamá ayí díńgí oeyírónípoynírí re uríńgíńgíni, “Segí síńgwí wíyíji ‘íwí apí ei.’ ríránáyí síńgwí

e rirííyi n̄iyori emi moríini. E ninirónáyí r̄n̄in̄j̄í xwé n̄iseainir̄in̄j̄í aiwi Gorixoxo r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo seaikéar̄áná r̄n̄in̄j̄í seainim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄n̄in̄j̄í seainin̄fámani. S̄in̄j̄w̄í w̄iyini an̄ipá nimónir̄ínáyí aȳí nan̄j̄í men̄j̄agi aiwi joxi s̄ini s̄in̄j̄í ur̄fá en̄j̄agi nán̄i aȳí ananir̄in̄i. ³⁰ Dix̄í wé onam̄inj̄ú t̄ini f̄w̄í nán̄i f̄eapá sinánáyí ‘Gorixoxo ḡí wará n̄ir̄in̄i r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo n̄ikear̄in̄iḡin̄i.’ n̄iyaiwir̄i wéú n̄iwákwin̄ir̄i emi moríini. E ninir̄ínáyí r̄n̄in̄j̄í xwé n̄isin̄ir̄i aiwi r̄n̄in̄j̄í Gorixoxo r̄fá an̄in̄j̄í wear̄in̄j̄íyo s̄ikear̄áná sinim̄in̄ir̄i en̄j̄p̄n̄in̄j̄í sinin̄fámani. Wé w̄uni n̄iwákwin̄ir̄ínáyí aȳí nan̄j̄í men̄j̄agi aiwi joxi s̄ini s̄in̄j̄í ur̄fá en̄j̄agi nán̄i aȳí ananir̄in̄i.

Ap̄ix̄í emi moar̄iḡf̄ap̄i nán̄i ur̄ewap̄iyin̄j̄í nán̄ir̄in̄i.

³¹ “En̄j̄iná Mosesoxo n̄j̄w̄í ikax̄í n̄ir̄ir̄i r̄fwamin̄j̄í re ean̄jin̄igin̄i, ‘Ámá go go xeḡí x̄iep̄im̄i “Emi omóm̄ini.” n̄iyaiwir̄ínáyí ámá n̄in̄i “O ap̄ix̄im̄i r̄ixa emi moj̄o.” yaiwip̄r̄i nán̄i paȳí w̄ina nim̄ix̄ir̄i m̄in̄i wiowár̄w̄in̄iḡin̄i.’ Mosesoxo r̄fwamin̄j̄í nan̄j̄í e n̄ir̄ir̄i ean̄j̄í aiwi ³² agw̄i n̄ion̄i ám̄i b̄i n̄ip̄ikwin̄i nan̄j̄í seáȳi e nim̄ix̄ir̄i re sear̄ar̄in̄in̄i, ‘Go go xeḡí x̄iep̄i xám̄i mean̄j̄í ámá wo t̄ini f̄w̄í b̄i minar̄íná emi n̄imor̄ínáyí í ámá wom̄i n̄imeán̄ir̄i aí xám̄i n̄imear̄i emi moj̄oyá d̄in̄j̄íyo dán̄i f̄w̄í inar̄in̄j̄i. Go go ap̄ix̄í wa n̄imearo emi moḡf̄im̄i n̄imear̄ínáyí aȳí eni í t̄ini f̄w̄í inar̄in̄j̄i.’ sear̄ar̄in̄in̄i.

S̄in̄j̄á t̄in̄j̄í e dán̄in̄in̄j̄í rar̄iḡf̄ap̄i nán̄i ur̄ewap̄iyin̄j̄í nán̄ir̄in̄i.

³³ “En̄j̄iná Mosesoxo seḡí seár̄fawéyoxo n̄j̄w̄í ikax̄í nur̄ir̄íná r̄fwamin̄j̄í r̄ip̄i near̄i re ur̄in̄jin̄igin̄i, ‘Seȳf̄né wox̄i wox̄i s̄in̄j̄áyo ár̄ixá n̄iwir̄i “S̄in̄j̄á ro n̄wean̄e dán̄i r̄ir̄ar̄in̄in̄i.” nur̄ir̄íná yap̄í b̄i mur̄ip̄an̄i. E nur̄ir̄íná Gor̄ixoxoyá s̄in̄j̄w̄íyo dán̄i ax̄f̄ip̄i éir̄ix̄in̄i.’ R̄fwamin̄j̄í e nur̄ir̄i ean̄j̄f̄ip̄i seȳf̄né

aríá n̄wiro n̄jǎ́á nimón̄n̄r̄i aiw̄i ³⁴⁻³⁵ agw̄i nion̄i ámi bi n̄ip̄kw̄in̄i nan̄j̄ seáȳi e nim̄ix̄ir̄i re searar̄in̄i, ‘Xw̄iȳá bi n̄ir̄ir̄íná s̄íná t̄ín̄j̄ e dán̄i mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. An̄íná aȳ Gor̄ixoyá íkwian̄w̄í éf̄ n̄wean̄i nán̄i imón̄n̄jagi nán̄i e dán̄i xw̄iȳá “E r̄irar̄in̄i.” mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. Xw̄íar̄i en̄i aȳ Gor̄ixoyá sikw̄í t̄ín̄i xw̄ir̄in̄w̄í nosax̄ir̄i n̄wean̄r̄i en̄agi nán̄i xw̄á r̄ir̄i en̄e dán̄i xw̄iȳá “E r̄irar̄in̄i.” mir̄ipa éfr̄ix̄in̄i. Jerusalem̄i aȳ an̄j̄ m̄ix̄í ináȳ Gor̄ixoyá en̄agi nán̄i an̄j̄ apim̄i dán̄i en̄i mur̄ipa éfr̄ix̄in̄i. ³⁶ D̄ix̄í d̄in̄j̄yo dán̄i d̄fá w̄iyi p̄p̄t̄ó on̄j̄ wer̄i ap̄fá wen̄j̄ wer̄i epax̄í mimón̄n̄jagi nán̄i “Ḡf̄ m̄in̄j̄ r̄iyim̄i dán̄i r̄irar̄in̄i.” w̄i mur̄ipa éfr̄ix̄in̄i. ³⁷ P̄n̄é nur̄ir̄íná sa “Oȳi.” ur̄ir̄i “Oweoi.” ur̄ir̄i x̄ixen̄i éfr̄ix̄in̄i. W̄in̄i n̄ra nur̄i “S̄íná t̄f̄ t̄ín̄j̄ e dán̄i r̄irar̄in̄i.” nur̄ir̄ínáȳ, r̄ixa Oboyá d̄in̄j̄yo dán̄i yar̄in̄j̄oi.’ searar̄in̄i.

X̄ixe eánar̄iḡápi nán̄i ur̄in̄j̄ nán̄ir̄in̄i.

³⁸ “En̄íná Moseso seḡí seár̄awéyo n̄w̄í ikax̄í nur̄ir̄íná r̄fwan̄in̄j̄ near̄i re ur̄in̄j̄pi, ‘Ámá wa seȳn̄eyá wom̄i s̄in̄w̄í p̄r̄f̄ seauȳik̄iáná seȳn̄é en̄i wayá wom̄i s̄in̄w̄í p̄r̄f̄ uȳik̄ir̄f̄in̄i. Wa seȳn̄eyá wom̄i man̄j̄ p̄r̄f̄ seaȳir̄eááná seȳn̄é en̄i wayá wom̄i p̄r̄f̄ uȳir̄ear̄f̄in̄i.’ nur̄ir̄i ean̄j̄pi seȳn̄é ar̄fá n̄wiro n̄jǎ́á imón̄n̄j̄oi. ³⁹ Aȳ nan̄j̄ ner̄i aiw̄i agw̄i nion̄i ámi bi n̄ip̄kw̄in̄i nan̄j̄ seáȳi e nim̄ix̄ir̄i re searar̄in̄i, ‘M̄ix̄í seȳn̄é seaáná seȳn̄é x̄ixe m̄iwipan̄i. Ámá wo mar̄ip̄in̄w̄íyo iwan̄j̄ reááná x̄f̄om̄i en̄i meá ámi bi t̄ín̄i reám̄in̄ir̄i yar̄íná xe onean̄ir̄i mar̄ip̄in̄w̄í m̄idán̄i wim̄ix̄ir̄f̄in̄i. ⁴⁰ Ámá wo xw̄ir̄ix̄í n̄ir̄imer̄i d̄ix̄í sor̄fá r̄ir̄ápm̄in̄ir̄i yar̄íná x̄f̄o xe on̄tr̄ápm̄in̄ir̄i s̄in̄w̄í n̄iw̄in̄ir̄i iȳá n̄ip̄án̄i méú en̄i m̄in̄i wir̄f̄in̄i. ⁴¹ Poris̄í woran̄i, gap̄iman̄f̄ woran̄i, “N̄igw̄í nán̄i mar̄fá, jox̄i san̄j̄ n̄in̄ir̄ápir̄i n̄iḡf̄ san̄j̄ r̄ip̄i n̄imeám̄i an̄j̄ apim̄i nán̄i nui.” r̄iráná “N̄igw̄í meám̄i imor̄i n̄imeám̄i

umíniréini?” miyaiwipani. Anj xfo rirífpimi nírémori aiwi “Ámi anj bimi nání ananí nímeámí oruimíni.” uriríini. ⁴² Ámá wo amípi nání xegf dñf niyaiwiri rixñf rirífpíyí sa míni wiríini. Ámá wo “Amípi wí niontyá rfwená siapmfa nání joxtyá niapet.” riránáyí “Meníni.” murípani. Sa míni wiríini.’ seararñini.

“*Xejwí* imónigfáyí nání dñf sipí seaíwínigíni.” uréwapíyñf nániríni.

⁴³ “Eníiná Moseso segf seárfawéyo ñwí ikaxf nurirífná rfwamñf nearí re urñfpi, ‘Ámá dixtyoyf dñf sipí síwínigíni.’ nuríri eañfpi seyíné arfá níwiro níjfa imóniñoi. Xwíyfa rípi, segf ámináowa rigfápi ‘Xepixepá rónigfáyí tñni wikf tñni iniríini.’ rigfápi ení seyíné ríxa níjfa imóniñoi. ⁴⁴ Ayf e nerí aiwi nioní ámi bí nípkwíni nañf seáyí e nimixirí re seararñini, ‘Dixf xepixepá rónigfáyí nání dñf sipí síwínigíni. Ámá xeanñf seaikárarigfáyo nañf wí owímeaníri Goríxomi rixñf uriríini. ⁴⁵ Seyíné e nerífnáyí, nepa niaíwí segf ápo Goríxoyá niaíwíyfnénñf imóniñoi.’ seararñini. Ayf rípi nání seararñini. Xewanñoyá dñf tñni ámá sipí ayo tñni nañf ayo tñni sogwí wanarñiríni. Iníá ení oyá dñf tñni wé rónigfá ayo tñni wé mirónigfá ayo tñni eaarñiríni. O ‘Ámá sipí ayo aiwi iníá wearí sogwí waníri mepa oent.’ yaiwiarñímaní. Seyíné o xegf niaíwíyíné enagi nání ámá segtyo tñni xepixepá rónigfáyo tñni aiwi Goríxo yarñfpa axfpi wéyo meríini. ⁴⁶ Seyíné ámá dñf síxí seayigfáyoní dñf sipí níwirónáyí, ‘Nene e yarñagwí nání Goríxo yayf níneairí amípi ayá tñf bí neaiapínfáriní.’ ríyaiwiarñoi? Oweoi! Ámá takisf nání nígwí nínearápirífná xixení mínearápf bí íwí

nearáparigfáwa axfpi dñf sixf uyigfáyoni dñf sipi nñwiro nání ‘Gorixo amípi ayá tñf bñ mñni winfárinñ.’ yaiwiarñwáranñ? Oweoi! ⁴⁷ Ámá dixfyonñ óf e sñwñf nñwinñri yayf nñwirfñáyf, ‘Ámá wí yarigfáyf tñni xixeni mimónñ múroarñwñni.’ rñyaiwinarñoi? Oweoi! Ámá Gorixomi mñxñdñpa yarigfáyf aí axfpi seyfné yarigfápa enñ e yarñjagfa nání e mñyaiwipani. ⁴⁸ Ayinánñ segf séno, aññnamñ ñweañjo wé rónññf nimónñri ámá nañf ayo tñni sipi ayo tñni aí dñf sipi nñwiri nañf wiarññpa seyfné enñ axfpi e wirfñni.

6

Arírá nñwirfñá epaxfpi nání uréwapñññf nánñrñni.

¹ “Seyfné ‘Nañf owimñni.’ nñyaiwirfñá ámá sñwñf nñseanñro weyf seamepñri nání wigf sñwñf anigfñe dánñ mñwipani. Seyfné e nerónáyf, séno, aññnamñ ñweañjo rfwéná ayá tññf wí seaiapññfámani. ² Ayinánñ ‘Uyípeayfyo arírá nñwiri rñpi mñni owimñni.’ nñyaiwirfñáyf, ámá sipi erñ nañf erñ yarigfáyf ámá sñwñf nñnanñro weyf onímépayññri wigf ámá womñ ‘Pékákñ nñra xámñ nñmeañ.’ nurñri óf erani, rotú aññyorani, yarigfápa mepa éfrññni. Nionñ nepa seararññni. Ámá weyf numerfñáyf ayf wigf wimónarññfpi rñxa mearññjagfa nání rfwéná Gorixo ayá tññf bñ wimññri eñfpi meapññfámani. ³⁻⁴ ‘Uyípeayfyo arírá nñwiri rñpi mñni owimñni.’ nñyaiwirfñáyf, wé núkaúni tñni mñwipani. Ná wúni tñni ínñmi ñkwisófrññni. Inñmi e nñwirfñáyf, ápo Gorixo sñwñf nñseanñri rfwéná yayf nñseairñ amípi ayá tññfpi xfo seaiapñññri yarññfpi anani nñseaiapññfárinñ.

Gorixomi rixiŋf nurirfná uripaxípi nání uréwapiyiŋf nánirini.

⁵ “Seyíne rípi eni Gorixomi xwiýfá ririmf niwirfná áamá sipi riri nanj riri yarigfáyf áamá siŋwf ninaniro weyf onimépayiniri ge ge áamá obaxf tŋf e rotú aŋtyorani, óf osisagwtyorani, éf niroro Gorixomi xwiýfá ririmf wiarigfápa mepa éfrixini. Nioni nepa searariŋini. E yarfná áamá siŋwf niwiniro weyf numerfnáyf ayf wigf wimónariŋipi rixa meaarŋagfa nání ríwéná Gorixo ayá tŋf bi wiminiri enjpi meapírfamani. ⁶ Seyíne Gorixomi xwiýfá ririmf niwirfná re éfrixini. Dixf aŋtyo inimi nipawiri ówanj niyárimáná dixf ápomi inimi dáni ririmf wirfni. Seyíne inimi dáni nerfnáyf, Gorixo siŋwf niŋseaniri ríwéná amipi ayá tŋf xfo seaiapiníapi anani niŋseaiapiníarini. ⁷ Gorixomi xwiýfá ririmf niwirfná áamá Gorixo nání majfáyf omi xwiýfá ririmf niwirfná ayá wí nira nuro ‘Nene e nerfnáyf, Gorixo arfá neainiŋoi.’ niyaiwiro yarigfápa mepa éfrixini. ⁸ Seyíne amipi wí nání dfwf nikeamóniro sini segf séno Gorixomi yarŋf mŋwipa enána o rixa xámí niŋfá imóniŋagi nání Gorixo nání majfáyf yarŋf ayá wí niwia nuróná yarigfápa mepa éfrixini. ⁹ Gorixomi xwiýfá ririmf niwirfná re urírfrixini, ‘Negf ápoxini, aŋfnami ŋweaŋoxini, “Áamá níni joxini ŋwfáoxi enagi nání wéyo orimépayi.” neaimónarini. ¹⁰ “Joxi xwioxtyo mŋmeámf niŋneairi neameŋwearfa nání oimónini.” neaimónarini. Aŋfnami amipi joxi “E oépayi.” simónariŋipi nání yarigfápa nene “Xwfá ririmf eni axípi e oyaneyi.” neaimónarini. ¹¹ Agwf sfá riyi aiwá nani nání neiapeti. ¹² Áamá nene fwf neifáyo yokwarimf wiariŋwápa joxi eni nene yokwarimf neaii.

¹³ Ámá wí eñf éánigfárfaniri iwamfó owíwapiyípoyniri sñwí mñeanipani. Obo mimiwialkñ neainiginiri awí neameñweátrixini. [Xwioxfyo mímeámñ nñeairi píranñf neameñweapaxoxi imóniri eñf sixf éánipaxoxi imóniri ikñnñpaxoxi imóniri eñoxi, íníná ayf joxini eñagi nánñ rarññini. “E e imónñwinñini.” neaimónarñni.] Gorixomi rixñf nuriríná e urfñrixini. ¹⁴ Seyñé ámá wí fwf sealfáyo yokwarimñ wiánáyf, séno Gorixo, aññami ñweaño seyñéyá enñ yokwarimñ nñseaiinñoi. ¹⁵ E nerñ aí fwf sealfáyo yokwarimñ mñwipa éánáyf, segf séno enñ seyñéyá yokwarimñ seaiinñmenñoi.

Aiwá ñwfa ññwiráriniríná epaxñpi nánñ uréwapiyñf nánñini.

¹⁶ “Seyñé aiwá ñwfa ññwiráriniríná ámá sipí ero nañf ero yarigfáyf sñmñ ñyñmiro yarigfápa mepa étrixini. Ayf ámá sñwí nñranñro sñmñmañf siyó xenáná ayf re yaiwipñri ‘O aiwá ñwfa ññwirárinñjorñani?’ oyaiwípoyniri emearigfápa mepa étrixini. Nionñ nepa re seararññini, ‘Ayf ámá weyf onimépoyniri e nero wigf wimónarññpi rixa ámá weyf uméagfa nánñ ayá tññf rñwéná wimññiri eññpi wí meapññámami.’ seararññini. ¹⁷⁻¹⁸ Seyñé aiwá ñwfa ññwiráriniríná ámá ‘O aiwá ñwfa mññweañorini.’ yaiwipñri nánñ dñá komñxñ ninñro sñmñmañfyo wayf nñronñro étrixini. Seyñé yumñf e nerñnáyf, segf séno Gorixo sñwí nñseañiri rñwéná yayf nñseairi ayá tñññpi bi mññ nñseaiapññárñni.

Amñpi ayá tñññpi aññami otñpoyniri uréwapiyñf nánñini.

¹⁹ “Xwfa tñyo amñpi ayá rñmñxarññpi wí ípñkwiyf xwirfa ikñxerñ wí ññgiyf kirñ wí rñweaxwñ imónñro

nłkwiriñ nı́páwiro fı́wı́ mearo epaxı́ enjagi nánı́ wını́ wını́ nánı́ dıńı́ nı́moro nı́meaayiro mıtı́pa éřı́xı́nı́. ²⁰ Seyı́né Gorı́xoyá sıńwı́yo dánı́ wé rónıńı́ nimónı́ro yumı́ı́ á máyo arı́rá nı́wirı́náyı́ ayı́ seyı́né amı́pı́ ayá tıńı́pı́ anı́namı́ awı́ eámeámı́nıńı́ yárarıńı́. E ípı́kwı́yı́ wı́ xwı́rı́á ikı́xerı́ nı́giyı́ kirı́ rı́weaxwı́ imónı́ro nłkwı́ro nı́páwiro fı́wı́ mearo epaxı́ mimónı́nı́. ²¹ Segı́ amı́pı́ nanı́ ayá rımı́xarı́gı́ápı́ xwı́á tı́yo weńánáyı́ ayı́ xwı́á tı́yo nánı́ dıńı́ mopı́rı́árı́nı́. Anı́namı́ weńánáyı́ ayı́ e nánı́ dıńı́ mopı́rı́árı́nı́.

“Sıńwı́ uyı́wı́nıńı́ imónı́nı́.” uréwapı́yıńı́ nánı́rı́nı́.

²² “Segı́ sıńwı́ ayı́ uyı́wı́nıńı́ imónı́nı́. Sıńwı́ tı́nı́ pı́ránıńı́ nanı́ro wé rónıńı́ nerónáyı́ dıńı́ nanı́nı́ aumaúmı́ ninı́ro segı́ xwı́oxı́yo wı́ánıńı́ seaókiarı́nı́. ²³ E nerı́ aí segı́ sıńwı́yo dánı́ fı́wı́ nánı́ nanı́rónáyı́ segı́ dıńı́ xwı́oxı́yo sı́ánıńı́ yimı́xárı́narıńı́. Dı́xı́ xwı́oxı́yo wı́ánıńı́ ónıńı́pı́ sı́á nı́yımı́xı́rı́náyı́ ayı́ aga sı́á xaiwı́nıńı́ yimı́xárı́narıńı́.

Aiwá tı́nı́ aikı́ tı́nı́ nánı́ ududı́ winarıńı́ nánı́ uréwapı́yıńı́ nánı́rı́nı́.

²⁴ “Ámá wo á má waúyá xı́nánıńı́ nimónı́rı́ omıńı́ wiipaxı́ menı́nı́. E nerı́náyı́ wı́omı́ dıńı́ sı́xı́ nuyı́rı́ wı́omı́ dıńı́ peá nı́morí nerı́ wı́omı́ pı́ránıńı́ ayá tı́nı́ nı́xı́dı́rı́ wı́omı́ peayı́ nı́wı́anı́rı́ enıńı́. Seyı́né nı́gwı́yı́yá omıńı́ wiı́arıńı́nıńı́ nimónı́ro ‘Nı́gwı́ wı́ mı́nı́múropa oeni.’ nı́yaiwirı́náyı́, Gorı́xoyá omıńı́ wiı́arıńı́ woxı́nıńı́ imónı́paxı́ menı́nı́. ²⁵ Nionı́ re seararıńı́nı́, ‘“Arı́ge pı́ránıńı́ ńweanı́réwı́nı́?” mı́rı́pa nero aiwá tı́nı́ inińı́gı́ tı́nı́ nı́pı́rı́ nánı́ ududı́ mepa ero iyá aikı́ amı́pı́ waráyo yı́nı́pı́rı́ nánı́ ududı́ mepa ero éřı́xı́nı́.’ seararıńı́nı́. Ayı́ rı́pı́ nánı́ seararıńı́nı́.

Segt̄ d̄iñt̄ j̄fayt̄ aiwá nán̄t̄ moar̄tḡfáyo seáȳt̄ e imón̄t̄r̄i wará j̄fayt̄ en̄t̄ aik̄t̄ yinar̄tḡfáyo seáȳt̄ e imón̄t̄r̄i en̄aḡt̄ nán̄t̄ searar̄iñ̄t̄. ²⁶ Seyt̄né̄ iñt̄ nán̄t̄ d̄iñt̄ mópoȳt̄. Iñt̄ aiwá t̄w̄fá ur̄t̄r̄i aiwá mir̄t̄ añt̄yo awí eámeám̄t̄ yár̄t̄r̄i mepa yar̄tḡfá aiw̄t̄ segt̄ séno Gor̄txo, añt̄nam̄t̄ ñweaño n̄imer̄t̄ aiwá m̄n̄t̄t̄ wiar̄iñ̄t̄r̄in̄t̄. Seyt̄né̄ ‘Iñowa neamúroñōt̄.’ r̄iyaiwiar̄iñōt̄? Oweōt̄. ²⁷ Seyt̄né̄ wox̄t̄, ‘Sepiá ám̄t̄ b̄t̄ oimón̄t̄m̄n̄t̄.’ n̄iyaiwir̄t̄ udud̄t̄ éox̄t̄ sepiá ám̄t̄ b̄t̄ imónar̄iñ̄t̄r̄an̄t̄? Oweōt̄. ²⁸ Seyt̄né̄ ap̄t̄ aí wí mepax̄t̄ imón̄t̄ñaḡfá nán̄t̄ aik̄t̄ nán̄t̄ pí nán̄t̄ udud̄t̄ yar̄iñōt̄? Ará adowayt̄ am̄t̄yo en̄t̄nát̄na nán̄t̄ d̄iñt̄ mópoȳt̄. An̄iñt̄ min̄t̄ iyfá óf ear̄t̄ aik̄t̄ yir̄t̄ yar̄iñ̄t̄r̄an̄t̄? Oweōt̄. ²⁹ E ner̄t̄ aí nion̄t̄ re searar̄iñ̄t̄n̄t̄, ‘En̄iná negt̄ m̄ix̄t̄ ináȳt̄ Soromono nik̄t̄n̄t̄r̄i okiyfá nin̄t̄sáná adowayt̄ ap̄t̄ t̄ñ̄t̄ x̄ixen̄t̄ mimón̄t̄ñiḡt̄n̄t̄.’ searar̄iñ̄t̄n̄t̄. ³⁰ Gor̄txo adowayt̄ t̄ñ̄t̄ aráyo —Ará agw̄t̄ en̄t̄yo anan̄t̄ n̄iyoar̄o sfá wiyim̄t̄ rfá ikear̄t̄p̄t̄r̄fár̄in̄t̄.’ ur̄iñ̄t̄ñiḡt̄n̄t̄. Wiep̄sar̄iñ̄t̄ȳt̄ “Gor̄txo ará nán̄t̄ ayá sfw̄t̄ muroar̄t̄n̄t̄.” oyaiwípoȳt̄n̄t̄r̄i Jisaso e nur̄t̄r̄i re ur̄iñ̄t̄ñiḡt̄n̄t̄, “Ox̄t̄ ap̄t̄x̄t̄ȳt̄né̄, Gor̄txomi d̄iñt̄ on̄t̄miápīt̄ t̄kw̄t̄roar̄tḡfáȳt̄né̄ Gor̄txo adowayt̄ t̄ñ̄t̄ aráyo okiyfán̄iñt̄ yar̄iñaḡt̄ nán̄t̄ soyt̄né̄ en̄t̄ añ̄pax̄t̄ aik̄t̄ e seayir̄t̄n̄t̄fár̄in̄t̄. ³¹ Aiwá t̄ñ̄t̄ iniñḡt̄ t̄ñ̄t̄ pí nan̄t̄réw̄t̄n̄t̄r̄i udud̄t̄ mepan̄t̄. Aik̄t̄ en̄t̄ pí ȳnan̄t̄réw̄t̄n̄t̄r̄i udud̄t̄ mepan̄t̄. ³² Émáyt̄, ámá Gor̄txo nán̄t̄ majfáȳt̄ ap̄t̄ n̄ip̄t̄n̄t̄ nán̄t̄ an̄iñt̄ min̄t̄ nero meaan̄t̄ro yar̄tḡfár̄in̄t̄. E ner̄t̄ aí segt̄ séno, añt̄nam̄t̄ ñweaño seyt̄né̄ ap̄t̄ n̄ip̄t̄n̄t̄ nán̄t̄ seainar̄t̄ná o r̄ixa n̄ijfá imón̄t̄ñaḡt̄ nán̄t̄ seyt̄né̄ ax̄t̄p̄t̄ e mepa éf̄r̄ix̄in̄t̄. ³³ Am̄t̄p̄t̄ ap̄t̄ meám̄t̄n̄t̄r̄i nán̄t̄ mepa er̄t̄ ‘Wé rón̄iñt̄ Gor̄txo yar̄iñ̄t̄p̄t̄ nion̄t̄ oimón̄t̄m̄n̄t̄.’ n̄iyaiwir̄t̄ er̄t̄ Gor̄txo x̄wiox̄t̄yo m̄t̄meám̄t̄ n̄ineair̄t̄ neameñwean̄t̄e páwir̄t̄ nán̄t̄ am̄t̄p̄t̄ x̄t̄o wimónar̄iñ̄t̄p̄t̄ er̄t̄ ner̄t̄náȳt̄, Gor̄txo anan̄t̄ ap̄t̄ n̄ip̄t̄n̄t̄

nisiiníáriní. ³⁴ Ayínáni ‘Wíáriná aikí pí yínirane aiwá pí nírane yaníwárfani?’ niyaiwiro ududí mepaní. E neríná ududí sía wiyimi epírfáyí tñní nawíní axínáni níkkumíxiro ayá wí ududí yaríñoí.

7

Píné meararígá nání uréwapíyíngí náníríní.

¹ “Goríxo seyíné ení xwíyá seamearínígínírí ámá wíyo xwíyá mumearípa éfríxíní. ² Seyíné ámá wíyo xwíyá umeararígápa Goríxo ení xwíyá seamearíníáriní. Seyíné ría tñngí numearírínáyí, Goríxo ení ría tñngí seamearíníáriní. ³ Seyíné ‘íwí amípí e mepaní.’ urígápipimi dání Goríxo apimi dání xwíríxí seamentáriní. Joxiyá íwí yaríngípí síngwíyo írfóníngí wejagí aiwí mísékínaríngíngí díxí ámá imóníngí wo íwí onímíápí yaríngípí síyíkwíníngí ñweajagí pí nání winaríngíríní? ⁴ Íktá írfó díxí síngwíyo wejáná díxí ámá imóníngí woyá síngwíyo síyíkwí ñweajagí níwiníro aríre ‘Orímeáminí.’ uraríngíríní? ⁵ Joxí nañgí erí sípí erí yaríngíoxíní, joxiyá ení írfó urí wejípí xámí emí nímmamónímáná síngwí píráníngí níwinírí oya síngwíyo wejípí ení ananí emí umamorííní. ⁶ “Segí memíá odípí xwíríngwí osaxípríxínírí odípí yaríngé xwíá e mítarígápa xwíyá nañgí Goríxoyá ení ámá ‘Ayí pí pínéríani?’ yaiwiarígáyí aría níwírí aí ríwímíní mamopíríxínírí murípa éfríxíní. Síwí síwí nearopíríxínírí amípí nañgí míní míwiarígápa xwíyá Goríxoyá ámá aría míwíráyí xeaníngí seaiapíríxínírí murípa éfríxíní.

Goríxomi ríxíngí urífríxínírí uréwapíyíngí náníríní.

⁷ “Seyíné Gorixomi yariñf nĩwiro segf seaimónariñfpi nánĩ rixiñf uráná o anani mĩni seiapiñfárinĩ. Rixiñf nuriri amĩpĩ wĩ o tĩñf e dánĩ pĩániñf nerfná anani meapĩrĩfárinĩ. Rixiñf nuriri wáf e nĩrómáná wakwf óránániñf éáná Gorixo anani arfá nĩsiri añf ówanĩniñf seafkwĩniñfárinĩ. ⁸ Ayf rĩpi nánĩ searariñini. Ámá nĩni gĩyf gĩyf yariñf nĩwiri wigf wimónariñfpi nánĩ Gorixomi rixiñf nurirfnáyf anani mearigfárinĩ. Yariñf nĩwiri Gorixo tĩñf e dánĩ pĩániñf nerfnáyf anani mearigfárinĩ. Yariñf nĩwiri Gorixoyá wáf e éf nĩrómáná wakwf óránániñf éáná o anani añf ówanĩniñf wfkwĩariñfárinĩ. Ayináni anani Gorixomi yariñf wiayĩrĩxiñi. ⁹ Seyíné re éf ñwixapigfáyíné woxi dixf íwo aiwá nánĩ rixiñf rĩráná xerwf sñá reñyf nĩmeari umeaiariñfárinĩ? Oweoi! ¹⁰ Dixf íwo peyf nánĩ rixiñf rĩráná sidirf reñf nĩmeari umeaiariñfárinĩ? Ayf eni anani manĩ. ¹¹ Seyíné íwf néra warigfáyíné aiwf segf niaíwf rixiñf searáná amĩpĩ awiaxfyf mĩni wiarigfárinĩ. E neri aí segf séno, añfnami ñweañoyf añfpaxfárinĩ. Gĩyf gĩyf rixiñf uráná amĩpĩ nañfpi anani mĩni winigini. ¹² Seyíné ‘Ámá e oneaifpoyi.’ nĩyaiwirfnáyf, seyíné ayo eni axfpi e wiirfárinĩ. Ñwf ikaxf Moseso nĩriri eañfpi tĩni xwiyfá wfá rókiamoagfáwa nĩrĩro eagfápi tĩni api e rĩniñagf nánĩ rariñini.

Íwĩ inĩñfyaú nánĩ uréwapiyiñf nánĩrini.

¹³⁻¹⁴ “Íwĩ onigf inĩñfyikwfnimi páwianĩro éfrixini. Ayf rĩpi nánĩ searariñini. Íwĩ rfwéná Gorixo xeaniñf winfá nánĩ inĩñfyi óf xwé inĩñagf nánĩ ámá obaxf Gorixo nánĩ dñf mĩmó ayimi nĩpáwiro wigf dñf tĩni néra warĩñoi. Ayináni seyíné óf Gorixo rfwéná dñf anĩf íníná ñweapfá nánĩ seiapiñfá nánĩ onigf

inijiyikwínimí páwipírí nání anijí miní o rijípiní nixídíro éfrixíní.

“*Ámá íkíánijí imónijoi.*” uréwapiyinjí náníríní.

¹⁵ “Mimóní wíá rókiamoarígíáwa wigí díjé íníníníyí s'wí sayí s'í roarijé yapí nimónímáná aiwí seyíné t'fámíní nibíríná sipísipí yapínijé awayíní yarígíápa nimónímí seaimeapíríáríní. Ayínání síjwí t'fíní erfíní.

¹⁶ Seyíné íkíá nanjé wé'fna níwíníríná ‘Ana nanjinaríní.’ ríro sipí wé'fna níwíníríná ‘Ana sipínaríní.’ ríro yarígíápa sipí imónijé mimóní wíá rókiamoarígíáwa yarígíápi níwíníríná ‘Yapí ríneaíwapiyaríjoi? Nepa Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní. Ámá yapí seyíné seaíwapiyantíro b'fáyí ekíríkwínijé imónijoi. Wainí sogwí ekíríkwíyo darígíáraní? Oweoi! Íkíá pikí sogwí enjwíxíyo darígíáraní? Oweoi! ¹⁷ Rípi ení axípiríní. Íkíá nanjéyí sogwí nanjé wearíjíríní. Sipíyí sogwí sipí wearíjíríní. ¹⁸ Íkíá nanjéyí sogwí sipí wepaxí mimóníní. Sipíyí sogwí nanjé wepaxí mimóníní. ¹⁹ Íkíá n'fíní sogwí nanjé m'iwéyí nídiká'íro r'fá ikeá'ararígíáraní. ²⁰ Ayínání seyíné íkíá sogwíyo níwíníríná níj'fá imónarígíápa sipí imónijé mimóní wíá rókiamoarígíáwa yarígíápi níwíníríná ‘Goríxoyáowamaní.’ yaiwíríxíní.

Goríxo “Joxí nání nioní majíáríní.” urínigínírí uréwapiyinjí náníríní.

²¹ “‘Ámá Jisasomí “Ámínáoxíní, Ámínáoxíní” urarígíá n'fíní xegí xano, anj'namí jweanjo xwioxíyo m'imeámí nerí píránijé umenjweante páwipíríáríní.’ m'iyaiwipání. Ámá x'fó wimónaríj'pí x'fídarígíá g'iyí g'iyí, ay'fíní nípáwiro jweapíríáríní. ²² S'fá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí en'fáyimí ámá obaxí re nírayipíríáríní, ‘Ámínáoxíní,

Ámináoxĩni, nene yoŋ joxiyáyo dání xwiyfá wíá rókiamoagwárĩni.’ nĩnĩrĩro ‘Yoŋ joxiyáyo dání imfó mĩxĩ umáinowáragwárĩni.’ nĩnĩrĩro ‘Yoŋ joxiyáyo dání emimf obaxĩ wĩwapiyagwárĩni.’ nĩnĩrĩro epfĩfá enagi aiwi ²³ áamá niyfá sĩŋwĩ anigfe dání re urimfárinĩ, ‘Seyĩné nání nionĩ nĩjĩfá wĩ mimónĩŋĩni. Rĩkĩkĩrĩfó yarĩgfáyĩné nionĩ pĩnĩ nĩnĩwiárimĩ úpoyĩ.’ urimfárinĩ.

Anyĩ mirarĩgfĩwaú nání uréwapiyĩŋf nánírĩni.

²⁴ Áamá gĩyf gĩyf nioniyá xwiyfá rĩpĩ arfá nĩnĩrĩ xĩxenĩ e nĩnĩxĩdĩrĩnáyf ayf áamá sĩŋá anyf nĩmirĩrĩfná dĩŋf pĩránĩŋf neŋwĩperi xwíá nĩmiga nĩwerĩ sĩŋá piará ínĩmĩ yapĩnĩŋfnamĩ dání sĩŋá piará anyf mĩrĩnĩfápi e dání nĩkĩkĩróa niyapĩrĩ mĩrarĩŋónĩŋf imónĩŋoĩ. ²⁵ Inĩá earĩ inĩigf waxf xwé weapĩrĩ rfwĩpĩ erĩ nerĩ aiwi aniwá sĩŋá ínĩmĩ yapĩnĩŋfnamĩ dání nĩkĩkĩróga yapĩnĩŋagĩ nání mĩkwierómioanĩnigĩni. ²⁶ Áamá gĩyf gĩyf xwiyfá nionĩ rarĩŋápi arfá nĩniro aí xĩxenĩ mepa nerĩnáyf ayf áamá sĩŋá anyf nĩmirĩrĩfná majĩmajfá nĩkárĩnĩrĩ inĩkĩyo seáyĩ e dání sĩŋá nĩkĩkĩróa niyapĩrĩ mĩrarĩŋónĩŋf imónĩŋoĩ. ²⁷ Inĩá earĩ inĩigf waxf weapĩrĩ rfwĩpĩ erĩ yarfná aniwá nĩkwierónowirĩ rĩwf nĩra piéronĩnigĩni.” Jisaso e nurĩrĩ ²⁸⁻²⁹ xwiyfá api nĩpĩnĩ rĩxa nĩra nũsáná enáná áamá e epfroyf egfáyf o ŋwĩ ikaxf eánĩŋfpi mewegfáwa uréwapiyarĩgfápa muréwapiyĩ nénf tĩŋónĩŋf uréwapiyarĩŋagĩ nání ududf néra ugfwaxĩni.

8

Peyiyf imónĩŋf womĩ naŋf imĩxĩŋf nánírĩni.

¹ Jisaso nuréwapiyĩsáná dfwf mĩŋfyo dání weaparfná oxf apĩxf nĩáwfw obaxf númĩ weaparfná re enĩnigĩni.

² Ámá peyiyí imóniñf wo nibiriñ nìwímeariñ miñf xwíáyo ñkwíroriñ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, joxiñ nioniñ nání ‘Nañf owimíximiñiñ.’ ñiyaiwiríñá ananiñ nañf ñimíxipaxoxiriñiñ.” uríagiñ ³ Jisaso wé feapá ñiwiriñ seáyí e ñiwikwiáriñiñ “‘Joxiñ nañf oimóniniñ.’ ñimónariñiñ. Ríxa nañf imóneñiñ.” uráná re eñiñiginiñ. Peyiyí imóniño nañf imóníagiñ ⁴ Jisaso re uríñiñiginiñ, “Joxiñ nioniñ nañf simíxíáyí nání amíná nuriñ ámáyo áwanf murípaniñ.” nuriñiñ ámá o Moseso eñiná ñwí ikaxí ragípiñ mé ámáyo xewaniño áwanf nura emeniñginiñiñ e nuriñiñ ámiñ re uríñiñiginiñ, “Amíná apaxípaniñf imónígfáwa tñf e nání nuriñ womí síwá ñiwiniñiñ nañwí rídiyowá nání negí arfo Moseso eñiná sekaxí nearagíyí bí miñiñ wíriñiñiñ. Goríxo nání rídiyowá síaririñ joxiñ nañf imóníípiñ nání áwanf ririñ oeniñiñ miñiñ wíriñiñiñ.” urowáriñiñiginiñ.

Porisí woyáyí womí nañf imíxiñf nániriñiñ.

⁵ O añf yof Kapaneamiño rémóaná wauyí porisí amíná imóniñf wo ñiwímeariñ waunf rixiñf nuriñiñ ⁶ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, gf inókiniñf ñimóniriñ omiñf ñiiariño eñf ñíniñ síwímíñ nerí ñíweriñ ríniñf xwé winariñiñ. Ananiñ nañf imíxiréiniñ?” uríagiñ ⁷ Jisaso re uríñiñiginiñ, “Ananiñiñiñ. Nioniñ nuriñ nañf imíximíñiñiñ.” uríagiñ aí ⁸ porisí amíná imóniño re ñiyaiwiriñ “Porisí wa nioniñ íñimiñ nuríniñfpa simíxíyí eniñ Jisasomiñ íñimiñ wuríniñiñ.” ñiyaiwiriñ re uríñiñiginiñ, “Ámínáoxiniñ, nioniñ ámá wé róniñf joxiñ tñniñ xixentiñ mimóniñagiñ nání joxiñ gf añfyo fwiapíxaxí mimóniniñ. E nerí aí joxiñ re dání ‘O nañf oimóniniñ.’ ráná gf omiñf ñiiariño nañf imóniniñoiñ. ⁹ Ayí rípiñ nání searariñiñiñ. Nioniñ ení ámá omiñf ‘Ayí ayí eí.’ ñirariñfáwamiñ íñimiñ

wuríníngíní. Nioní ení porisí wa ínīmí nurfíníngóí. Womí ‘Joxí anjé ut.’ uráná sa ananí arfá nínirí waríngíríní. Womí ‘Bei.’ uráná sa xixení baríngíríní. Gí inókíníngí niaríngí womí ‘E ei.’ uráná xixení yaríngíríní.” urfagí ¹⁰ Jisaso arfá e níwírí nání ududí nerí áamá xfómi númí waríngíngí níkinímónírí re uríngínígíní, “Isíreriyíné woxí áamá ro dínjé seáyí e nínikwírorí yaríngípa xixení e dínjé míníkwíroaríngí síngwé raníngíríní. ¹¹ Nioní re seararíngíní, ‘Áamá Goríxo xegíyí xwioxíyo míméámí nerí píraníngí umejweanáná éamá obaxí sogwí fwiaparíngímíní ngweagíyí tíní sogwí wearíngímíní ngweagíyí tíní níbíro segí arfówa Ebírífamo tíní Aisako tíní Jekopo tíní nawíní aní níngwearo aiwá níprírfáríní. ¹² E nerí aí Isíreriyíné, Goríxo anjépxá xwioxíyo míméámí níseairí seamejweapaxíyíné Goríxo mejweané dání sfá yíníngímí seamoaiáná e dání míméníngwé ayíkwí mísearínfá enagí nání ngwé earo manjé sfwé ríkwíníro epírfáríní.’ seararíngíní.” nurírí ¹³ wauyí porisí áminá imóníngómí re uríngínígíní, “Díxí anjé ut. Joxí ‘O e epaxoríní.’ níniawírí dínjé níkwíroaríngípxí xixení ríxa oimóníní.” urowáraná axíná xegí omíngí wíaríngó ríxa nanjé imóníngínígíní.

Pitaomí xíneagwímí nanjé imíxíngí náníríní.

¹⁴ Jisaso Pitaoyá anjéyo nípáwiríná weníngí éyí wíníngínígíní. Pitaomí xíneagwí wará rfá pírfí wíaríngíngí íkwíaríngíyo sá riyí wejagí níwínírí ¹⁵ wé seáyí e ikwíaráná re eníngíní. Rfá pírfí pfní wíaráná níwíápfnímeartí Jisasomí aiwá níxerí wíngínígíní. ¹⁶ Ríxa sogwí wéáná áamá e dánjéyí wígí áamá imfó dínjé xixéroaríngíyí obaxí o tínjé e níméra níbíro wáraná oyá xwíyífá tíní míxí umáínówaráyírí símíxíyí nfní ení píraníngí imímíxímí erí eníngíní. ¹⁷ Goríxoyá xwíyífá

wíá rókiamoagí Aisaiaoyí ríniŋo áamá xegí xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfo nání xwíyíá níriri eanjí rípi, “Xewaníŋo negí simíxíyí tñní uraní tígíáyí tñní nanjí imímíxímí eníáríni.” ríŋípi ríxa xíxeni imóníni nání Jisaso e eníŋigíni.

Ámá “Oríxídaneyí.” urígíá náníríni.

¹⁸ Jisaso áamá oxí apíxí obaxí omí íkwíkwierí wiaríŋagíá níwíníri xegí wiepísaríŋowamí sekaxí re uríŋíŋigíni, “None ipíwámí jíaríwámí dání xemoaní nání ewéyo píxemoáníŋoyí.” uraríná ¹⁹ ŋwí ikaxí eaníŋípi mewegíáyí wo níbirí re uríŋíŋigíni, “Nearéwapiyaríŋoxíni, anjí amí gímí gímí nání úáná nioní númí ríxídímemíáríni.” uríagi ²⁰ o re uríŋíŋigíni, “Síwí sayí sá weníá nání síŋá siríríkí tñítríni. Injí ení sá weníá nání níyíní tñítríni. E nerí aí áamá imóníŋáoní sá wémíá nání anjí wí meníni.” uríŋíŋigíni. ²¹ Xegí wiepísaríŋíyí amí wo re uríŋíŋigíni, “Ámínáoxíni, gí ápo tñí níŋweanjísáná o ríxa péáná xwíá níweyárímoní númí ríxídímemíá nání ananírani?” uríagi aí ²² Jisaso áamá xíomi díŋí míwíkwíroarígíáyí nání re uríŋíŋigíni, “Xegí píyí wíá xwíá weyárítríxíníri síŋwí níwíníri nioní númí níxídeí.” uríŋíŋigíni.

Ipí imeamíkwí yaríŋípi samíŋí imíxíŋí náníríni.

²³ E nurímí ewéyo píxemoánáná xegí wiepísaríŋowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí dání nání nímeámí waríná re eníŋigíni. ²⁴ Ríwípi xwé nerí inígí imeamíkwí neríná ríxa ewépa míwiárómíníri yaríŋagí aiwí Jisaso sá maiwí weŋagí ²⁵ wiepísaríŋowa nuro saiwiárí níwiro re urígíawíxíni, “Ámínáoxíni, ríxa níneamíwiáropaxítríni. Arírá neaií.” uríagíá ²⁶ o

re urɨɨnigɨnɨ, “Dɨɨɨ onɨmiáɨɨ nɨkwɨroarɨgɨfoyɨné pí nánɨ wáyɨ seainarɨnɨ?” nurɨmɨ nɨwiáɨpɨnɨmearɨ re rɨɨnigɨnɨ, “Imɨɨɨ tɨnɨ iniɨgɨ tɨnɨ samɨɨɨ oweárɨnɨ.” ráná re eɨɨnigɨnɨ. Imɨɨɨ pɨnɨ wiárɨrɨ iniɨgɨ wɨɨwɨ mé rɨwoárɨrɨ nerɨ ɨɨɨɨá imónárɨɨnigɨnɨ. ²⁷ ɨɨɨɨá imónárɨgɨ nɨwɨnɨro re rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ, “Pí ámáorɨanɨ? Imɨɨɨ tɨnɨ iniɨgɨ tɨnɨ arɨá nɨwirɨ samɨɨɨ weárɨfayɨ.” rɨnɨgɨfawɨxɨnɨ.

Ámá imó xɨxéroarɨgɨíwaúmɨ mɨxɨ umáɨnɨɨɨ nánɨrɨnɨ.

²⁸ O tɨnɨ xegɨ wieɨɨsarɨɨɨowa tɨnɨ orɨwámɨ dánɨ ámá yoɨ Gadarayɨ aɨɨɨɨ tɨɨɨ e nɨwiékɨnɨmearo ewéyo dánɨ ayoááná ámá imó dɨɨɨ xɨxéroarɨɨɨ wáu —Awaú imó nimónɨri sayɨ e roɨgɨɨ nánɨ ámá óɨ ayimɨ mɨpwarɨgɨfárɨnɨ. Awaú xwárɨpá ámá tayarɨgɨfá tɨɨɨ aɨwɨ e dánɨ nɨbɨri nawɨnɨ órórɨ ninɨro ²⁹ xwamiánɨ re urɨgɨfisixɨnɨ, “Niaíwɨ Gorɨxoyáoxɨnɨ, joxɨ pí neaimɨnɨrɨ barɨɨnɨ? Gorɨxo rɨwéná rɨnɨɨ neaiapɨnɨfá sɨnɨ eɨɨáná joxɨ rɨnɨɨ neaiapɨmɨnɨrɨ rɨbarɨɨnɨ?” nurɨro ³⁰ odɨpɨ obaxɨ bɨ ná jɨfamɨ nɨrómáná aiwá narɨɨgɨfá nɨwɨnɨro ³¹ rɨxɨɨ re urɨgɨfawɨxɨnɨ, “Joxɨ mɨxɨ nɨneamáɨnɨrɨnáyɨ, odɨpɨyo oxɨxérópoyɨnɨrɨ sɨɨwɨ neaneɨ.” urɨgɨfá ³² o “Emanɨ!” urɨgɨ ámá awaúmɨ pɨnɨ nɨwiárɨmɨ odɨpɨpimɨ xɨxéróáná re eɨɨnigɨnɨ. Pɨmanɨ mɨwiáronɨmɨ aɨɨnɨ imegɨnɨ wéɨfáyɨ ipɨyo igwɨfá nuyɨroro iniɨgɨ nɨnamiro pɨyɨ egɨfawɨxɨnɨ. ³³ Pɨyɨ éagɨfá odɨpɨ awɨ mearoarɨgɨfáwa sɨɨwɨ e nɨwɨnɨmɨ wigɨ aɨɨ apimɨ nánɨ mɨrɨfá nuro odɨpɨ iniɨgɨ namɨfáɨpɨ tɨnɨ ámá imó xɨxéroarɨgɨíwaú enɨ nanɨ imónɨri éɨpɨ tɨnɨ nánɨ repɨyɨ wíáná ³⁴ ámá oxɨ apɨxɨ nɨnɨ aɨɨ apimɨ dánɨɨɨɨ Jisasomɨ wímeanɨro nánɨ nuro omɨ nɨwɨnɨro rɨxɨɨ “Joxɨ neneyá xwɨfá re pɨnɨ nɨneawiárɨmɨ wɨ e nánɨ uɨ.” urɨgɨfawɨxɨnɨ.

9

Ámá enj nfní sɔwímí enjómí nanj ímìxìnjí nánìrìní.

¹ Jisaso ewépámí nìpìxemoánìrì nìjwearì nìmeámí orìwámí dání nìxemoaurì xegí anj jwearìnjípímí nìrémorì jweanáná ² re enjìnjìgìní. Ámá wa ámá enj nfní sɔwímí enj wo íkwianjwíyo nìtìmáná nìmeámí báná Jisaso awa “O ananì nanj neaimìxìyìpaxírinì.” nìyaiwiro xíomí dìnj wìkwíroarìnjagí nìwìnrì enj sɔwímí enjómí re urìnjìnjìgìní, “Ámá roxìní, joxì ayá sɔwí mìrìropanì. Íwí joxì yarìnjìpì rìxa yokwarìmí síárìní.” uráná re enjìnjìgìní. ³ Jwí ikaxí eánìnjìpì mewegíáwa wigí xwioxíyo dání dìnj re nìpìkìga ugíawìxìní, “Ámá ro ‘Gorìxo yarìnjìpì epaxonìrìní.’ nìyaiwirì nìrìrìfná Gorìxomì rìperìrì umearìní.” Ínìmì dání dìnj e yaiwìarìnjagí nánì ⁴ Jisaso dìnj adadí nìwirì nìjǎá nìmónìrì re urìnjìnjìgìní, “Pí nánì segí dìnjyo dánì ‘O Gorìxomì rìperìrì numerì yarìní.’ nìaiwìarìnjòí? ⁵⁻⁶ Nionì enj sɔwímí enjómí ‘Dìxí íwí yarìnjìpì rìxa yokwarìmí síárìní.’ uráná soyíné ‘O néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrìréoí? Omì ‘Nanj nìmónìrì nìwiápǎnìmeámí anj úí.’ uráná soyíné ‘O néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrìréoí? Íwí yarìnjìpì yokwarìmí nìwiirìfná ínìmì imónìnjagì nánì e yaiwìpaxí mìmónìní. E nerì aiwí ámá imónìnjáonì nánì ‘O xwǎá tǎyo nìjwearìfná enì íwí yarìgǎpì yokwarìmí wiinì nánì néní tǎjorǎní?’ nìaiwìpǎrì nánì sìnjwí nanǎpoyì.” nurìrì ámá enj nfní sɔwímí enjómí re urìnjìnjìgìní, “Joxì nìwiápǎnìmearì dìxí íkwianjwí nìxopemìxìrì nìmeámí úí.” uráná ⁷ o nìwiápǎnìmeámí xegí anj e nánì urìnjìnjìgìní. ⁸ Xegí anj e nánì úagì oxí apìxí e epíroyí egíáyí sìnjwí e nìwìnrò nánì dìnj nìyeawárrò “Gorìxo ámá ro néní tǎjónìnjí

wimixinirfani?" niyaiwiro xfomi yayf seayimi dani umegfawixini.

Matiyuomi "Nixfdei." urinj nanirini.

⁹ Jisaso e pni niwiarimi nurina ama wo xegf yof Matiyuoyi riniho takisf nani nigwf uraparigfa opisf anjyo riwo nweanagi niwiniri re urinjiginini, "Nioni nixfdimérixini." urfagi o niwiapnimeari numi uxfdinjiginini. ¹⁰ Jisaso xegf wiepisarijowa tni anj Matiyuoya nani nuro aiwa narina ama takisf nani nigwf uraparigfayf tni fwf arki yarigfa winiyf tni omi niwimearo nawini aiwa narinjagfa ¹¹ Parisiowa sinjw e niwiniro xegf wiepisarijowami re urigfawixini, "Segf searéwapiyarinj ro pi nani ama takisf nani nigwf nearaparigfa tiyf tni fwf arki yarigfa tiyf tni nawini ninjwearo aiwa narinjo?" urfagfa ¹² Jisaso arfa e niwiri xewaniho nani "Ama fwf yarigfayo arira wiminiri nani weapinjorani?" oyaiwipoyiniri ewayf ikaxf re urinjiginini, "Ama simixf miyarigfayf xwirf tinj e nani warigfarani? Oweoi, simixf yarigfayini xwirf tinj e nani warigfarini. ¹³ E nerf ai soyné nuro xwiyfa enina wfa rokiamoagf Xoseao niri eanf ripi, "Ridiyowani Gorixonf nani nifrixini." minimonarinini. "Ama wyo nani ayá nurimixiro arira wifrixini." nimonarinini. niri rfwaminj eanf apimi fa nroro nijfa imonipoyi. Ayf ripi nanirini. Ama 'Wé roninj yarinjwaénexini.' yaiwinarigfayo 'Nioni tfamini bipoyi.' urimirinini nani weapinjamani. 'fwf yarinjwaénexini.' yaiwinarigfayo nani weapinjarinini." urinjiginini.

"Dixf wiepisarinjyaf aiwa njwfa minjwirarinayarinjoi." urigfa nanirini.

¹⁴ Jono wayf numeaiia warinjoya wiepsarijowa Jisaso tfnjf e nani nibiro re urigfawixini, “None tfini Parisiowa tfini Gorixo none nani yayf owinintri aiwa njfa njwirarinayarinjagwi aiwi dixf wiepsarijowa pi nani aiwa njfa mjinwirarinf yarino?” urfagfa ¹⁵ Jisaso xewanino nani “Omi wa nipikimana enana wiepsarijofyf dinjf sipi niwirfna aiwa njfa njwirariniprfarinfi.” oyaiwipoyintri ewayf xwiyfa re uriniginini, “Ama apixf sinj meao xegf ama imonigtayf tfini njewanana o nani dinjf sipi wipaxf menini. E nero ai ama wa omi aninimixana ina aiwa njfa njwirariniprfarinfi.” uriniginini. ¹⁶ “Xwiyfa Parisiowa nearewapiyarigfapi tfini Jisaso sinjf nearewapiyarinjpi tfini kumixpaxf mimonini.” oyaiwipoyintri ami ewayf ikaxf nuriri re uriniginini, “Ama wigf sorfa axeninjagi niwinrona rapirapf sinfi mikikarininjf bi nimearo urf of ininumi niproro gwfi kiwearigfamani. E nerfnayf, igfa eanana rapirapf sinjf prorfapi nikikarinirfna uru xwe naxega unfarinfi. ¹⁷ Ripi eni ama inigf wainf sinjf memé wara sixf urfwami iwajfa yarigfamani. E nerfnayf, memé wara sixfwa nupiyinirfna inigf wainf puri sixfwa xwirfa ikixeniri e eniginini. Wainf sinjyf memé wara sixf sinfwami ylanayf, wara tfini inigf tfini nipiaini nanj enino.” uriniginini.

Apixf ragf aninjf pwarinjf wimi nanj imixiri miáf penjf wimi nanj imixiri enj nanirini.

¹⁸ Jisaso xwiyfa api sinfi e urarfna re eniginini. Jundaya rotu anj mewenj wo nibiri Jisaso sikwf tfnjf e minj xwifayo nikwrori re uriniginini, “Gf miáf rixa pearini. E neri ai joxi nibiri we seayf e wikwiranana nanj oeni.” urfagi ¹⁹ o niwiapfni meari numi nurfi wiepsarijowa enti nawini warfna ²⁰⁻²¹ re eniginini.

Apixí wí —Í xegí ragí aníjé pwarfná xwiogwí wé wúkaú síkwí waú múronjiríní. Í “Niíní oyá iyáyoní amáf níróníríná nanjé imónimnityírfaní?” nityaiwia nĩbĩrĩ rfwíyo nírónapimáná Jisasoyá iyáyo sírwí jfe amáf róníjínigíní. ²² Amáf rónfagí Jisaso níkinimónĩrĩ ímĩ síjwí nĩwĩnĩrĩ re uríjínigíní, “Gí ineyĩ, ayá síwí mĩrĩropanĩ. Jíxĩ dñjé nĩnkwĩrorĩjĩpimĩ dání erĩkiemeánĩnĩ.” uráná í rĩxa nanjé imóníjínigíní. ²³ Jisaso e dání nuri rotú anjé mewenoyá anjé e nĩrémorĩ oxí apixí epĩroyí nityárimáná jwapé rĩro webfĩ rĩro nero yaiwĩnjé yarĩjagfá nĩwĩnĩrĩ ²⁴ re uríjínigíní, “Rĩxa peyeápayĩ. Miái piyí menĩnĩ. Sa sá wenĩ.” urfagí ayí rĩpĩfá nuriro yarĩjagfá aí ²⁵ nĩnĩ miái tñjé e pĩnĩ nĩwiárimĩ rĩxa nĩpeyeámáná enjáná o nĩpáwĩrĩ miáimĩ wéyo fá nĩmaxĩrĩrĩ mfeyoááná re enĩjínigíní. Miái wiápnĩmeanjínigíní. ²⁶ Í wiápnĩmeágí xwiyfá o éfpi nání xwiyfá anjé niyonĩ rĩnárĩmenĩjínigíní.

Sĩjwí supárgfĩ waúmĩ nanjé wimĩxĩjé nánĩrĩnĩ.

²⁷ Jisaso e dání warfná amá sĩjwí supárgfĩwaú númĩ nuxfdĩrĩ rfiawá re urĩgĩsĩxĩnĩ, “Negí mĩxĩ ináyí Depitomĩ xiáwoxĩnĩ, yawawi ananĩ wá yeawianĩréĩnĩ?” nuri ²⁸ o rĩxa anjéyo nĩpáwĩrĩ jwēanjagí awaú enĩ nĩpáwĩrĩ wĩmeááná Jisaso yarĩjé re winĩjínigíní, “Awagwí dñjé nĩnkwĩrorĩ ‘O ananĩ sĩjwí supárgfĩwĩyí nanjé yeaimĩxĩpaxorĩnĩ.’ rĩniawĩarĩjĩ?” urfagí awaú “Oyĩ, Ámĩnáoxĩnĩ, joxĩ e epaxoxĩrĩnĩ.” urfagí ²⁹ o egí sĩjwíyo wé fá nuxĩrĩrĩ re uríjínigíní, “Awagwí dñjé nĩkwĩroarĩgĩfĩpa xixenĩ oimónĩnĩ.” uráná re enĩjínigíní. ³⁰ Awaú sĩjwí noxoari anĩgĩsĩxĩnĩ. Sĩjwí noxoari anĩagfĩ Jisaso arfá jiyikí norĩ re uríjínigíní, “Awagwí nionĩ eafĩpĩ amá wíyo áwanjé murĩmepa éisĩxĩnĩ.” urfagí

ai ³¹ awaú o tñjť e dánĩ nuríná xťo wířpi nánĩ ami ami repťyť nĩwia emegťisixĩnĩ.

Maňť pťrónárĩňť womĩ naňť wimĩxĩňť nánĩrĩnĩ.

³² Jisaso e dánĩ warťná áamá wí wigť áamá imťó dĩňť xixéronagĩ nánĩ maňť pťrónárĩňť wo Jisaso pwarĩne nánĩ nĩmeámĩ nĩbĩro wáráná ³³ o imťóyo mĩxť umáinowáráná maňť pťrónárigo rixa xwiťfá rariňagĩ oxť apĩxť e epťroyť egťáyť sĩňwť e éagi nĩwĩnĩro ududť nero re nĩra ugťawixĩnĩ, “Aga eňíná eňíná aiwĩ Isĩrerene áamá wo e yarĩňagĩ wĩnagwámani.” nĩra úagťa aiwĩ ³⁴ Parisiowa re riťgawixĩnĩ, “Obo, imťóyo umeňweaňoyá dĩňť tñnĩ mĩxť umáinowárarĩňťrĩnĩ.” riťgawixĩnĩ.

Jisaso áamá nánĩ wá wianĩňť nánĩrĩnĩ.

³⁵ Jisaso Judayťyá aňť xwéyo tñnĩ onĩmiáyo tñnĩ nemeťná wigť rotú aňťyo nĩpáwiri uréwapĩyemeri xwiťfá yayť winipaxťpi —Apĩ Gorĩxo áamá xťo xegť xwioxťyo mĩmeámť neri pĩránĩňť umeňweanťapi nánĩ rĩnĩňťpĩrĩnĩ. Apĩ nánĩ wáť urĩmerĩ áamá sĩmĩxť xixegťnĩ yarĩťgáyo tñnĩ uranť xixegťnĩ imónĩťgáyo tñnĩ naňť imĩmĩximť wiemeri nerťná ³⁶ áamá oxť apĩxť epťroyť egťáyť sipĩsipť xiáwo mayť nerťná úrapĩ nero dĩňť sĩmĩgwťa nĩyinĩrónĩňť wiároárĩnarĩťgápa yarĩňagťa nĩwĩnĩrĩ wá nĩwianĩrĩ ³⁷ áamá xwiťfá Gorĩxoyá wáť urĩmepťrťa nánĩ obaxť mimónĩňagĩ nánĩ xegť wiepĩsarĩňťyo re urĩňĩnigĩnĩ, “Aiwá omĩňťyo pťrĩpťrť inárĩňagĩ aiwĩ áamá nĩmipťrťa nánĩ obaxť menĩnĩ. ³⁸ Ayĩnánĩ Gorĩxomĩ rixĩňť re urťpoyť, ‘Áamá aiwá apĩ rĩmiipťrĩ nánĩ dixť omĩňť tñňť e nánĩ uowárťrĩxĩnĩ.’ urťpoyť.” urĩňĩnigĩnĩ.

10

Wáf wurimeiarigfáwami enj sixt weámixowáriri sekaxt uriri enj nánirini.

¹ Jisaso xegt wiep̄sarinjé wé wúkaú síkwé waú awamí “Awí eán̄poyí.” nurimáná awa áamá imíó d̄injé xixéroarinjéyo mixt umáinowáríro áamá simixt xixeḡini yarigfáyo t̄ini uraní xixeḡini imónigfáyo t̄ini nanj imixíro epaxt imón̄frix̄iniri enj weámixowárinj̄iniginí. ² Xegt wáf wurimeiarigfáwa, wé wúkaú síkwé waú imónigfáwa wiḡt yoť rowarini. Xám̄ño Saimonorini. Ámí yoť bi Pitaoyt w̄r̄in̄in̄gorini. Xegt xogwáo Ad̄iruorini. Sebediomí xewaxowáu Jemiso t̄ini xogwáo Jono t̄inirini. ³ Piripo t̄ini Batoromuo t̄inirini. Tomaso t̄ini Matiyuo t̄ini —O takist nán̄i nigwé urápagorini. O t̄inirini. Ar̄ipiasomí xewaxo Jemiso t̄ini Tadiaso t̄inirini. ⁴ Saimono —O áamá “Émáyo mixt ox̄tdowáraneyt.” rarigfáȳt t̄ini nawini n̄ikumix̄iniri emeagorini. O t̄ini Isikarioti d̄anj̄t Judaso —O Jisaso nán̄i miȳt ur̄in̄gorini. O t̄inirini. ⁵ Jisaso wé wúkaú síkwé waú awamí nuowárir̄iná sekaxt nuriri re ur̄in̄iniginí, “Soȳné nuróná émáȳyá anj̄t t̄inj̄m̄ini mupani. Samariaȳt —Ámá aȳt Judaȳt t̄ini xep̄xepá rónarigfáȳtrini. Aȳyá anj̄yo nán̄i eni mupani. ⁶ Soȳné negt Isireriȳt —Aȳt sip̄sip̄t xiáwo pírán̄inj̄t m̄imear̄iná amí amí uniamoar̄in̄in̄inj̄t imónigfáȳtrini. Aȳt t̄inj̄t e nán̄ini úpoyt. ⁷ Soȳné nuróná wáf re ur̄imer̄ini, ‘Gor̄ixo x̄fo xeḡt xwiox̄yo m̄imeám̄t n̄ineairi neamej̄weani anj̄wi ayo enaj̄t nán̄i seḡt f̄wé yarigfáp̄t r̄f̄w̄m̄ini n̄mamoro n̄san̄ro j̄weá̄frix̄ini.’ ur̄imero ⁸ áamá simix̄tyo nanj̄t im̄im̄ix̄im̄t ero áamá péfáyo d̄inj̄t sixt numímero saiwiárf̄t wiro áamá peȳȳt t̄igfáyo wiḡt wará nanj̄t wimix̄íro imíó

diŋŋ xixéroariŋŋyo mixŋf umáinowáritro eméfrixini. Soyŋné nioni enŋf éániŋŋf anipá enŋf seaámixowárfáyŋf nánŋf soyŋné áamá simixŋyo nanŋf imimiximŋf niwirŋná niŋwŋf nánŋf murŋpa nero sa anipá nanŋf imimiximŋf wífrixini. ⁹ Soyŋné niwanitro nerŋná niŋwŋf sixŋf ímoarigfáyo niŋwŋf xwéranŋf, onimiáranŋf, nimearo sixŋf nímore ni meámŋf mupa ero ¹⁰ íá árupianŋf aí tŋni nimanimŋf mupa ero iyfá wúkaú raiwakiyŋf mepa ero síkwŋf sú niyŋnitro aiwŋf ámi wáú mŋmeapa ero xoyŋwá ni maxirimiŋf mupa ero éfrixini. Ayŋf rŋpi nánirini. Áamá arŋrá wiarigfomiŋf ananiŋf aiwá mŋniŋf wiarŋgáfa nánŋf soyŋné enŋf aiwá ananiŋf seaipŋpŋrfá enŋgŋf nánŋf amŋpi ni meámŋf mupa éfrixini. ¹¹ Anŋf xwé bimŋranŋf, onimiá bimŋranŋf, ni rémorŋná áamá anŋf apimiŋf ŋweagfáyŋf áamá go go fŋwŋf amŋpiŋf mŋyarŋgomiŋf niwŋnitŋná oyá anŋyo ni páwiro anŋf apimiŋf pŋniŋf niwiarimŋf upŋrfŋná nánŋf o tŋniniŋf wéfrixini. ¹² Áamá ‘O tŋni oweaneyŋf.’ yaiwífoyá anŋyo ni páwirŋná ayo yayŋf niwiro ‘“Gorŋxo píranŋŋf oseamenti.” neaimónariniŋf.’ urŋfrixini. ¹³ Ayŋf enŋf yayŋf ni seairo segŋf pŋné arŋfá seaipŋrŋf nánŋf wimónánáyŋf, soyŋné yayŋf niwirŋná urŋfápiŋf ananiŋf ‘Xe oimóniniŋf.’ yaiwífrixini. Ayŋf e ni seaiŋpa seaíanáyŋf, soyŋné yayŋf niwirŋná urŋfápiŋf ‘Anipá oimóniniŋf.’ yaiwífrixini. ¹⁴ Áamá giyŋf giyŋf wigŋf anŋyo nánŋf ni seaipemeámŋf mupa ero soyŋnéyá xwiŋfá arŋfá ni seaimónŋpa ero éánáyŋf anŋf iwámŋranŋf, anŋf apimiŋranŋf, pŋniŋf niwiarimŋf nurŋná áamá e ŋweagfáyŋf ‘Gorŋxo xeanŋŋf neaikarŋnfa nánŋf tiyŋf réoi?’ oyaiwipoyŋnitŋrŋf segŋf síkwŋyo síkŋf xénŋŋfpiŋf pŋrŋf wiaikimŋf niyárimŋf úfrixini. ¹⁵ Nioniŋf nepa seararŋŋniŋf, ‘Sfá Gorŋxo áamá niyoniŋf mí ómómiximŋf enŋfáyimiŋf áamá enŋiná anŋf yoŋf Sodomŋyo ŋweagfáyŋf tŋniŋf Gomora ŋweagfáyŋf tŋniŋf aga rikikŋrŋfó néra wagfáyo Gorŋxo xeanŋŋf rŋfá

tíñf wikárínfá enagf aiwf ámaf soyfné arfá mífsealfáyo xeaníñf ayo wikárínfápa axfpf xixenf e wikárínfámanf. seararíñfínf.

“Xeaníñf seáimeanfárínf.” uríñf nánírínf.

¹⁶ “Nionf soyfné sipísfíp mífxf xíxe mepa yaríñfíníñf imónígfóyfné ámaf sfwí sayfníñf imónígfáyf tíñf e nánf searowáraríñfínf. Ayínánf soyfné nuróná ámaf ayf nánf sfñwf tfnf úfríxínf. Sidrf yaríñfpa dñf émf saímf moro íñf xawíowf uyfníf bf mé awayínf yaríñfpa ero néra úfríxínf. ¹⁷ Soyfné nionf níxfdaríñagfá nánf ámaf wí fáf níseaxero negf Judayf ámná xwírfxf méarfígfáwa tíñf e xwírfxf seamepfrf nánf seawárfro negf rotú anfyo dánf sfkwfá ragf puntf nánf seaearo ¹⁸ soyfné pfné nionfyá émayf arfá egfe dánf áwanf uríprf nánf gapímanowa tfnf mífxf ináyowa tfnf tíñf e níseameámf nuro seawárfro epfrfárínf. ¹⁹ E seawárfprfá aiwf ríxa xwíyfá uríprf ínánfnf Goríxoyá dñf tfnf uríprf enagf nánf ayá sfwf nísearorf ‘Aríre uraníréwínf? Pí pí uraníréwínf?’ míyaiwipa éfríxínf. ²⁰ Ayf rípf nánf seararíñfínf. Awa ríxa xwírfxf seamearfna segf dñfyo dánf uríprfámanf. Segf séno Goríxoyá kwíypímí dánf uríprfá enagf nánf ayá sfwf nísearopa éfríxínf. ²¹ Xíráxogwáowá wfo Jisasomf xídaríñagf nánf wfo ámaf wí omf opíkípoynírf míyf urírf xano xewaxo nánf míyf urírf níáfwfyf xaníyáú nánf míyf uríro epfrfárínf. ²² Soyfné nionf dñf nínikwíroro níxfdaríñagfá nánf ámaf nfnf sfmf tfnf seaiaprfa aiwf gíyf gíyf sfá yoparfípf nionf weapímfáyi nánf enf neánro ñweáfáyfné Goríxo ananf yeáyf níseayímíxemeanfárínf. ²³ Anf bímí níseapíkianro nánf númf seaméánáyf, ámf anf bímí nánf éf úfríxínf. Nionf nepa seararíñfínf, ‘Isíreríyf anfyo pfné nionfyá

wíyo sɪnɪ murɪnɪŋáná áamá imónɪŋáonɪ weapɪmɪfárɪnɪ. seararɪŋɪnɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

²⁴ Jisaso xegɪ wiepɪsarɪŋowa “Omɪ sɪpɪ wikárɪpɪrɪfá eŋagɪ nánɪ none enɪ sɪpɪ neaikárɪpaxɪrɪnɪ.” oyaiwípoyɪnɪrɪ ewayɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Wiepɪsarɪŋowa wigɪ uréwapɪyarɪŋomɪ seáyɪ e imónarɪgɪfámanɪ. Xɪnáiwánɪŋɪ nimónɪro omɪŋɪ wiiarɪgɪfáwa enɪ wigɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪfomɪ seáyɪ e wimónarɪgɪfámanɪ. ²⁵ Wiepɪsarɪŋowa wigɪ uréwapɪyarɪŋo tɪnɪ xɪxenɪ nimónɪrɪnáyɪ, ayɪ apánɪrɪnɪ. Xɪnáiwánɪŋɪ nimónɪro omɪŋɪ wiiarɪgɪfáwa enɪ wigɪ omɪŋɪ wiiarɪgɪo tɪnɪ xɪxenɪ nimónɪrɪnáyɪ, ayɪ apánɪrɪnɪ. Sénonɪ ikayɪwɪ imɪóyo xɪráónɪŋɪ imónɪŋoyɪ nɪnɪrɪrónáyɪ, gɪ niaíwoyɪné enɪ aŋɪpaxɪ searɪpɪrɪfárɪnɪ.

“Wáyɪ wɪpaxo rorɪnɪ.” urɪŋɪ nánɪrɪnɪ.

²⁶ “Áamá fɪwɪ ínɪmɪ dánɪ éfáyɪfranɪ, ikayɪwɪ yumɪfɪ rɪfáyɪfranɪ, rɪwéná nɪpɪnɪ sɪŋánɪ imónɪnɪfá eŋagɪ nánɪ ayo wáyɪ mɪwɪpa éfɪrɪxɪnɪ. ²⁷ Xwɪyɪfá amɪpɪ nionɪ ínɪmɪ dánɪ árɪwɪyɪná searɪfapɪ soyɪné ikwáwɪyɪná áwanɪf urɪfɪrɪxɪnɪ. Amɪpɪ nionɪ yumɪfɪ ikaxɪ searɪfapɪ aŋɪ rɪkwɪyo nɪxenweámáná áwanɪf urɪfɪrɪxɪnɪ. ²⁸ Áamá nɪseapɪkíróná waránɪ seapɪkipaxɪrɪnɪ. Dɪŋɪ enɪ seaxekwapaxɪ meŋagɪ nánɪ wáyɪ mɪwɪpa éfɪrɪxɪnɪ. E nerɪ aɪ Gorɪxo wará aɪ tɪnɪ dɪŋɪ aɪ tɪnɪ rɪfá anɪŋɪ wearɪŋɪfyo seaikéaarɪpaxɪ imónɪŋo nánɪ wáyɪ wɪfɪrɪxɪnɪ. ²⁹⁻³¹ Áamá makerɪfáyo nánɪ nurɪná ɪŋɪ sirɪkwá wáu bɪ nerɪná nɪgwɪf rɪfá nɪŋɪ bɪ tɪnɪ bɪ yarɪgɪfárɪnɪ. E nerɪ aɪ segɪ séno mɪwimónɪpa nerɪnáyɪ, wo ananɪ nɪperɪ xwɪfáyo píeroarɪŋɪfmanɪ. Soyɪné ɪŋɪ onɪmíapɪamɪ múrónɪŋagɪ nánɪ Gorɪxo amɪpɪ wɪ mɪwímeapa oenɪrɪ sɪŋwɪ nɪseanɪrɪnáyɪ, wɪ nɪseáímeanɪfá eŋagɪ áamá nánɪ

wáyf mepani. Segf mñfyo dfa fa ropaxf mimonñagf aí Gorixó nñfá enagf nánf re yaiwífríxíntí, ‘O nene nánf aga nñfá imonñagf nánf ananf píranñf neamenigíntí.’ yaiwífríxíntí. ³² Ámá gíyf gíyf ámáyá sñwfyó dánf ‘Jisasomí xfdarñáoníntí.’ uránáyf nionf enf gf ápo añfnamí ñweañoyá sñwfyó dánf ‘O nionf nñxfdarñoríntí.’ urímfáríntí. ³³ E nerf aí gíyf gíyf nionf nánf ámáyá sñwfyó dánf ‘O nánf nionf majfáríntí.’ uránáyf nionf enf o nánf gf ápo añfnamí ñweañoyá sñwfyó dánf ‘O nionf majfáríntí.’ urímfáríntí.” uríñnigíntí.

“*Kirá mñxf nánfnñf imonñfpa nñmeámí bñjáríntí.*” uríñf náníntí.

³⁴ O ámí re uríñnigíntí, “Nionf nánf ‘Ámá nñyonf píyfá wírfmfáníntí bñoríntí.’ mñniawipani. Goríxoyá xwíyfá kirá mñxf nánfnñf imonñfpa nñmeámí bñjáríntí. ³⁵ Arfá niarígfáyf tñntí arfá mñniarígfáyf tñntí Goríxoyá Btkwfyó nñntíntí eánñfpa xepxepá orónfpoyíntí nñmeámí bñjáríntí. Xewaxo xanomí sfmf tñntí wirí xemíál xínáímí sfmf tñntí wirí xewaxo xiepí xífáímí sfmf tñntí wirí oinfpoyíntí bñjáríntí. ³⁶ Ámá xwíyfá nionfya nñxfdarígfáyf wigf ámá imonñgfáyf mñxf wimóníprfáríntí. ³⁷ Ámá gíyf gíyf xanomíraní, xínáímíraní, dñf sñxf uyarnñfpmí nionf nñyiníntí nánf mñmúrónfpa nerfnáyf, ámá nionfya imonñpaxf mimóníntí. Gíyf gíyf xewaxomíraní, xemíámíraní, dñf sñxf uyarnñfpmí nionf nñyiníntí nánf mñmúrónfpa nerfnáyf, nionfya imonñpaxf mimóníntí. ³⁸ Gíyf gíyf ‘Jisasomí ouxfdmíntí.’ nñyiwírf aí xeanñf nñniro nñpkipífríxíntíntí mñnñxfdf éf éfáyf ayf nionfya imonñpaxf mimóníntí. ³⁹ Ámá goxí goxí

‘Nioni Jisasomi diñf niwíkwírori nuxfdírínáyf, nípíkípríxíni.’ niyaiwiri xewaniñoxi éf nimenírínáyf, diñf niyimíñfpi aníñf ñwearfa nání mearfámani. E neri aí giyf giyf éf mimenípa neri ‘Nioni Jisasomi xfdaríñagi nání áamá wí nínípkirónáyf, ayf ananíríni.’ niyaiwirínáyf, diñf niyimíñfpi aníñf ñwearfa nání mearfáríni.” uríñínigíni.

“*Nipemeámi* seaúfa giyf giyo Gorixo nañf wiinfáríni.” uríñf náníríni.

⁴⁰ O ámi re uríñínigíni, “Giyf giyf soyfne wáf urímearfna arfa niseairo nañf niseairónáyf nioni searowáríñagi nání nionfñíñf niro Gorixo nítrowárenapíñomfñíñf ení wirowaríñoí. ⁴¹ Áamá giyf áamá wo Gorixoyá wfa rókiamoaríño enagi nání ‘Áamá ro Gorixoyá wfa rókiamoaríño rfaní?’ niyaiwiri nipemeámi xegf aníyo nání úoyf rfwéná Gorixo xegf wfa rókiamoarígfaýo yayf níwiri ayá rímíxaríñfpi mání winfápa axfpi e winfáríni. Giyf áamá wo wé róníño enagi nání ‘Áamá ro wé róníño rfaní?’ niyaiwiri nipemeámi úoyf rfwéná Gorixo áamá wé rónígfaýo yayf níwiri ayá rímíxaríñfpi mání winfápa axfpi e winfáríni. ⁴² Áamá giyf giyf soyfne nioníyá seiapísaríñáoyfne enagi nání inígf imíñf ríñf kapíxf wá seiapánáyf Gorixo ‘Omí wítmígní.’ yaiwítpi anípa imónfñfámani. Oweo! Nioni nepa seararíñíni, ‘Gorixo mání winfáríni.’ seararíñíni.” uríñínigíni.

11

Jono Jisasomí yaríñf wípisi nání urowáríñf náníríni.

¹ Jisaso xegf wiepísaríñf wé wúkaú síkwf wáu awamí sekaxf e nurfísána uréwapíyemerí wáf urímerí emínírí

nánì e dánì pínì nìwíarìmì Judayí anjé amì amì ikwírónìnjíyó nánì unjìnìgìnì.

² Jono wayí numeaiia warìjò gwí nìjweámáná arfá re winjìnìgìnì, “Jisaso e yarìnì. E yarìnì.” rarìjagfá arfá nìwirì xfo xegí wiepìsarìnjíyí waúmì Jisaso tñjé e nánì uowáráná ³ awaú nuri yarìnjé re wigfìsixìnì, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo bìnfarìnì.’ rarìjoxìranì? Wenìnjé nerì njweanì nánì wo sìnì rfa barìnì?” urfagfí ⁴ Jisaso re urìnjìnìgìnì, “Awagwí nuri amípì nionì yarfná sñgwí nanfìpì tñnì arfá nífìpì tñnì nánì repíyí nìwirì áwanjé urémeápiyí. ⁵ Nionì yarfná ámá sñgwí supárìgíyí sñgwí oxoaro síkwí íkí egfáyí nanjé nimónìro anjé ero peyíyí tífíyí wará nanjé inìro arfá pírónìgíyí arfá ero péfáyí wiápnìmearo ámá uyípeayí xwíyíyá yayí winìpaxí none wáf nemerane urarìjwápnì arfá wiro yarìjagfá nánì Jonomì áwanjé e urémeápiyí. ⁶ Rìpì enì ‘Nionì nánì ámá go go símí tñnì wikí dñjé “O pí rfa yarìnì?” mìnìaiwipa nerfnáyí, yayí owìnìnì.’ urémeápiyí.” nuowárìrì ⁷ awaú rìxa gwí anjé Jono njweanjíwá tñjé e nánì warfná ámá oxí apíxí e epíroyí egfáyo Jono nánì re urìnjìnìgìnì, “Seyfné ámá dñjé meanje nánì nurfná pí ámáyo wìnanìro wagfárìnì? Ámá samìnjé imìnjé onìmiápnì nerì aí ríwí íwí apaxí mé winjwí yarìnjépa yarìnjé womì sñgwí wìnanìro wagfárìnì? Oweoi! ⁸ E nerì aí pí ámáyo wìnanìro wagfárìnì? Ámá rapìrapí yarapayí enjé wú yínìnjé womì sñgwí wìnanìro ámá dñjé meanje wagfárìnì? Oweoi! Ámá rapìrapí yarapayí nanjìnì nìyìnìro mìxí ináyíyíyá anjéyo njweaarìgífarìnì. ⁹ E nerì aí seyfné pí nánì ámá dñjé meanje nánì wagfárìnì? Gorìxoyá wíá rókiamoarìnjé womì sñgwí wìnanìro wagfárìnì? Oyí, e nerì aí ‘O Gorìxoyá wíá rókiamoagfáyí tñnì xìxèní imónìnjomànì. Seáyí e múronjorìnì.’ seararìnjìnì. ¹⁰ Xwíyíyá Gorìxo

xewaxomi urinjipi wá rókiamoagí Marakaio niwuriyiri ríwamijí eanjí rípi, ‘Arfá ei. Gorixoni gí xwiyfá yanj wíowárímfáo joxi gí íwoxi xámí rímeaní nání uowárímfáríni. O joxi nání ámáyo nuríríná ófínijí simoinfáríni.’ níriri ríwamijí eanjí api Jono nání ríníni. ¹¹ Nepa seararíjini, ‘Jono ámá aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rarigfo nání ófínijí imojo enagi nání ámá níní aiwí wo Jonomi seáyí e imóníni xírígíámani. E neri aiwí gíyí gíyí nioni níxídro Gorixoyá xwioxíyo páwiro yarígíáyí xwiyfá nioni nání wáf nurimeipírípi Jono wáf urímenjípimí seáyí e imóníjagi nání ámá ayí onípi aiwí Jonomi ení seáyí e wimóníjoi.’ seararíjini. ¹² Jono wayí níneameaia waríjo xwiyfá ‘Gorixo xwioxíyo mímeámí níneairí neamejweanfa nání ámá wo uowárenapíníjoi.’ iwamfo searíjíná dání ámá uyíní yarígíáyí ‘Gorixoyá xwioxíyo aríge páwianíréwíni?’ níyaiwiro pírí íkweámí néra páwianíro yaríjoi. ¹³ Jwí ikaxí Moseso níriri eanjípi tíni wá rókiamoagíáwa níriro eagfápi tíni Gorixo xwioxíyo mímeámí neri seamejweanfa nányí wá nírókiamóa níbíro Jono yoparí o axípi ríjírini. ¹⁴ Eníná wá rókiamoagíáyí wo re ríjípí, ‘Gorixo xwioxíyo mímeámí neri neamejweanfápi ríxa nimónímíníri anwi e enánáyí ámá wo wá rókiamoagí Irajjaóníjí imóníjí wo bínfáríni.’ ríjípí tíni xíxeni Jono ríxa bíjírini. Seyíné omí nímímínírnáyí, o Irajiao imóníjípa imónímíníri enjírini. ¹⁵ Arfá tígíáyíné píráníjí nioniyá xwiyfápi arfá erfíni.

¹⁶ “E neri aí pí ewayí xwiyfá nísearíri re searímíni, ‘Ámá agwí ríná jweagíáyíné ayíníjí imóníjoi.’ searímíni? Seyíné níáwí rípiáníjí imóníjoi. Níáwí bíbia makerfá tíjí e éf níjwearo bíbia tíni nífá yaníro

nerfna rfaiwa re urarigo, ¹⁷ ‘Nene seyfe siminif epfri nani sonf earfna seyfe siminif meoi. Nene seyfe hwapé ríprí nani hwapé rana hwapé sanf minarapaoi.’ E urarfna niaiwf anif winarifpia yapi imonigo. ¹⁸ Ayf rípi nani seararifini. Jono nibirfna aiwa ama wimonarifpi tñi inifgf wainf tñi minf hwfá hweanana ama wi diff mamó o nani ‘Imfo diff xixerogafi nani yarini.’ rarigo. ¹⁹ Ama imonifnani nibirfna aiwa inifgf amipi anani narfna ama wi ‘Ama royf aiwa tñi inifgf wainf tñi riwf enf nerf ayá wi narigorini. Ama takisf nani nigwf nearaparifgáwa tñi fwf nera warifgá winiyf tñi nikumixiniri emearifgorini.’ rarifgarini. Agwi e nifro aí idana nioni yarifapi tñi Jono yarifpi tñi aiwanif ná weányf re ríprígarini, ‘Ama imonigo tñi Jono tñi Gorixoyá diff tñi nanf yagfirini.’ ríprígarini.” urifnigini.

Ayf bi bimi hweáyf xfomi diff miwikwifroarifgá uréwapiyif nánirini.

²⁰ Jisaso e nurfisaná ama e epfroyf egfáyo nurirfna anf o emimf obaxf wíwapiyifpi yof nifri ama ayo hweagfáyf wigf fwf yarifgápi ríwimini nimamoro nisaniro minwea éagfa mixf nuriri ²¹ re urifnigini, “Korasinyo hweáfne awayf! Sfá wiyi seyfe majfá seorinfariní. Gorixo xeanif rfá tñf seaikarinfá enagi nani diff sipi oseainini. Betfáida hweáfne awayf! Sfá wiyi seyfe ení majfá seorinfariní. Ayf rípi nánirini. Emimf segf anfyo seáwapiyifapi émayf anf yof Ta-iyi rinfifyo tñi Saidoniyi rinfifyo tñi niwíwapiyiri síhwiwif, ama anf apiaumi hweáyf enina wigf fwf yarifgápi nani piaxf niweánro ayá fá nixifnifro

náni iyfá írikwí páníro rfá uráwfyo iwieániro yanírí egfáríní. ²² Nepa seararíníní. Sfá Goríxo áamá nìyoní mí ómóm+xímí enfáyimí áamá Taia ηweáyo tñní Saidoní ηweáyo tñní winfápa axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóníní. ²³ Kapaneami ηweáyíné ení ‘Goríxo anñnamí nání nìneaménapínfáríní.’ riyaiwiarínjoi? Oweoi! Rfá anñf wearínfyo nání wepfrfáríní. Emímí nioní segf anf e seaiwapiyínjapi eníná Sodomí ηweáyí, rikikírfó yarínjagfá Goríxo rfá mamówárínfyf síñwí nñnaníro síñwíríyí, ayf nñsaníro agwí ηweañwá re nání nñηweaxa baníro egfáríní. ²⁴ Nepa seararíníní. Sfá Goríxo áamá nìyoní mí ómóm+xímí enfáyimí Sodomí ηweaagfáyo winfápa xixení axípi seainfámani. Seyfnéyá seáyí e imóníní.” urínjínigíní.

“Nioní táfaminí nìbirfnáyí, dñf emímówárf inípráoi.” urínf náníríní.

²⁵ Jisaso e nurímáná Goríxomí xwíyáfá rírímí nìwirfná re urínjínigíní, “Gf ápoxíní, Ámíná anñna imíxírí xwáf imíxírí nerí tíñoxíní, xwíyáfá nioní urarínjá rípi nání áamá ‘Nioní nññoníríní. Go nñréwapiyínjoi?’ yaiwinarígfáyo yimárorí áamá niaíwí onímiápia yapí ‘Anñf oníréwapíyípoi.’ yaiwinarígfáyo wáf urókiamorí éagi nání yayí seáyimí dání orímeminí. ²⁶ Ápoxíní, joxí e simónarínjagi nání díxí dñf tñní e imóníní.” nurírí ²⁷ ámányo re urínjínigíní, “Gf ápo xwíyáfá amípi oyá nìpíní bí yumfí miní nìpíní fánñf niepfxñniasínftríní. Áamá nñní aiwí wo xegf dñf tñní xewaxoní nání nñfá mimóníní. Gf áponí nñfá imóníní. Áamá wo xegf dñf tñní gf ápo nání ení nñfá mimóníní. Xewaxoníní nñfá imóníníní. E nerí aí áamá xewaxoní ‘Gf ápo nání xe nñfá oimónípoi.’ nñyairí o nání wáf wókímíxarínjáyí

ayf eni gf apo nani nijfarini. ²⁸ Ayinani sekaxf 'Ripf epoyi. Ripf epoyi.' niriga unfpi piraninjf ouxfdiminirf nerina sanf xwe nimearininjf nimeami nuro aninjf seainarinjfyne, nioniyá dñf tñni sá ñweapfri nani nionf tfamini bfpoyi. ²⁹ Nionf amá npenionf nimonirf seayf e mimonarinjaoni enagf nani sanf nioniyá ikfaninjf xwanwf níkwónimi nurfnáyf nionf searéwapiyáná segf dñf emimówárf inipf ráoi. ³⁰ Ayf rfp nani seararinjini. Xwiyfá nioniyá sanfninjf nimeami upfripf ayf sanf seainimeninjoí. Nayf seainf enagf nani ananirini." urinjiginf.

12

"'Sabarfáyo ñwfarini.' rininjfyo pí nani xórorf yarinjoi?" urifgá nanirini.

¹ Iná Sabarfá wiyimi Jisaso tñni wiepfsarinjowa tñni óf wif ominjf áwinimi injjfyo nuróná wiepfsarinjowa agwf wíagf wif siyf sñf yiyirinf yarinjagfa ² Parisiowa sñwf e nwiniro omf re urifgawixini, "Dixf wiepfsarinjowa 'Sabarfáyo ñwfarini.' rininjfyo aiwá pí nani miarinjoi?" urifgá af ³ Jisaso re urinjiginf, "Enina negf mixf ináyf Depito tñni xegf nkumixinirf emearifgáwa tñni agwf wíaná egfápi Gorixoyá Bikwíyo rfwaninjf nirinirf eáninjfpf sñni fá miroarinj reñoi? Oweoi, soyfne fá nroro aiwí dñf nfpkwini mimoarinjoi. ⁴ Depito senfá anf Gorixo nani aiwá peaxf tarifgíwami nfpawirf bisfkerfá Gorixo nani peaxf tarifgápi o tñni xegf amá tñni nani 'Ñwfarini.' rininjfpf —Apf 'Sa apaxfpáninjf imónifgáwani anani nfpaxfirini.' rininjfpirini. Bisfkerfá apf apaxfpáninjf imóninjf xwéo umeaíaná Depito nurápirf nfgf aiwí Gorixo mixf bf murinjiginf. ⁵ Ñwf ikaxf eáninjfyo

dáni re riniḡḡipi eni sini fá mīroariḡḡi reḡḡi, ‘Sabarfáyo apaxípaniḡḡi imóniḡḡáwa aḡḡi Gorixo nání ridiyowá yarigḡiwámí nípáwiro ridiyowá neróná sfá “Omḡḡi níni ḡwíáxini.” riniḡḡiyi xórórí nero aiwi xwiyḡḡá meárinarigḡámáni.’ níriniri eániḡḡipi fá mīroariḡḡi reḡḡi? Soyíné fá níroro aiwi sini nípkwini dḡḡi mīmoariḡḡi. ⁶ Apaxípaniḡḡi imóniḡḡáwa Sabarfá ayimi xórórí nero aiwi aḡḡi Gorixo nání ridiyowá yarigḡiwámí dání nero nání xwiyḡḡá mīmeárinipa yarigḡárini. E neri aiwi ámá wo re roḡḡi royí aḡḡi ridiyowá yarigḡiwámí seáyí e múroni.” xewanḡḡo nání e nuriri ⁷ ámí re uriḡḡinigiḡḡi, “Soyíné xwiyḡḡá Gorixo riḡḡi, Bíkwiyo eániḡḡi rípi ‘Nioni ámá wí wíyo wá níwianiri arirá owípoyiniri nání nimónariniri. Nioni nání ridiyowáni onípoyiniri nání mīnimónariniri.’ ríwamiḡḡi e níriniri eániḡḡi api nání soyíné dḡḡi nímore fá níxiriḡḡo siḡwiriḡḡi, ámá nioniyá rowami, wianḡḡowa xwiyḡḡá meárinipaxí mimóniḡḡá rowami xwiyḡḡá uxekwímoanīro éfámáni. ⁸ Ámá imóniḡḡáoni Sabarfá xiáwoni eḡḡi nání ‘Sabarfáyo ayí ananiriniri.’ rípxí imóniḡḡáoniriniri.” uriḡḡinigiḡḡi.

Wé kirinḡḡi eḡḡi womi naḡḡi imixinḡḡi nániriniri.

⁹ O e dání pḡḡi níwiárimí nuri wigí rotú aḡḡi wiwámí nípáwiri ḡweaḡḡá re eḡḡinigiḡḡi. ¹⁰ Ámá wé kirinḡḡi eḡḡi wo e ḡweaḡḡi Parisiowa Jisasomi xwiyḡḡá meárípḡḡi nání yarinḡḡi re wigíawixini, “Negí “Sabarfáyo ḡwíáxini.” riniḡḡiyo ámá simixiyo naḡḡi nímixiríná xórórí mepaxirini.’ rísimónariniri?” uríagḡá ¹¹ o xixewisí ikaxí re uriḡḡinigiḡḡi, “Soyíné woxi, sipisipí wo tíḡoxí Sabarfáyo sipisipo xwáriḡḡiyo piéroánayí, sipisipomi mīmixearinḡḡirani? Oweoḡḡi, apaxí mé mīxearinḡḡirini. ¹² Ámá sipisipí tíni xixeni mimóniḡḡiḡḡi nání Sabarfáyo aí ámáyo naḡḡi níwimixirínayí, ayí

ananirini.” nuriri ¹³ wé kirinji enjomi re uriniginini, “Dixi wé irú pímixei.” urfagi á máo wé irú pímixána wé naji wíuninji axipi imóniniginini. ¹⁴ Naji wíuninji axipi imónifagi Parisiowa niwiápinimeámi nipeyero wá e dani omi pikianiro nani mekaxi megfawixini.

Gorixo Rípeano nánirini.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xfo nani mekaxi mearinagfa nani nijfa nimoniri nani e pñi niwiárim niuri oxí apixi obaxi númi xídarinagfa simixi egfa niyoni naji imimiximf nerfna ¹⁶ á máyo áwanji uripfirixiniri “Nioni siíapi nani áwanji murimepa époyi.” urayiniginini. ¹⁷ Xwiyfa Gorixo rinji wfa rókiamoagf Aisaiwo niri ri rfwaminji eanji ripi xixeni imóninfa nani Jisaso e eniginini, ¹⁸ “Arfa époyi. Á má ro gf omiñi niiarinoninji imóninfa nani rípeañáorini. Gf diñi sixi uyináorini. Gf kwiyf eni omi wáná é máyf ‘E nerfna wé róninji Gorixo wimónarinjipi imónanfárfani?’ yaiwipri nani wá urepearinfárinini. ¹⁹ O nipeñorini. Á má wí tñi xixewiámf niriniri wíyo xwamiánf niwiri enfámani. Símf ófyo dani xwamiánf yarinagi winiprfámani. ²⁰ O á má enji saminji niwémi emearinagi niwinirfna sixi minji eaaroarinjifwáninji imóninagi niwinirfna wíyo fá wekimixinfámani. O á má wí ramixi gwí ápiáwfi wearinji rí ríxa niyupáriminiri yarininji imóninagi niwinirfna fá supimixinfámani. Xegf e enfápa arfki néra núísána wé róninji xfo yarinjipi seáyi e imóninfárinini. ²¹ É máyf ‘O aríra neáiwiniñini.’ niyaiwiro omi diñi ukikayoprfárinini.” Xwiyfa Gorixo e rinjipi xixeni imóninfa nani Jisaso nemerfna axipi e eniginini.

“Oboya diñfyo dani yarinini.” rigfa nánirini.

²² Ámá womi imfó dñf xixéronáná mañf pfróniri sñwí supárirí enomi Jisaso tñf e nání niméra nibiro wáraná Jisaso imfó mixf numátnowárirí píranñf wimixáná o xwiyfá riri sñwí aniri eniniginí. ²³ E éaná oxí apixí obaxí e epíroyí egfáyí ududí niga nuro re rññgfawixini, “Ámá royí ámá yeáyí neayimixemeanfa nání arfowayá xwfa piaxfyo dání iwiaronfoyf rariñwáo, negí mixf ináyí Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiarñwini? Oweoi, omani.” rñnarñgá ²⁴ Parisiowa arfa e niwiro re rñgfawixini, “O imfó xiráonñf imónño —O xegí yof bi Bieseuroyf rñññorini. Oyá dñfyo dání Jisaso imfó mixf umátnarññorini.” rarfná ²⁵ Jisaso awa e rñnarñgá dñf adadf niwiri niñfá nimóniri xixewisf ikaxí re urññiginí, “Ámá gwí axrí xepixepá nñroniro mixf ninñronáyí ayf añf miwiárekixinipaxfринí. Ámá añf bimi ñweáyfrani, añf wiwámi ñweagfáyfrani, ení xepixepá nñroniro mixf ninñronáyí, axfpi añf miwiárekixinipaxfринí. ²⁶ Nioní Obo —Oyá yof bi Setenoyf rñññorini. Nioní oyá dñfyo dání xegí imfóyo mixf numátnowátrfnáyí, axfýf rixa xepixepá nñroniro nání arige nero enf neániro ropfráoi? Oweoi. E nero aiwi soyfne nioní nání re rariñoí, ‘Setenoyá enf éanñfyo dání imfó mixf umátnowárarini.’ rariñoí. ²⁷ Nioní imfó xiráonñf imónño, Bieseuroyá dñfyo dání imfó mixf numátnowátrfnáyí, segí wiepñsarigfáyf dñf goyáyo dání mixf umátnowárarigfárini? Ayf awa re rarigfárini, ‘Gorixoyá dñfyo dání mixf umátnowárarñwáriní.’ rarigfáyf nání awa xwiyfá seamearipfrárini. Nioní segí wa yarigfápa yarñgagi aiwi soyfne pí nání nñxekwñmoarñoí? ²⁸ E nerí aí nioní kwíyf Gorixoyápi tñni imfó mixf umátnánáyí,

dijŋf re yaiwirfŋni, ‘Gorixo xwioxŋyo mŋmeámf nerŋ neameŋweanŋ rŋxa írŋani?’ yaiwirfŋni.” nurŋrŋ ²⁹ “Obo eŋf eánŋŋo aiwŋ Jisaso seáyŋ e imónŋŋorŋni.” oyaiwŋpoyŋnŋrŋ ámi xŋxewisŋf ikaxŋf re urŋŋŋnigŋni, “Ámá wo eŋf eánŋŋf woyá amŋpŋf ŋwŋf meámŋnŋrŋná xámi xŋomŋf ŋá nŋxŋrŋrŋf gwŋf nŋjárŋmáná ananŋ nŋpáwirŋf xegŋf amŋpŋf meanŋgŋni.” nurŋrŋ ³⁰ ámá nŋnŋf Jisasomŋf dijŋf wŋkwŋroro xŋdŋro eŋfŋxŋnŋrŋf pŋrŋf rakiámŋf wianŋro yarŋgŋfáyŋf nánŋ ewayŋf xwŋyŋfá rŋpŋf urŋŋŋnigŋni, “Ámá nionŋf tŋámŋni mimónŋgŋfáyŋf, ayŋf nionŋf tŋni mŋxŋf imónŋŋwáyŋrŋni. Ámá nionŋf tŋni sipŋsipŋf awŋf meaárŋpa yarŋgŋfáyŋf sipŋsipŋf xŋdŋxŋdowárŋf yarŋgŋfáyŋrŋni.” nurŋrŋ ³¹ re urŋŋŋnigŋni, “Ayŋnánŋf nionŋf re seararŋŋni, ‘Pŋf pŋf ŋwŋf yarŋgŋfá tŋni ámá wŋyo pŋf pŋf rŋperŋrŋf umeararŋgŋfá tŋni Gorixo ananŋ yokwarŋmŋf nŋwiirŋf aiwŋf ámá gŋyŋf ámá wo Gorixoyá kwŋyŋf tŋni yarŋŋagiŋf nŋwŋnŋrŋná rŋperŋrŋf numerŋf “Ayŋf kwŋyŋf Gorixoyápŋf tŋni mŋyarŋnŋni.” umearŋfáyo Gorixo yokwarŋmŋf wiipaxŋf menŋni. ³² Ámá gŋyŋf gŋyŋf ámá imónŋŋáonŋf pŋné sipŋf nŋnŋrŋrŋf aiwŋf Gorixo ananŋ yokwarŋmŋf wiinŋfárŋni. E nerŋf aiwŋf gŋyŋf gŋyŋf Gorixoyá kwŋyŋf nánŋf pŋné sipŋf rŋfáyŋf agwŋf rŋnárani, ná rŋwŋyorani, Gorixo yokwarŋmŋf wiinŋfá menŋni.’ seararŋŋni.” urŋŋŋnigŋni.

“Íkŋfá sogwŋf nanŋf wearŋŋŋnánŋŋf imónŋŋni.” urŋŋŋŋf nánŋrŋni.

³³ Awa “Jisaso nanŋnŋf yarŋŋagiŋf nánŋf ‘Oboyá dijŋfyo dánŋf yarŋni.’ rŋpaxŋf mimónŋni.” oyaiwŋpoyŋnŋrŋf ámi xewanŋŋo nánŋf ewayŋf ikaxŋf rŋpŋf nurŋrŋf re urŋŋŋnigŋni, “Soyŋné íkŋfá wŋna sogwŋf nanŋf wenagiŋf nŋwŋnŋrŋná ‘Íkŋfá nanŋnarŋni.’ rŋrŋfŋni. Íkŋfá wŋna sogwŋf sipŋf wenagiŋf nŋwŋnŋrŋná ‘Íkŋfá rŋna sipŋnarŋni.’ rŋrŋfŋni.” nurŋrŋf

³⁴ mixí re uriniginini, “Weaxíá miáoyíné, ríxa sipíni imóninagíá nání arige nero píné naní rípráoi? Oweoi, áamá pí pí díní aumaúmí inígáyí e dání rarígíá enagí nání soyíné píné naní wí rípxí meníni. ³⁵ Áamá naníyí wígí ayá tínípi mearígíápa díní naníni aumaúmí niníro nání xwíyíá níríná naníni rarígíáriní. Áamá sipíyí sipí náníni díní nímoro aumaúmí niníro nání xwíyíá níríná sipíni rarígíáriní. ³⁶ Nioní re searíniní, ‘Goríxo áamá níyoní mí ómómíximí nerí xwíríxí níméríná sipí ikaxí amípi úrapí rarígíá níní nání yaríní imímí wiaríná e dání uríprááriní. ³⁷ Goríxo sewanínjyíné rarígíáyo dání xwíríxí níseamerí re searíníáriní, “Xwíyíá tínjoxíriní. Xwíyíá mayoxíriní.” searíníáriní.” uriniginini.

Ekíyíní nání ríxíní urígíá náníriní.

³⁸ E uríagí njíwí ikaxí eánínípi mewegíá wa tíní Parisi wa tíní re urígíawíxíni, “None “Goríxo rírowárenapínjoxírfaní?” yaiwianí nání anínamí dání ekíyíní bí neaíwapíyí. neaimónaríní.” uríagíá aí ³⁹ o re uriniginini, “Seyíné agwí ríná njeagíáyíné, Goríxomí ríwímíní nímamoro segí njíwí rínínípi tíní íwíníní niga uro niga bíro yarígíáyíné ekíyíní nání reaxí níseainíri seaimónarínjagí aiwí ekíyíní wíá rókiamoagí Jonao enípiní seaíwapíyímígíni. ⁴⁰ O peyí xwé womí agwíyo ínímí ínínáná stá wíyáú wíyí órínípa áamá imónínáoní xwíáyo ínímí wejáná stá wíyáú wíyí nóríníáriní. ⁴¹ Áamá eníná aní yoí Ninipayí ríníníyo njeagíáyí —Ayí Goríxoyá wíá rókiamoagí Jonao Goríxoyá xwíyíá wáí uríméáná ayí wígí íwí egíápi ríwímíní nímamoro nísaníro njeagíáyíriní. Ayí áamá woní Jonaomí seáyí e imónínáoní re éf

nirómáná seararɨɨagɨ aiwi seyíné arfá mɨniarɨɨagɨfá nánɨ áamá Ninipayɨ ɨweaagɨáfɨ sɨfá Gorɨxo áamá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨf enɨáfɨyimɨ nɨwiápɨnɨimearo xwɨyɨfá seameárɨpɨrɨfárɨnɨ. ⁴²Gorɨxo áamá nɨyonɨ mí ómómɨxɨmɨf enɨáfɨyimɨ apɨxɨf enɨíná Sibayɨ aɨɨyo meɨweaɨɨ —Í mɨxɨf ináyɨf Soromono nɨɨfá seáyɨf e nimónɨrɨf rɨrɨmɨf yarɨfná arfá wimɨnɨrɨf nánɨ aɨɨf aga ná ɨfámɨ dánɨ bɨɨɨrɨnɨ. Í áamá wonɨ Soromonomɨ seáyɨf e imónɨɨáonɨ re éf nɨrómáná seararɨɨagɨ aiwi seyíné arfá mɨniarɨɨagɨfá nánɨ í sɨfá ayimɨ nɨwiápɨnɨimearɨf xwɨyɨfá seameárɨnɨfárɨnɨ.” urɨɨɨnɨgɨnɨ.

Imfó xegɨf wɨnɨyo wirɨimearɨf nánɨrɨnɨ.

⁴³ Áamá ayɨf “Nene Jono nearáná sanɨɨɨf onɨmiápɨf nerane aiwi imfó xɨxéroarɨɨɨf rónɨɨɨf imónanɨgɨnɨ.” oyai-wípoyɨnɨrɨf ámɨ xɨxewisɨf ikaxɨf bɨf nurɨrɨf re urɨɨɨnɨgɨnɨ, “Imfó xɨxéroarɨɨɨfɨf mɨxɨf umáɨnowáráná áamá womɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf nurɨfná iniɨgɨf mayɨmɨf ‘Ge ge sá oɨweámɨnɨ?’ nɨyaiwia nemerɨf pɨfá nɨmegɨnɨimésáná ⁴⁴ re yaiwiarɨɨfɨrɨnɨ, ‘Gɨf ámɨ aɨɨf axɨf pɨnɨf nɨwiárɨmɨf bɨɨáé nánɨ oumɨnɨ.’ nɨyaiwimɨf nurɨf aɨɨf rɨxa sɨf peárɨnɨrɨf píránɨɨɨf imɨxárɨnɨrɨf yárɨnɨɨagɨf nɨwɨnɨrɨf sɨnɨf anɨfá imónɨɨagɨf nɨwɨnɨrɨf nánɨ ⁴⁵ ámɨf nurɨf imfóf wéf wɨúmɨf dánɨɨf wáuɨf fɨwɨf neróná xɨfomɨf seáyɨf e múroro egɨfáyo nɨwirɨimeámɨf nuro axomɨf nɨxɨxéroro e ɨweaarɨgɨfárɨnɨ. Xámɨf sɨpɨf imónago aíf ínáyɨf aga sɨpɨf ikeamónɨɨfɨrɨnɨ.” urɨɨɨnɨgɨnɨ.

Jisasomɨf xɨnáiɨf tɨnɨf xogwáowa tɨnɨf nánɨrɨnɨ.

⁴⁶ Jisaso sɨnɨf áamá xɨfó tɨɨɨf e epɨfroyɨf egɨfáyo xwɨyɨfá urarɨfná re enɨɨnɨgɨnɨ. Xɨnáiɨf tɨnɨf xogwáowa tɨnɨf nɨbɨro “Omɨf ge dánɨf xwɨyɨfá uranɨrɨwɨnɨ?” nɨyaiwiro bɨfanɨrɨwámɨnɨf roɨáná ⁴⁷ áamá wo re urɨɨɨnɨgɨnɨ, “Ai,

dixf rinái tñni rigwáowa tñni joxi xwiyfá riranitro nánit wáf e biraiyf rojot.” urfagi aiwi ⁴⁸ o re uriniginini, “Ayf neparitni. Gf inóki tñni gwáfáowa tñni wáf e nroro aiwi áamá aga gf inókiwa gwáfáowa imónigfáyf ayf giyfirini?” nuritni ⁴⁹ xegf wiepisarinjyfo wé árixá ntwiri áamá omi re uriniginini, “Gf inókiwa gwáfáowáninjf imónigfáyf áamá tf nweagfáyfirini. ⁵⁰ Ayf ripti nánitini. Áamá giyf giyf gf ápo anfnami nweano wimónarinjpti yarigfáyf ayf gf gwáfáowa napíwa inókiwáninjf imónigfáyfirini.” uriniginini.

13

Ewayf ikaxf wif siyf wiaronjf nánitini.

¹ Jisaso sfá ayimi anjyo pñni ntwiarimni nipeyeari ipi manjpa tñni éf ninweari ² áamá oxí apixí ayá wí epíroyf wiarinjagfa nánit ewé bami nixemoánitri éf ninweari oxí apixí nñni sinni ipi imanjpá tñni rojáná ³ ewayf xwiyfá ayá wí nura nurfná re uriniginini, “Áamá wo (Nene ayé siyf ntwiaróa nurfná yarinjwápa) o xegf ominjyfo wif siyf ntwiaróa umitriti nánit nurit ⁴ rixa xwfa yunf ikixearinijne piráninjf ntwiarorit aí wí óf manjpá tñni piéroyf injf nitriti mímánf eniginini. ⁵ Ámiti wí sfhá ínitimi yapinjáná xwfa seáyf e onimiápti enjyo piéroyf xwfa akwinfnáná enjagi nánit apaxí mé neráptit niyáptit aiwi ⁶ sogwf ntwepnitriti xaíwf anáná mímí rapinjf mívarinjf enjagi nánit yeáyf yweánariniginini. ⁷ Ámiti wí emf ppiinjf arfkíarinijne wiaronjyf emf ppiinjyfo dánit nawínti nerápmáná emf xenjwárinjagf nánit wif ayf ná mweniginini. ⁸ Ámiti wí xwfa nanjyo wiaronjyf neráptit niyáptit ná nitkikireánitfná wí aga dinjf nitmorit fá mitropaxf weri wí xwé obaxf weri wí xwé onimiápti weri eniginini.” Jisaso

ewayf xwiyfá e nurirí ⁹ re urirínigini, “Seyfne wif siyf nani rfá api nani arfá okiarf nimónfpoi.” urirínigini.

“Ayf rípi nani xixewif ikaxf tfini searirínini.” urirínini.

¹⁰ Wiep+sarirjowa idána Jisaso xegfpi hweanána nibiro yarirf re wigfawixini, “Joxi amáyo nuréwapiyirfna ewayf xwiyfá tfini pi nani urarirínini?” urfagfa ¹¹ o re urirínigini, “Xwiyfá enina dani Gorixo xwioxfyo mimeamf niseairi seamehweanfapi nani yumfi imónirfpi nioni soyfne nijfá imónipfri nani awanf niseairi aiwi amá wíyo awanf muraririni. ¹² Ayf rípi nani rini. Amá nioni xwiyfá rarfna arfá niro dirf nikwíro nero nijfá bi tñf imónarigfá gíyf gíyf Gorixo ami wí mini winirjoi. Arfá minipa ero dirf minikwíropa ero yarigfá gíyf gíyf ‘Nijfá rípi imónirini.’ yaiwiarirjagfa af Gorixo api af ami nurápirirjoi. ¹³ Ayinani amáyo nuréwapiyirfna ewayf xwiyfá tfini uraririni. Amá nioni dirf minikwíropa yarigfáyf ewayf xwiyfá nioni rarirjapi arfá niniro aiwi mfkf nani dirf mimopa nero nijfá wí imónarigfámani. ¹⁴ Ayf e yarfna xwiyfá Gorixo rñf wfá rókiamoagf Aisaiio niriri rfwamirf earf rípi rixa xixeni imónirini, ‘Seyfne arikwíkwf niwiro segf arfá pfróniro sñwf supáiro nero nani arfá niwia nuro af nijfá imónipfrfámani. Sñwf niwiga nuro af dirf wí mopfrfámani. ¹⁵ Ayf rípi nani rini. Segf dirf tfini nera warigfáyfne mirf sñánirf imorjagfa nani searirini. Wigf sñwf misupáripa ero arfá mipfrónipa ero nero sñwiriyf, wigf sñwf tfini sñwf aniro arfá ero dirf píranirf neyíro moro wigf fwf yarigfáyf rfwimini mamoro éanáyf Gorixonini píranirf wimixipaxirini.’ Xwiyfá api xixeni imónini nani amáyf e yarirjoi. ¹⁶ E

neri aí gí seaiepi sarinǎoyí né segí sɨwí tǎni sɨwí naniro arǎa tǎni arǎa niro nero nǎni yayí oseainini. ¹⁷ Aga nepa seararinini, ‘Wíá rókiamoagǎa obaxíyí tǎni áamá wé rónigǎa obaxíyí tǎni eni soyí né sɨwí naniro arǎa niro yarigǎa rǎpi nǎni “None sɨwí winíwanigini.” niyaiwiro aga niwimóniri aí wí arǎa niro sɨwí naniro yagǎamani.’ seararinini.” uriniginini.

Wití siyí wiároní mǎkí nǎni áwaní uriní nánirini.

¹⁸ E nuriri re uriniginini, “Ewayí xwiyǎa áamá wo nurí wití siyí wiáronípi mǎkí nǎni áwaní os-earimini. ¹⁹ Wití siyí wiároníyí xwiyǎa Gorixo xwioxíyo mǎmeámí neri seamejweanǎpi nánirini. Áamá xwiyǎa api arǎa nero nijǎa mepa éfáyí ayí wití siyí ófí manǎpa tǎni piéronípininí imóninoti. Ayí arǎa wiarǎná obo, arǎkí yarínjo nǎbiri ayí Gorixomi dǎnǎ wíkwíropǎrǎxiniri xwiyǎa api wigí xwioxíyo mininíyí emi rǎroámí yarínirini. ²⁰ Áamá xwiyǎa api arǎa niwirǎná axíná yayí nero ‘Nanirini.’ yaiwífáyí, ayí wití siyí sǎnǎ inimi yapinínǎná xwǎa seáyí e akwinǎnǎnǎ eníyo piéroníyíniní imóninoti. ²¹ Wití siyí sǎnǎ inimi yapinínǎnǎ nǎni rapiní ná inimi mǎwǎrǎpa eníyíniní áamá ayí eni wigí dǎnǎ rapiníniní xwǎayo mǎmi fǎ mumǎxinǎnǎ nǎni áamá wí ayí xwiyǎa api xǎdarínǎgǎa nǎni xeaníní wíkarǎná apaxí mé pǎni wiárarigǎarini. ²² Áamá xwiyǎa api arǎa niwiro aiwí wigí yarigǎapa siní nǎxǎdirónáyí amípi xwǎayo dǎnǎ ayá tǎnǎpi nǎni dǎnǎ obǎbaxí moro ‘Amípi wí nioní minímúropa onini.’ yaiwiro ‘Amípi ayá tǎnǎpi arǎge nǎmeámǎrǎfani?’ yaiwiro néra warigǎáyí ayí wití siyí emí pipiní kíkidipearigǎe piéroníyíniní imóninoti. Wití emí xejwirínǎnǎ nǎni ná mǎwepa eníyíniní áamá

ayf eni 'Amipi ayá tñipi arire neri meámfarfani?' yaiwiarigfapi xwiyfa Gorixoyapimi yokwarimf éaná omi anijf minf xfdarigfamaní. ²³ Ámá xwiyfa api arfa niwiro nijfa éfáyf ayf wítf siyf xwfa nanjyo piéronjyfnijf imónijoi. Wítf api ná kíkireánijyfnijf ámá ayf eni ná niwerfna wí dnjfnimori fá mropaxf weri wí xwé obaxf weri wí obaxf onimiápi weri yarigfarini.

Ewayf ikaxf ripikfyf wítf omijyo yapijf nánirini.

²⁴ O "Agwi Gorixo ámá sipiyf wigf dnjfníni xe néra úrrixiniri stjwf niwiniri aiwf rfwéna rfayo ikeáarinfarini." oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfa ámi xegf bi nuriri re urijniginí, "Gorixo xegf ámayo xwioxtyo mimeámf neri menjweáminiri nání yarfná imónijipi, ayf ámá wo xegf omijyo xwfa yunf nikixémáná wítf siyf wiáronjpi fníni rramijyf epaxirini. ²⁵ Wítf siyf niwiároárimáná xegf anjyo nání nuri sá wejáná o fníni sfmfníni inarigfio nibiri re enjiginí. Ripikf siyf wítf siyf wiáronijne seáyf e niwiároárimí unjiginí. ²⁶⁻²⁷ Niwiároárimí numáná enáná rixa wítf nerápiri niyapiri rixa ná kíkireánimíniri yarfná omijf xiáwomi omijf wiiarigfáwa stjwf winfáyf winfgawixini. Ripikf aí fníni nawíni enagi niwinimí nuro bosomi re urigfawixini, 'None "Joxi dxí omijyo siyf nanjni wiáronjirini." neaimónarini. Arire neri ripikf eni nerápiri yapírfani?' urfagfa ²⁸ o re urijniginí, 'Gf sfmfníni inarigwíio enjrfani? Oyi, oríni!' urfagi xegf omijf wiiarigfáwa yarijf re wigfawixini, 'None nurane ripikfyf yíyoámf yaniréwiní?' urfagfa aí ²⁹ o re urijniginí, 'Oweoi, soyíne ripikfyf yíyoámf nerfná wítf aí fníni yíyoámf epírixiniri ³⁰ aiwá mipírfíná nání fníni xe oeniri stjwf winfpoyi. Wítf rixa yóf enáná

witf mīwákwímf yarígfáwamí re urímfáriní, “Xámí rīpīkíyí mīwákwímf nero áwíní e gwí nīkíríwímáná ríá íkeaárífríxíní. E nemáná witf mīwákwímf nero aiwá ańf nītiarígíwámí nītífríxíní.” urímfáriní. uríñínigíní.” Jisaso ewayf xwíyíá e uríñínigíní.

Ewayf ikaxf masité siyf nániríní.

³¹ O áamá re oyaiwípoyínirí “Agwí áamá obaxf Jisasomí mīxídaríñagífa aiwí ríwíyo Goríxo xegf áamáyo xwioxíyo mīmeámf nerí umerñweañánáyf Jisasoyá áamá obaxf imónipfáriní.” oyaiwípoyínirí ewayf xwíyíá ámí bī nurírí re uríñínigíní, “Goríxo seyíne xwioxíyo mīmeámf nīseairí seameñweañápi, ayf masité aiwá siyíníñf imóníní. Masité aiwá xegf siyf aga onímiá imóníní. Masité siyf nīmearo omíñfyo moárarígíyá ³² aiwá siyf nīyoní masité siyf aga onímiá enagf aiwí ríxa nīyapírí xwé nīroríná íkíáníñf roñáná íñf nībirí nīñwearí yéwí tīpaxf imónaríñfíní.” uríñínigíní.

Ewayf ikaxf yisf nániríní.

³³ O ewayf xwíyíá ámí bī nurírí re uríñínigíní, “Goríxo xwioxíyo mīmeámf nīseairí seameñweañápi, ayf yisíníñf —Yisf bisíkerfá síní sñf enáná bī onímiápi ínímí táná nīmíní íkwianwí eapínaríñfíní. Goríxo xwioxíyo mīmeámf nīseairí seameñweañápi, ayf yisíníñf imóníní. Apíxf bisíkerfá síní sñf dīramíxf xwé síxf íníñáná yisf bī nīmearo ínímí táná nīmíní íkwianwí eapínaríñfíní.” uríñínigíní.

Ewayf xwíyíá tñíní uréwapiyíñf nániríní.

³⁴ Jisaso oxí apíxf e epíroyf egíáyo xwíyíá apí nīpíní nuréwapiyíríná ewayf xwíyíání nurírí uréwapiyayíñíní. ³⁵ Xwíyíá Goríxoyá wíá rókiamoagf wo nīwuriyírí ríwamíñf eañf rīpí, “Nioní

xwiyfá níríríná ewayf xwiyfáyo dání rírí xwiyfá Gorixo xwfá imixinjíná dání ínimit ríninjípi áwanf rírí emfáriní.” nírírí eanjípi xixení imóníní nání Jisaso nuréwapiyiríná ewayf xwiyfá tfiníní nurírí uréwapiyagfíní.

Ewayf ikaxf rípkf nání urinjípi mfkfpi áwanf urinjí náníríní.

³⁶ O oxf apíxf e epfroyf egfáyo pfiní níwíarími nuri anjyo nípáwírí ηweanáná xegf wiepíсарηowa níbīro re urígfawixíní, “Joxí nearéwapiyiríná ewayf ikaxf rípkf nání nearfípi áwanf nínearírí píraníñf nearéwapiyí.” urfagfa ³⁷ o re uríniginí, “Ámá wítf siyf nanf wíaronjof ámá imóníñáoní náníríní. ³⁸ Omíñyf ayf xwfá rírí náníríní. Wítf siyf nanjyf, ayf ámá Gorixo xwioxfyo mímeámf nerí umenweanfáyf náníríní. Rípkíyf ayf ámá Gorixomí muxfdarígfáyf, ámá oboyáf náníríní. ³⁹ Símf tfiní inarígfío, rípkí siyf wíaronj, ayf Oboríní. Aiwá yóf enjagf mípírfínáyf ayf sfá yoparfí náníríní. Wítf míwákwímf nero mípírfáyf, ayf anjínajfíní. ⁴⁰ Ayínání rípkíyf míwákwímf nero gwí níkirfíwímáná rfá ikeaarígfápa imóníñyf sfá yoparfími axfpi e imónáná ⁴¹ ámá imóníñáoní ámá ríkírfío ero wa ení nene yaríñwápi oépoyínírí wíwapíyro yarígfáyf gfá apo menweanfē ηweapfírxínírí gfá anjínajowa awí eámeámf epfí uowárfmfaríní. ⁴² Uowáraná awa awí eámeámf nemáná rfá ápiáwí xwé aníñf wearíñfími ikearáná ayf e dání ‘Yeyí!’ nírtro magí íronfírfáríní. ⁴³ E nerí aí oxf apíxf wé rónígfá Gorixoyáf xfo xwioxfyo mímeámf nerí umenweanfē dání sogwí naníríná yaríñpa xíxféá síñání inípfírfáríní. Seyíné arfá tfgfáyíné enjánáyf, arfá ókíarf nímonífoyí.” uríniginí.

Ewayf ikaxf ayá tñf imónñf wí pñf wenfpí nánññ.

⁴⁴ O áamá re oyaiwípoyññ, “Gorìxo xwioxfyo míméámf nñseairñ seameñweanñfpi ayá tñfípññf imónñgñ nánñ Jisaso pí pí nearñgñ aí xñxenñ éwanñgññ.” oyaiwípoyñññ ewayf xwiyfá re urñññgññ, “Gorìxo xwioxfyo míméámf nñseairñ seameñweanñfpi, ayf xwñá bimí wí e ayá rímñxarñfpi wípññf tññfípññf imónññ. Ámá wo nemerñná wenñf nerí nñwññmeairñ yayf nikárñññ nánñ re eñññgññ. Mñrf nurí ámá wíyo áwanñ murf xegf amípí nñññ nñgwf nánñ bf nerí nñgwf api tñññ nñmeámñ nurí xwñá apññ bf eñññgññ.” urñññgññ.

Ewayf ikaxf memiá nánñññ.

⁴⁵ Ámí re urñññgññ, “Gorìxo xwioxfyo míméámf nerí píráññf seameñweanñfpi, ayf ámá amípí mímúrónñf wo memiá awiaxñññ awiaxñññ nánñ pñá emearñfípánñf imónññ. ⁴⁶ Bá nñyonñ múrónñgññ nñwññmeaarñmo aññññ nurí xegf amípí nñññ bf nemáná nñgwf api tñññ memiápá bf eñññgññ.” nurññ, “Gorìxo xwioxfyo míméámf nñneairñ neameñweanñfpi ayá tñfípññf imónñgññ nánñ Jisaso pí pí nearñgññ aí xñxenñ éwanñgññ.” oyaiwípoyñññ ewayf xwiyfá e urñññgññ.

Ewayf ikaxf ubenñ nánñññ.

⁴⁷ O re urñññgññ, “Gorìxo ámá xfo xegf xwioxfyo míméámf nerí umeñweámññññ nerñná enñfpi, ayf ubenñ ipíyo nñmamówárñro peyf xñxegñññ fá mñnarñfípánñf imónññ. ⁴⁸ Rìxa peyf magwf mñññgññ nñwññro nñmñxearo ipí imaññpá tñf e nññro éf nññweámáná peyf nanñññ neyíroro íkwianñwfyo

mĩmeámí nĩyáriro sipíyí emi mĩmeámí egfawixĩni.
⁴⁹ Sfá yoparıyimi axĩpi e imónáná anfnajowa nĩweapĩro
 wé rónĩgťáyo nĩmúroro sipi yarĩgťáyo yĩyoámí nero
⁵⁰ rfá ápiáwí xwé anĩjĩ wearĩjĩrĩmi ikeaaráná ayí e
 dáni ‘Yeyi!’ nĩriro magi írónĩpĩrťárĩni.” urĩjĩnigĩni.

Xwiyťá nanĩ xámĩjĩ tĩni sĩjĩ tĩni nánĩrĩni.

⁵¹ Wiepĩsarĩjĩyo re urĩjĩnigĩni, “Nioni
 searėwapiyarĩjĩpĩ nĩpĩni mĩkĩ nánĩ rĩxa nĩjťá
 rimónĩjoi?” urťagĩ “Oyi.” urťagťa ⁵² o re urĩjĩnigĩni,
 “Ŋwí ikaxĩ eánĩjĩpi mewegťá nioni nĩnĩxĩdĩro
 gĩ wiepĩsarĩjĩyĩ nimónĩro yarĩgťá nĩni ayí ámá
 amĩpĩ mĩmúronĩgťáyĩnĩjĩ imónĩjoi. Ayí wigĩ ayá
 rĩmĩxarĩgťápi anĩyo wenĩmi sĩjĩ bĩ tĩni xámĩjĩ bĩ tĩni
 nĩmearo ámayı siwá wiarĩgťápa gĩ seaiepĩsarĩjĩáoyné
 xwiyťá enĩná Moseso nĩrĩri rťwamĩjĩ eanjĩpi tĩni nioni
 agwĩ seararĩjĩpĩ tĩni axĩpi e epĩrťárĩni.” urĩjĩnigĩni.

Xfo xegĩ Nasaretĩ ŋweáyĩ rťwĩ umogťá nánĩrĩni.

⁵³ Jisaso ewayĩ xwiyťá api nura nútsáná e dánĩ pĩni
 nĩwiarĩmi nuri ⁵⁴ anĩ xfo xegĩ xwé iwiaronje nĩrėmori
 rotú anĩyo nĩpáwiri xwiyťá urėwapiyarĩná ayí ududĩ
 nero re rĩnĩgťawixĩni, “Ámá royĩ nĩjťá emĩmĩ yarĩjĩ
 rĩpi gĩmi dánĩ nĩjťá imónĩrťáni? ⁵⁵ O anĩ mĩrarĩjĩ Jose-
 pomĩ xewaxo menĩranĩ? Xĩnái Mariaiyĩ mĩrĩnĩjĩranĩ?
 Xogwáowa Jemiso tĩni Josepo tĩni Saimono tĩni Judaso
 tĩni rĩnĩjowa re mĩjweagťá rejoi? ⁵⁶ Xĩnapĩwa nene
 tĩni mĩjweapa rejoi? E enagĩ nánĩ ámá royĩ arĩge
 nĩjťá api imónĩrťáni?” nĩrĩniro ⁵⁷ wikĩ dĩjĩ nĩwóga
 warĩjagťá Jisaso xewanĩjo nánĩ re urĩjĩnigĩni, “Ámá
 xwiyťá Gorĩxoyá wťá urókiamoarĩjĩ womi anĩ mĩdánĩyĩ
 arťá umónarĩgťá aí xegĩ e dánĩyĩ tĩni xexĩrťmeáyĩ

tfní o nání ‘Sa negí ámaoríni.’ niyaiwiro aríá umónarígíámani.” nuríri ⁵⁸ ayí dñí mīwīkwíroaríñagíá nání e niñwearíá emímí xwapí mīwīwapíyíñnigíni.

14

Jono wayí umeaiaríñomi píkigíá nániríni.

¹ Íná mīxí ináyí Xeroto —O Gariri píropenísí meñweañoríni. O xwíyíá Jisaso nání yaní niwéa waríñagí aríá níwiri ² xegí omíñí wíiarígíáwami re uríñnigíni, “Ayí nioní píkíñáo, Jono wayí numeaiaríñomi. Ríxa xwárípáyo dání níwíápíñímearí nání emímí ayí néra waríni.” uríñnigíni. ³⁻⁴ Ayí rípi nání Xeroto e uríñnigíni. Xámí O Jono síni emearíá xegí xexírímeáo Piripoyá apíxí Xerodiasíyí ríññí nurápirí meáagí nání Jono xwíyíá re urárayíñnigíni, “Díxí ríríxímeáoyá apíxí nurápirí nímeearíñáyí, ‘Ayí Nípi kwíni yaríñíni.’ riyaiwinaríñíni?” urayaríñagí nání Xeroto xegí porisíyo uowáráná awa nuro omí áá níxero gwí niyiro nímeámi níbiro gwí añíyo ñwíráríagíá ⁵ Xeroto Jono nání “Omí opíkímíni.” niyaiwiri aiwí ámá oxí apíxí “Jono Goríxoyá wíá rókiamoaríñí woríni.” yaiwiarígíá eñagí nání wáyí nerí “Nioní ení nípi kípríxíni.” niyaiwiri sa gwí añíyo wáríñnigíni. ⁶ E níwárímáná eñáná síá Xerotomí xínái xíríñíyí imónáná Xeroto xegí ámá wa tñí aiwá ními xíro naríá omí xiepí Xerodiasímí xemiái níbirí áwíni e nírómáná símíññí eñíñnigíni. Í símíññí yaríá Xeroto símíññí í yaríñípi nání yayí níwiri ⁷ xwíá e dání re uríñnigíni, “Nioní jíxí símímaníyo dání rírariñíni, ‘Pí pí nání nioní ríxíñí nírányí nísiapímíni.’ rírariñíni.” uráná ⁸ í xínái tñí e nání nurí ámi níbirí xínái urepísípi axípi re uríñnigíni, “Porisí wa Jono

wayf numeaia warijoyá sijwíf mijíf niwákwirowo mijo sijwíf winimí nání pírerixíyo nítiro nimeámí nibírowo oniapfóyí.” uráná ⁹ Xeroto dijíf sipí wíagi aiwí awa tñní aiwá nawíni narigfe dání urfagi nání porisf wami í urífpi axfpi sekaxf nuriri ¹⁰ urowaráná wo gwí anjío nání nuri e dání Jonomi sijwíf mijíf niwákwirowo ¹¹ mijo pírerixíyo nítiri nimeámí nibiri miáimí miní wáná í nurápiri nimeámí nuri xínáimí mñní winijnigini. ¹² E éaná Jono xegf wiepísarijowa nibírowo piyomí nimearow nimeámí nuro xwfa níweyárimowa nuro Jisasomí áwanj urigfawixini.

Oxf 5,000 apimí aiwá mñní wijf nánirini.

¹³ Jisaso xwiyfa Jono nání arfa níwiri e pñní níwiárimí ewéyo nípixemoániri ámá dijíf meaje nání xegfpi warijagi aiwí oxí apixf obaxf anj bí bimi dániyf “Jisaso ewéyo pujoí.” rínfagi arfa níwiro yání óyo númí ugfawixini. ¹⁴ Jisaso ríxa ipí imanjpá tñj e niwíékñimeari winijnigini. Oxf apixf obaxf xto tñj e nání bimiarijagfa níwiniri wá níwianiri wigf sñmixíyf píranijf imímiximf yarfná ¹⁵ sfápi tñní xegf wiepísarijowa nibírowo re urigfawixini, “Re ámá dijíf meanini. Sfá wórinigini. Joxi ámá nñní wigf aiwá bf nero nípiri nání anj onimiápia ami ami jweamejío nání urowapeí.” urfagfa aí ¹⁶ Jisaso re urijnigini, “Ayf nupaxf mimónarini. Soyfné aiwá wí mñní wípoyí.” urfagi ¹⁷ awa re urigfawixini, “Negf aiwá xwapf menini. Sa bisferfa wé ná wúni tñní peyf yeáyf waúni tñnirini.” urfagfa ¹⁸ o re urijnigini, “Nioni tfáminí nimeámí bfpoyí.” nuriri ¹⁹ ríxa nimeámí báná re urijnigini, “Oxf apixf nñní aráyo éf onweápoyí.” sekaxf e nurimáná bisferfa wé wú tñní peyf waú tñní nimeari anjnamí sijwíf nanánimáná Gorixomí aiwá api nání yayf níwiri

bisíkerfá kwíkwírímí neri xegí wiepísariḡowamí miní wíáná awa oxí apíxí éf ḡweáfáyo yaní nīwia warfná ²⁰ áamá nfní aiwá apí nīnīro agwí ímí uyīḡnīḡnī. Agwí ímí uyíagí wiepísariḡowa sīḡwí e nīwīnīro aiwá rīxa apání nīnīro e t́fápia nīmeamero soxí t́á wé wúkaú sīkwí waúmí nīmeaayiro aumaúmí nero magwí nīmiro t́ḡfawixíní. ²¹ Niaíwí t́nī apíxí t́nī nīnīrī aiwí oxowaní áamá 5,000 aiwá apí nīḡfawixíní.

Jisaso ipíyo xwírīḡwí nosaxa uḡí nánīrīnī.

²² Jisaso xegí wiepísariḡowa aiwá áamá ayí nīnīro t́fápia soxí f́áyo magwí nīmiro táná re urowárīḡnīḡnī, “Nioní oxí apíxí t́yo urowáraparfná soyfné ewéyo nīpíxemoánīro ipíwámí j́aríwámíní nání xámí nīmeápoyí.” nurīrī ²³ awa rīxa nīpíxemoánīro úáná áamá oxí apíxí e epíroyí egf́áyo ení nurowárapimáná Gorīxomí xwíyíf́a urīmīnīrī nání xegípi d́wí mīḡtyo nání nīyirí rīxa sf́a nóra warīḡí t́nī xegípi ḡweaḡáná ²⁴ ewépá sīnī ipí áwīnī e warfná inīḡí ewépámí imeamíkwí merí imīḡí ení ewé sīmími dání bīrī neri yarfná ²⁵ rīxa wf́a nání isf́a yīnīḡáná Jisaso ipíyo nosaxa nībīrī wiepísariḡowamí rīxa wīmeámīnīrī yarfná ²⁶ awa wenīḡí éf́áyí wīnīḡfawixíní. Jisaso ipíyo xwírīḡwí nosaxa barīḡagí nīwīnīro wáyí níkarīnīro “Píyīḡí siwí wo rfa barīnī?” nīrīro “Yeyi!” rekárīnarfná ²⁷ Jisaso re urīḡnīḡnī, “Soyfné wáyí mikárīnīpaní. Ayí nionīrīnī. Dīḡí sīxí nīnīro ḡweápoyí.” urf́agí ²⁸ Pitao re urīḡnīḡnī, “Ámīnáoxíní, ayí nepa joxí eḡánáyí, ‘Joxí ení ipíyo nosaxa nībīrī nímeat.’ nīrei.” urf́agí ²⁹ Jisaso “Beí.” urf́agí Pitao ewépámí dání nayoarí Jisaso t́ḡí e nání nosaxa nurí aí ³⁰ imīḡí yarīḡagí nīwīnīrī wáyí éfyí re eḡnīḡnī. Ipíyo rīxa nurf́pínīrfná rf́aiwá re urīḡnīḡnī, “Nioní inīḡí namīmīḡnī! Ámīnáoxíní,

áríwí nimeai!” uráná ³¹ o anjñi teapá niyauri wéyo nimaxiriñi nimeyoari re uriniginini, “Dinjñ onimiapiñi nikiwiroarigfoynérini. Pitaoxini, joxi ‘Jisasoyá dinjñ tñni ipiyo xwirinjawí nosaxa umfñni.’ niyaiwiri aí ami pí nani ‘Oyá dinjñ tñni e epaxonimani.’ yaiwiarinini?” nuriri ³² awaú rixa ewéyo pixemoánaná re eniginini. Iminjñ yarinjñpi pñni wiariniginini. ³³ Iminjñ pñni wiaráná ewéyo ñweagfáyf mññ ewéyo nikiwiroro omi yayf numerfñá re urigfawixini, “Neparini. Joxi niaíwí Gorixoyáoxirini.” urigfawixini.

Simixíyí Jisasomi amáf nironiro nanj egfá naniñini.

³⁴ Awa ipiyo oriwamñ dani niremoro anj xegf yoñ Genesaretiyi riniñjñpi tññ e iwiekñimeáaná ³⁵ amá e dññyí Jisasomi mí niwómixiro anjñ nipiñini awaññ nirinárímaná wigf amá simixí yarinjñ nñni o tññ e nani níméra nibiro wáraná ³⁶ simixíyí rixinjñ re urayigfawixini, “Joxiyá iyfá sírfwíyo amáf onironfpoyniriñi sññwí neanei.” nuriro nñni amáf e nironayiro nani nanj egfawixini.

15

Amínáyí eníná érowiapñigfápi naniñini.

¹ Iná Parisi wa tñni ñwí ikaxf eaninjñpi mewegfá wa tñni Jerusaremi daniñ nibiro Jisasomi niwímearo re urigfawixini, ² “Negf arfowa érowiapñigfápi dññf wiepñsarinñowa pí nani pññf wiakímñf yarinñoi? Aiwá nanirfñá pí nani arfowa rignfápi wé wayf mironipa nero narignfárini?” Jisasoyá wiepñsarinñowa wé wayf nironiro aiwí xiáwowa egfápa axñpi mñyarinñagfá nani e uráná ³ Jisaso re uriniginini, “Soyñé eni segf searfawéwa érowiapñigfápiñi xñdaniro nani pí nani ñwí ikaxf Gorixoyá riniñjñpimi pññf wiakímñf

yarigfáriní? ⁴ Gorixoxo ríñtípi ríwamíñtí re nírínírí eáníní, ‘Dixí rínomí wéyo merí rínáimí wéyo merí erfíní.’ nírínírí eáníní. Ríwamíñtí rípi ení nírínírí eáníní, ‘Ámá gíyí gíyí xano náníraní, xínáí náníraní, píné sípí umeararínáyí ayo emí opíkímópoyínírí síñwí wíníríní.’ E nírínírí eáníñagí aiwí ⁵ ámá gíyí xanomíraní, xínáímíraní, ‘Amípí nioní nísíapírí arírá sípaxípi nání Goríxomí urepeáringá enagí nání bí miní síapípaxímaní.’ uraríñagí ⁶ soyíné síñwí e níríníróná re rarigfáriní, ‘Ayí xaneyo wéyo mímepa yaríñagí aiwí apání yaríñoi.’ rarigfáriní. Soyíné e neríná Goríxoyá ríníñtíyí xórórí nero segí seáríawéwa érowiápnígíapíní seáyí e mífeyoarigfáriní. ⁷ Naní ríro sípí ríro yarigfóyíné, xwíyá Goríxoxo ríñtí wíá rókiamoagí Aisaiao níruríyírí ríwamíñtí eanípí soyíné nání xíxeni re ríníní, ⁸ ‘Ámá tíyí “Goríxomí wéyo píraníñtí mearíñwíní.” níríro aiwí nioní díñtí síxí míníyípa yarigfáriní. ⁹ E neróná ámáyo amípí ámá wígí díñtí tíní érowiápnígíapí nání nuréwapíyíroná yapí re nuríro “Xwíyá tíyí Goríxoyáríní.” nuríro nání “Goríxomí seáyí e umearíñwíní.” nírínóná Goríxoníyá yofíní surímá rarigfáriní.’ Aisaiao xwíyá Goríxoyápi níruríyírí soyíné nání xíxeni ríwamíñtí e eaníríní.” uríñínigíní.

“Rípi piáxí wearíñtíríní.” uríñtí náníríní.

¹⁰ “Ámá oxí apíxí re eptroyí egfáyí obtpoyí.” níríní ayí ríxa añwí e awí eánaráná re uríñínigíní, “Arfá níríro níríjá imónípoyí.” nurírí ¹¹ ewayí xwíyá bí nuríríná re uríñínigíní, “Amípí ámá níríro gwí nárearígnípi piáxíníñtí wearíñtímaní. Amípí xwíoxíyo dání díñtí mófápi, ayí piáxíníñtí wearíñtíríní.” uríñínigíní.

¹² Xegı wiepısarıñowa nıbıro re urıgıtawıxıñı, “Joxı Parisıowamı e nurırtná ‘Sımirırıt mıwıarıñıñı.’ rıyayıwıarıñıñı?” urıtagıtá aı ¹³ o Parisıowa nánı ewayıt xwıyıtá re urıñıñıgıñı, “Rıtwnána Gorıxo aıwá xto ıtwtá murıñıt nıyonıt emı yıyoámıt enıtárıñı.” nurırıtı ¹⁴ ámı Parisıowa nánı re urıñıñıgıñı, “Soyıtne awa nánı ayá stwt mıtsearopanıt. Awa sıñwıt supárıtıtáwa sıñwıt supárıtıtáyo nıpemeámı warıtıtáwa yapıt imónıñoıt. Ámá sıñwıt supárıtıt wo sıñwıt supárıtıt womıt nıpemeámı nurıtána nıwaúnıt xwárıñwıtıyo píeropıtıtıt. Ayıtánanı ayá stwt mıtsearopanıt.” urıtagıtı ¹⁵ Pıtáo re urıñıñıgıñı, “Joxı ewayıt xwıyıtá ámá aıwá nınıro gwınárearıtıtápı nánı rıtápı áwanıt neareıt.” urıtagıtı ¹⁶ o re urıñıñıgıñı, “Gıt seaıepıtısarıñáooyıtne enı sıñıt majıtá rıtseainarıtıñı? ¹⁷ Amıtıpı ámá nıtápıt arıtowa egıtápa wé wayıt nırónıro nınırıtánaranıt, awa egıtápa mé nınırıtánaranıt, agwıtıyo nınıñıtısáná ıkıt nemoro nánı pıaxıtınıñıt weaarıtıtmanıt. ¹⁸ E nerıt aıwıt xwıoxıtıyo dánıt ıtwt amıtıpı nánı dıñıt mófápıt pıaxıtınıñıt weaarıtıtırıtıñı. ¹⁹ Xwıoxıtıyo dánıt dıñıt nımoro yarıtıtápıt ‘Sıtıpı oımıtımıtıñı.’ yayıwıarıtıtá rıtıtırıtıñı. Ámá pıtıkırıt ero ámá wıt tıtıtı ıtwt inıtıro ero sıwt pıaxıt eánıtıpaxıt imónıñıtıyıt nıga uro ıtwt mearıtı ero yapıt rıtıtı ero ámá wıt nánıt ıkayıtwt rıtıtı ero ²⁰ yarıtıtápıt nımortána wıwanıtıñıtıyo pıaxıtınıñıt weaarıtıtırıtıñı. E nerıt aıwıt ámá wé wayıt mırónıtıpa nerıt aıwá nınırıtána wıwanıtıñıtıyo wıt pıaxıt weaarıtıtmanıt.” urıñıñıgıñı.

Émáyıt apıtıt wıt dıñıt xıtıxentı wıtkwıtıroñıt nánıtırıtıñı.

²¹ O e dánıt pıtıtı nıtıwıarıtımıtı nurıt pıtıropenıtıt émáyıt anıt Taıa tıtıtı Sıdonıt tıtıtı tıtıtı e emearıtána re enıtıñıgıñı.

²² Émáyıt apıtıtı Kenanı dánıtı anıt apıauıt tıtıtı e dánıt nıtıtıtıt ıtımıtıne dánıt nuxtıtırıtána rıtáıwá re nura uñıtıñıgıñı,

“Ámináoxĩni, mixĩ ináyĩ Depitomi xiáwoxinĩ, joxi wá n̄wianeĩ. Gĩ miáimĩ imfó d̄ĩjĩ n̄ixixérori x̄ixeanĩjĩ wikárarĩni.” nura warĩjagi aiwĩ ²³ Jisaso xfo enĩ bĩ murarĩjagi nánĩ xegĩ wiep̄sarĩjowa n̄b̄iro arĩkĩ re urayiḡfawixĩni, “Ap̄ixĩ rĩ arĩkĩ r̄faiwá t̄fni neax̄f̄darĩjagi nánĩ joxi xegĩ miáimĩ imfó d̄ĩjĩ x̄ixéroarĩj̄p̄i m̄ixĩ numáinowárirĩ ‘Em̄ini.’ urowáreĩ.” urayĩaḡfa aĩ ²⁴ o re urĩj̄iniginĩ, “Nionĩ émáyo ar̄rá wim̄inĩrĩ b̄ĩj̄áon̄manĩ. Gĩ Is̄ireriyĩ —Ayĩ sip̄sip̄ xiáwo p̄irán̄j̄ m̄imear̄ná ami ami uniamoar̄j̄n̄j̄ imóniḡf̄ȳr̄inĩ. Ayĩ nánĩ b̄ĩj̄áon̄r̄inĩ.” ur̄fagi aiwĩ ²⁵ í an̄wĩ e n̄b̄irĩ xóm̄j̄ n̄iȳkwirĩ m̄j̄ xw̄f̄áyo n̄kw̄rori re urĩj̄iniginĩ, “Ámináoxĩni, ar̄rá niĩ.” ur̄fagi ²⁶ o re urĩj̄iniginĩ, “Nionĩ aiwá n̄iáw̄ nar̄iḡf̄ap̄i nur̄ap̄rĩ s̄w̄íyo m̄inĩ wiar̄náȳ, jíxi ‘O nan̄j̄ yar̄inĩ.’ r̄iyaiwar̄j̄inĩ?” ur̄fagi aĩ ²⁷ í re urĩj̄iniginĩ, “Ámináoxĩni, wauyene s̄w̄in̄j̄ imón̄j̄agw̄i nánĩ nepa n̄irar̄j̄inĩ. E nerĩ aĩ s̄w̄íȳ xiáwo aiwá ik̄wian̄w̄íyo éf̄ n̄j̄weámáná aiwá n̄in̄rĩ yun̄f̄ mamówár̄ éf̄ȳf̄ m̄imeán̄f̄ yar̄j̄r̄inĩ.” ur̄fagi ²⁸ o re urĩj̄iniginĩ, “Ineyĩ, jíxi aga d̄ĩj̄ x̄ixeni n̄n̄kw̄rori rar̄j̄agi nánĩ jíxi simón̄f̄ȳf̄ x̄ixeni nimón̄n̄j̄oi.” uráná re en̄j̄iniginĩ. Xemiáĩ nan̄j̄ en̄j̄iniginĩ.

S̄imixĩ obax̄f̄yo nan̄j̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ en̄j̄ nán̄r̄inĩ.

²⁹ Jisaso e dánĩ p̄fni n̄wiár̄imĩ nuri ip̄i Gaririwámĩ n̄p̄weri d̄f̄w̄f̄ m̄j̄f̄yo nánĩ n̄yiri éf̄ ŋwean̄áná ³⁰ ámá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ ayá wí o t̄f̄j̄f̄ e nánĩ n̄yoamiro wí s̄ikw̄f̄ ik̄f̄ eḡf̄áyo n̄iméra yoaro s̄j̄w̄f̄ sup̄ar̄iḡf̄áyo n̄iméra yoaro xw̄ȳf̄á mar̄f̄ man̄j̄ p̄rón̄iḡf̄áyo n̄iméra yoaro s̄im̄ix̄f̄ x̄ixeḡf̄ni obax̄f̄ t̄ḡf̄áyo n̄iméra yoaro nero xeḡf̄ s̄ikw̄f̄ t̄f̄j̄f̄ e tayar̄f̄ná o nan̄j̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ win̄j̄iniginĩ. ³¹ Nan̄j̄ im̄im̄ix̄im̄f̄ wiar̄j̄agi ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ e ep̄roȳf̄ eḡf̄áȳf̄ man̄j̄

pírónigfáyíf ámi xwiyfá ríro eníf kíríníf egfáyíf ámi ú úroro síkwíf ikíf egfáyíf ámi aníf uro síñwíf supárigfáyíf ámi síñwíf aníro yarínagfá níwíníro ayá níriwamóníro Ñwífá Isíreriyfáyómi yáyíf seáyíf e umegfawixíni.

Oxí 4,000 apimí aiwá míní wíñf náníríní.

³² Jisaso xegf wiepísariñowami “Eíní.” nurírí re uríníngíní, “Ámá oxí apíxíf tíyíf nioní tńníf sfá wíyáú ríxa ñweañwáríní. Wígf aiwá nípfríyíf menagí nání nioní dñíf sípí niaríní. Nioní ayí agwífi wiarfná nurowárífnáyíf, óf e síñwíf xaxá upeyíníngínírí nání raríní.” urfagí ³³ wiepísariñowa re urígfawixíní, “Ámá dñíf meaníf rímíníyóí. Gímí nurane aiwá ámá none tńní epfroyíf egfáf tíyíf níñíro agwífi ímí uyíní nání urápanírewíní?” urfagfá ³⁴ o re uríníngíní, “Soyfné bísfkerfá ararí maxíríñoí?” urfagí awa “Bísfkerfá wé wífúmí dáníf wáú tńníf peyíf orá yeáyíf bia tńníríní.” urfagfá ³⁵ o oxíf apíxíf e epfroyíf egfáyo “Xwíayo éf níñweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bísfkerfá wé wífúmí dáníf wáú apí tńníf peyíf apia tńníf nurápirí Goríxomí yáyíf níwirí kwíkwírímíf nerí wiepísariñowami wiayíáná awa nurápiríro ámáyo yaníf níwíá úáná ³⁷ ayí níñíro agwífi ímí uyíagí wiepísariñowa aiwá ayí níñíro táfípa nímeamero soxíf fáf wé wífúmí dáníf wáúmí magwífi nímiro tígfawixíní. ³⁸ Apíxíf tńníf niaíwíf tńníf marfái, oxowa aiwá apí nfáwa 4,000 imónígfáríní. ³⁹ Jisaso “Segí aníf úpoyí.” nurowárímáná wiepísariñowa tńníf ewéyo nípíxemoáníro nuro Magadaní iwíékfnímeagfawixíní.

16

“Ekíyíníf anífnami dáníf neaíwapíyíí.” urígfá náníríní.

¹ Parisi wa t́fni Sajusi wa t́fni Jisasomi ńwímearo “O simixíyo nanf imimiximf nerf aí ekíyinjf wí nepaxomani.” niyaiwiro iwamfó owíwapíyaneyinro re urígfawixini, “Joxi anfnami dájf ekíyinjf b́i neaíwapiyi.” uríagfa aiwi ² o re uriniginini, “Seyfne sfápi t́fni yewanf eáagf ńwíntrfná re rarígfáyfnérini, ‘Yewanf eáyf réwf enirfeninjo?’ rarígfáyfnérini. ³ Wfápi t́fni eni b́iramf dánf ḱipinjf yarínagf ńwíntrfná ‘Inía yapinirfeninjo?’ rarígfáyfnéxini. Agwíyo yewanf earf ḱipinjf yirf yarínagf ńwíntróná x́ixenf ‘E nimóninjo.’ ńrro aiwf amípi nionf sfmímajóninjf imxarinjapf síjwf ńnantróná ‘Gorixo e oyaiwipoyinirf rfa neaíwapiyarini?’ miyaiwiarígfáyfnérini. ⁴ Agwi ríná hweagfáyfné, Gorixomi rfwmínf nímamoro segf h́wfáf ríninjfpf t́fni fwíninjf niga uro niga b́iro yarígfáyfné, ekíyinjf nánf reaxf niseainirf seaimónarinjagf aiwf ekíyinjf wfá rókiamoagf Jonao enjpinf seaíwapiyimiginini.” nurárimf pfnf ńwiárimf uniginini.

Yisf Parisiwayá t́fni Sajusiwayá t́fni nánirini.

⁵ Wiepísarinjowa bisfkerfá b́i ńiprf nánf arfá nikeamoro Jisaso t́fni ipíyo jfaríwámfnf nánf nuróná ⁶ o xixewisf ikaxf re uriniginini, “Soyfne Parisiowa t́fni Sajusiowa t́fni awayá bisfkerfá nímiga unf nánf imxarinjf yisof ríninjfpf nánf wáyf oseainini.” uráná ⁷ wiwaninjowa re rínígfawixini, “None bisfkerfá nímeámf mibfwá enjagf nánf o mixf ńnearirf nearirini.” rínarfna ⁸ Jisaso awa e rínarinjagfa dínf adadf ńwirf re uriniginini, “Dínf onímíapf ńkwfroarígfóyfné, pí nánf segfpf re rínarinjo, ‘None bisfkerfá nímeámf mibfwá nánf nearirini.’ rínarinjo? ⁹ Soyfne sínf nijfá mimónipa renjo? Nionf bisfkerfá wé

wúni kwikwirimí éána áamá 5,000 ríxa apáni náná soyíné ámi soxí fá arariyo miárigfápi nání díní mîseainarínirani? ¹⁰ Ámí bisíkerfá wé wíúmí dání wáú áamá 4,000 nání kwikwirimí éána soyíné soxí fá arariyo miárigfápi nání ení díní mîseainarínirani? ¹¹ Biaú nioní e éána soyíné soxí fá obaxíyo miárigfá enagí nání nioní Parisiowa tîní Sajusiowa tîní yisí awayá nání xîxewisí ikaxí searáná aríge nero ‘O aga bisíkerfá nání mîneararíní.’ mîyaiwí yarínjoi? Nioní re seararíníni, ‘Parisiowa tîní Sajusiowa tîní awayá yisí nání wáyí oseainíní.’ seararíníni.” uráná ¹² xegí wiepîsarínjowa ríxa re yaiwigíawixíní, “Nepa yisí bisíkerfáyo táná nîmîga warínjopi nání mîneararíníní. Parisiowa tîní Sajusiowa tîní uréwapiyarígfápi nání mîxífdîpa oépoiíníri neararíní.” yaiwigíawixíní.

Pitao “Joxí Kiraisoxíníni.” urínjí náníriníni.

¹³ Jisaso píropenísí anjí Sisaria Piripai tînjíminíni nurí nemeríná xegí wiepîsarínjowamí iwamító yarínjí re winínigíníni, “Oxí apíxí nîní áamá imónínjóní nání goxíní rarínjoi?” yarínjí e wíagi ¹⁴ awa re urígfawixíníni, “Oxí apíxí ‘Ámá enínanjí wo nîwíápínímearí rífa yaríníni?’ nîyaiwíro nání wí re rarínjoi, ‘Jono wayí nîneameaia unjóráníni?’ rarínjoi. Ámí wí ‘Goríxoyá wíá rókiamoagí mîpé anjínami nání peyiño, Erai-jaoráníni?’ rarínjoi. Ámí wí ‘Wíá rókiamoagí Jerema-iaoráníni?’ rarínjoi. Ámí wí ‘Ayí wíá rókiamoagíáyí ámi woráníni?’ rarínjoi.” uríagí ¹⁵ Jisaso re urínjínigíníni, “Soyíné ení nioní nání goxíní yaiwiarínjoi?” uríagi ¹⁶ Saimoní Pitao re urínjínigíníni, “Joxí Kiraisoxí, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarínjwáoxíníni. Njwíá anínjí sínjí imónínjomí xewaxoxíníni.” uríagi ¹⁷ Jisaso

re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Jonaomɪ xewaxoxɪ Saimonoxɪnɪ, joxɪ nɪrɪrɪŋɪpɪ ámá wo wɪá mɪrɪrókiamonjoɪ. Gɪ ápo, aŋɪnamɪ ŋweaŋo wɪá rɪrɪrókiamóagɪ nánɪ joxɪ yayɪ osinɪnɪ. ¹⁸ Rɪpɪ enɪ rɪrɪrɪŋɪnɪ, ‘Joxɪ sɪŋánɪŋɪ nimónɪrɪ enɪ eánɪŋoxɪrɪnɪ. Sɪŋá piára eapɪnárɪŋɪ romɪ seáyɪ e ámá nionɪyá sɪyɪkɪ imónɪgɪáyɪ gɪ aŋɪ wiwánɪŋɪ mɪxárɪmɪfárɪnɪ. Obo tɪnɪ imónɪgɪáyɪ enɪ neánɪro ámá pɪkipaxɪ imónɪgɪáyɪ aiwɪ nionɪ tɪnɪ imónɪgɪáyo wɪ xopɪrárɪ wɪpɪrɪfámant.’ rɪrɪrɪŋɪnɪ. ¹⁹ Gorɪxo tɪŋɪ e páwɪpɪrɪfá nánɪ rokɪ kɪnɪŋɪ imónɪŋɪ joxɪ siapɪmɪfárɪnɪ. Joxɪ xwɪáyo re dánɪ ‘Ayɪ sɪpɪrɪnɪ.’ ránáyɪ, Gorɪxo aŋɪnamɪ dánɪ enɪ joxɪ sɪnɪ mɪrɪpa enáná o xámɪ ‘Ayɪ sɪpɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ. Joxɪ re dánɪ ‘Ayɪ ananɪrɪnɪ.’ ránáyɪ, Gorɪxo xámɪ émɪ dánɪ enɪ ‘Ayɪ ananɪrɪnɪ.’ rɪnɪfárɪnɪ.” nurɪrɪ ²⁰ xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ arɪfá jɪyɪkɪ norɪ ŋwɪ ikaxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámáyo nionɪ nánɪ ‘O yeáyɪ neayimɪxemeanɪfá nánɪ negɪ arɪfowayá xwɪfá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪfoyɪ rarɪŋwáorɪnɪ.’ áwanɪ e murɪpanɪ.” urɪŋɪnɪgɪnɪ.

Jisaso áwanɪ “Nɪnɪpɪkipɪrɪfárɪnɪ.” urɪŋɪf nánɪrɪnɪ.

²¹ Íná dánɪ o xegɪ wiepɪsarɪŋowamɪ sɪŋánɪ áwanɪ re nura unɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ nionɪ Jerusaremɪ nánɪ úaná negɪ Judayɪ ámináowa tɪnɪ apaxɪpánɪŋɪ imónɪgɪfá xwéowa tɪnɪ ŋwɪ ikaxɪ eánɪŋɪpɪ mewegɪfáwa tɪnɪ xeanɪŋɪ wɪwɪ nikáráná wa nɪnɪpɪkɪágɪfá aiwɪ ámɪ sɪfá wɪyau wɪyɪ óráná Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ wiápɪnɪmeámɪfárɪnɪ.” urarɪná ²² Pitao Jisasomɪ xewɪ jɪfámɪnɪ nɪmɪfáumáná mɪxɪ re urɪŋɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxxɪnɪ, oweoɪ! ‘Gorɪxoyá dɪŋɪyo dánɪ joxɪ nearɪfɪpɪ wɪ osɪpoyɪnɪrɪ sɪŋwɪ mɪranɪpa éwɪnɪgɪnɪ.’ nimónarɪnɪ. Wɪ nɪsimónɪnɪfá menɪnɪ.” urɪfagɪ aí ²³ Jisaso Pitaomɪ rɪwɪ

numorì re urìḡḡnìḡḡnì, “Setenoxì, ríwí rìrìwámìnì nìputì. Joxì nionì nìkìrìpeaánìpaxí nìkárìmìnìrì nánì nìrarìḡḡnì. Joxì Gorìxo dḡḡ wimónarìḡḡyo nánì mamó ‘Jisaso rìxa mìxí ináyí nìmónìrì Jerusalemì dání neameḡweañáná nionì seáyìmì imónìmìnìyìrìfani?’ nìmorì nìrarìḡḡnì.” nurìrì ²⁴ wiepìsarìḡḡ nowamìnì re urìḡḡnìḡḡnì, “Ámá ‘Jisasomì ouxídmìnì.’ yaiwiarìḡḡ goxì goxì re étrìxìnì. ‘Amìpì nionì nìḡḡpì nánì oemìnì.’ yaiwíyí dḡḡ peá nìmorì re yaiwìrìxìnì, ‘Nionì Jisasomì xídarìḡḡḡ nánì ámá wì nìbìro xeanìḡḡ nìro nìpìkiro nìniro aì ayí ananìrìrì.’ nìyaiwirì nìxídmìnì. ²⁵ Ámá Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìfáná nìpìkìpìrìxìnìrì éfì menarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìnìḡḡpì anìḡḡ ḡwearífa nánì mearíámantì. E nerì aiwì éfì mìmenìpa nerì ‘Nionì Jisasomì dḡḡ nìwìkwírorì xídarìḡḡḡ nánì nìnìpìkìrìónáyí ayí ananìrìrì.’ yaiwinarìḡḡ goxì goxì dḡḡ nìyìmìnìḡḡpì anìḡḡ ḡwearífa nánì mearíárìrì. ²⁶ Ámá wo nionì mìnìxídmìnì iyífá fá nìḡwí amìpì emeámìnìrì nánìrì néra nurì nìmeáìsáná xewanìḡo anìḡḡnìrì ikeamónáná oyá amìpì anìḡḡ nìxìrìrì ḡweanìfárìfani? Oweoì! Amìpì nìrìrì xwífá tḡyo dḡḡ nìmearì aiwì xewanìḡo anìḡḡnìrì ikeamónáná amìpì apì tḡnì anìḡḡ ḡweanìfá nánì roayìrìónìpaxí wì menìrì. ²⁷ Ayí rìpì nánìrìrì. Ámá imónìḡḡonì nìkìrìmì nìweapìrìfáná xìxífeá ḡfì ápo aḡḡnamì inarìḡḡpì aḡḡnajowa tḡnì axípì nìḡa nìweapìmáná nionì ámáyo neyìrorì sìpì yarìḡḡfáyo xegí enì sìpì wirì naḡḡ yarìḡḡfáyo naḡḡ wirì emíárìrì. ²⁸ Nepa seararìḡḡnì. Woyíné re rogífá royíné sḡnì mìpepa egíámì eḡáná nionì woyíné ámá imónìḡḡonì yeáyí nìseayìmìxemearì xwioxíyo mìmeámì emífa nánì nìkìrìmì roḡáná woyíné sḡḡwí nanìpìrìfárìrì.” urìḡḡnìḡḡnì.

17

Jisaso nikínirí xegí bí imóniní nániríni.

¹ Jisaso e nurirí ríxa s'á wé w'úmi dání wo óráná Pitaomi t'ni Jemisomi t'ni xogwáo Jonomi t'ni awamini n'wirimeámi d'w'f m'ni'f sepiá bimi n'ni wig'p' n'yiroyo ² ni'jwearo Jisaso wiep'sarini'f wáu wo awa si'jw'f anig'fe d'ni'f re eniniginini. O xegí bí imónirí s'mima'ni'f oyá sogw'ni'f anirí rapirap'f oyá w'fá nókiríná xw'nfá ea'irí eniniginini. ³ E éáná w'fá rókiamoag'fá wáu Moseso t'ni Irajao t'ni —Awaú eniná peg'fíwaurini. Awaú o t'ni'f e a'jw'f e n'irónap'ri o t'ni'f xw'iy'fá r'inaríná ⁴ Pitao Jisasomi re uriniginini, “Ámináoxini, none re ni'jwearíná na'j'irini. Nioní a'ni'f w'fkaú w'wá re opákíminí. Joxí n'ni'f w'wáyí. Moseso n'ni'f w'wáyí. Irajao n'ni'f w'wáyí.” ⁵ s'ni'f e uraríná re eniniginini. Agw'f w'fá w'uráriniginini. Agw'f w'fá w'uráraná re eniniginini. Agw'f pimi d'ni'f xw'iy'fá re r'ini'jiginini, “Ay'f oy'f g'f n'iaíw'f d'ni'f s'ix'f uyi'j'áorini. O am'ipí yarini'f p'f n'ni'f nioní d'ni'f yay'f ninarini. O pí pí sear'ánáy'f ar'fá wir'f'ini.” r'inarinigi ⁶ wiep'sarini'fowa ar'fá e n'iwiro xw'fámi n'ip'f'kínimearo wáy'f níkar'ni'firo war'f inináná ⁷ Jisaso awa weg'fe a'jw'f e n'ib'irí wé seáyí e n'iwikwiár'imáná re uriniginini, “Soy'f'né wáy'f mepani. Wiáp'f'ni'fmeápoyí.” uráná ⁸ awa sagag'f emé'fáy'f Jisaso ámá wo t'ni'f miró xeg'p'f ro'jagi w'ni'g'fawixini.

Wiep'sarini'fowa Irajao n'ni'f yarini'f wig'fá nániríni.

⁹ Awa d'w'f m'ni'f apimi p'ni'f n'iwiar'imi n'iwero Jisaso ó'f e d'ni'f ar'fá j'iyik'f norí jw'f ikax'f xaíw'f'ni'f re uriniginini, “Ámá imónin'j'áoni s'ni'f xw'ar'ipáyo d'ni'f m'iwíáp'f'ni'fmeapa enáná soy'f'né éde si'jw'f w'nfá'p'f n'ni'f ámá w'iyoy'f áwan'f mur'ipa é'f'rixini.” ur'fagi

¹⁰ wiep̄sar̄iṅowa yar̄iṅf̄ re wiḡf̄awix̄ini, “Neḡf̄ ṅw̄f̄ ikax̄f̄ eán̄iṅf̄pi meweḡf̄awa pí nán̄i re rar̄iḡf̄ár̄ini, ‘W̄f̄á rókiamoaḡf̄ Irajao ámá ar̄f̄owayá xw̄f̄á piax̄f̄yo dán̄i iwiaron̄f̄oȳf̄ rar̄iṅw̄áom̄i xám̄i umean̄f̄ár̄ini.’ pí nán̄i rar̄iḡf̄ár̄ini?” yar̄iṅf̄ e wíáná ¹¹ o re ur̄iṅin̄iḡini, “Irajao nib̄iri ámá wiḡf̄ d̄iṅf̄ wé rón̄iṅf̄ imón̄ip̄r̄r̄i nán̄i wáf̄ nur̄imer̄i píran̄iṅf̄ imix̄in̄f̄ár̄ini. ¹² E ner̄i aí nion̄i re searar̄iṅini, ‘Ámá Irajaoón̄iṅf̄ imón̄iṅf̄ wo r̄ixa b̄iṅf̄ en̄aḡi aiw̄i aȳf̄ “Xám̄i umean̄of̄ani?” miyaiw̄i s̄iṅw̄f̄ mí m̄iwóm̄ix̄ipa nero wiḡf̄ d̄iṅf̄yo dán̄i s̄m̄f̄ t̄f̄ni n̄iwiro píkiḡf̄awix̄ini. Ámá imón̄iṅáon̄i en̄i ax̄f̄p̄i e n̄niro r̄f̄niṅf̄ niap̄ip̄r̄f̄ár̄ini.’ searar̄iṅini.” uráná ¹³ xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅowa “Jisaso e nearar̄iṅf̄ȳf̄ aȳf̄ Jono waȳf̄ n̄ineameaia uṅo nán̄i r̄inearar̄ini? Oȳf̄, aȳf̄ or̄ini.” yaiwiḡf̄awix̄ini.

Niaíw̄f̄ im̄f̄o xixéroar̄iṅf̄ wom̄i nan̄f̄ wim̄ix̄iṅf̄ nán̄ir̄ini.

¹⁴ O t̄f̄ni xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅf̄ waú wo awa t̄f̄ni ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ obax̄f̄ xeḡf̄ wiep̄sar̄iṅf̄ w̄f̄a t̄f̄iṅf̄ e ep̄f̄roȳf̄ eḡf̄e rémóáná ámá wo nib̄iri Jisaso yá s̄m̄im̄an̄f̄m̄i dán̄i xóm̄iṅf̄ niȳikwir̄i re ur̄iṅin̄iḡini, ¹⁵ “Ám̄in̄áox̄ini, ḡf̄ íwo xóxw̄f̄ ner̄i aga s̄ip̄i ikeamónar̄ini. W̄in̄i w̄iná r̄f̄áyo ikeár̄in̄ir̄i iniḡf̄yo eámori yar̄iṅaḡi nán̄i jox̄i wá orun̄ini. ¹⁶ Jox̄i s̄in̄i ém̄i ṅwean̄áná nion̄i d̄ix̄f̄ wiep̄sar̄iṅowa t̄f̄iṅf̄ re n̄imeám̄i b̄f̄aḡi aiw̄i awa nan̄f̄ m̄inim̄ix̄iyipa éf̄á en̄aḡi nán̄i r̄rar̄iṅini.” ur̄f̄aḡi ¹⁷ Jisaso an̄iṅf̄ win̄f̄aḡi re ur̄iṅin̄iḡini, “Seȳné agw̄i r̄iná ṅweaḡf̄áȳiné d̄iṅf̄ n̄n̄ikw̄f̄roro mepa ero d̄iṅf̄ xen̄w̄f̄ni moro yar̄iḡf̄á t̄iȳné, ‘O ín̄iná nene t̄f̄ni n̄iṅwear̄i ar̄ir̄á neain̄f̄ár̄ini.’ r̄iyaiwiar̄iṅoi? Nion̄i xwiogw̄f̄ arar̄i re n̄iṅwear̄i sear̄éwap̄iyar̄iná Gor̄ixom̄i d̄iṅf̄ n̄iw̄ikw̄f̄roro en̄f̄ eán̄iṅf̄ oyá ḡiná nij̄f̄á imón̄ip̄r̄f̄ár̄ini?” nur̄ir̄i

xanomi “Íwomi aṅwí re nimeámi bei.” nuriri ¹⁸ rixa aṅwí e nimeámi báná Jisaso imfó dñf xixéroarñf mĩxĩ umátnáná imfó pñt n̄wiárimĩ úáná íwo axíná nañf eññiginĩ. ¹⁹ Rf̄w̄yo wiep̄sar̄ñowa Jisaso xeḡp̄i ṅweañagi n̄win̄tro n̄b̄iro yar̄ñf re wiḡfawix̄t̄n̄i, “Pí nánĩ imfó íwomi dñf xixéroar̄ñowo none mĩxĩ umátnáná éf mú eṅoi?” ur̄faḡfa ²⁰ o re ur̄ññiginĩ, “Gor̄xomi dñf on̄miápi w̄kw̄roar̄ñaḡfa nánĩ imfó o ar̄fá n̄seaimĩ muṅoi.” nuriri xixewis̄f ikax̄f re ur̄ññiginĩ, “Nepa searar̄ñn̄i. Masit̄e aiwá siyf neḡf om̄ñfyo íw̄f urar̄ñwáyf aga on̄miápi neri aĩ rf̄w̄ená nerápir̄i n̄ror̄fná ík̄fán̄ñf roar̄ñf̄r̄n̄i. Seḡf dñf Gor̄xomi w̄kw̄rófáyf ap̄ññf̄ ner̄fnáyf, ‘D̄fw̄f m̄ñf̄f r̄p̄ix̄t̄n̄i nurĩ wí e rot̄.’ uráná ananĩ ar̄fá n̄seaimĩ nurĩ wí e ropax̄f̄r̄n̄i. Soȳfné ap̄ññf̄ ner̄fnáyf, am̄p̄i wí mim̄ix̄pax̄f imón̄n̄fámanĩ. N̄fnĩ ananĩ epax̄f imón̄p̄f̄r̄f̄r̄n̄i. ²¹ [E neri aĩ imfó eñf eán̄ñf rón̄ñf imón̄ñf̄yf Gor̄xomi yar̄ñf wiri aiwá ṅw̄fá ṅwir̄ár̄n̄r̄i ner̄fnánĩ mĩxĩ umátn̄pax̄f̄r̄n̄i.]”

Jisaso ámi áwan̄f “N̄n̄p̄kip̄f̄r̄f̄r̄n̄i.” ur̄ñf nán̄r̄n̄i.

²² Jisaso t̄fnĩ wiep̄sar̄ñowa t̄fnĩ Gariri p̄t̄ropen̄s̄fyo awí neán̄tróná o re ur̄ññiginĩ, “Ámá imón̄ñáonĩ nánĩ ámá wo m̄yf nur̄ññoi. ²³ M̄yf nuráná awa n̄n̄p̄kiro aiwĩ ámi sf̄á w̄yau w̄yi weṅáonĩ wiápn̄imeám̄f̄r̄n̄i.” ur̄fagi nánĩ awa ayá sp̄i wiññiginĩ.

Takis̄f aṅf r̄d̄iyowá yar̄iḡfiwá nánĩ uráp̄iḡfá nán̄r̄n̄i.

²⁴ Awa r̄ixa aṅf yōf Kapaneam̄yf̄ r̄ññf̄pim̄f rémóáná ámá aṅf Gor̄xo nánĩ r̄d̄iyowá yar̄iḡfiwá nánĩ n̄ṅw̄f xwé wáú xwiogw̄f ayf ayo uráp̄ayar̄iḡfáwa Pitaomĩ re urémeaḡfawix̄t̄n̄i, “Seḡf seaiep̄sar̄ñowo aṅf Gor̄xo nánĩ

riḍiyowá yarĩḡwáiwá nánĩ nĩḡwí wáú tariḡorani?” uríagíá ²⁵ o “Oyĩ.” nurĩmĩ nurĩ aḡĩyo nĩpáwiri Jisaso nánĩ e uríapĩ nánĩ áwanĩ murĩnĩḡáná Jisaso xámĩ xixewisĩ ikaxĩ bĩ nurĩrĩ re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Sai-monoxĩnĩ, ḍĩḡĩ joxiyá arĩrerĩnĩ? Mĩxĩ ináyĩ xwĩá tĩyo meḡweagĩáyĩ ámáyo takisĩ nánĩ nĩḡwí nurápĩroná wigĩ ámá imónĩḡĩáyó uráparĩḡĩárani? Ámá xeḡwĩ wíyo uráparĩḡĩárani?” uríagĩ ²⁶ o “Xeḡwĩyo uráparĩḡĩárani.” uráná Jisaso re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Ayĩnánĩ wigĩ imónĩḡĩáyĩ takisĩ nánĩ áxeḡwarĩ inĩpaxĩ menĩnĩ. ²⁷ Yawawi enĩ Gorĩxo mĩxĩ ináyĩ aḡĩnamĩ meḡweaḡoyáwawi imónĩḡagwĩ nánĩ awa nĩḡwí aḡĩ Gorĩxo nánĩ riḍiyowá yarĩḡĩwá nánĩ áxeḡwarĩ inĩpaxĩ mimónĩḡagĩ aiwĩ awa wikĩ ḍĩḡĩ yeaiwipĩrĩxĩnĩrĩ ipíwámĩ nánĩ nurĩ kipayá nĩmori peyĩ iwamĩó ápéomĩ maḡĩ fá neroámĩximáná nĩḡwí bĩ weḡagĩ winĩrĩfĩnĩ. Nĩḡwí apĩ nĩmeámĩ nurĩ joxĩ tĩnĩ nionĩ tĩnĩ nánĩ nawínĩ mĩnĩ yeawii.” urĩḡnĩḡĩnĩ.

18

“Go seáyĩ e imónĩnĩfárinĩ?” urĩḡĩá nánĩrĩnĩ.

¹ Íná wiepĩsarĩḡowa “Noneyá negĩ wo seáyĩ e neaimónĩnĩó gorĩnĩ?” nĩyaiwiro Jisaso tĩḡĩ e aḡwĩ e nĩbĩro re urĩḡfawixĩnĩ, “Joxĩ rĩxa mĩxĩ ináyĩ nimónĩrĩ neameḡweaḡáná noneyá wo go seáyĩ e neaimónĩnĩfárinĩ?” uríagíá ² o niaíwĩ onĩmĩá bimi “Eĩnĩ.” nurĩrĩ áwĩnĩ e nurárimáná ³ re urĩḡnĩḡĩnĩ, “Nionĩ nepa seararĩḡĩnĩ. Soyĩné ḍĩḡĩ ‘Ayo seáyĩ e omúrónimĩnĩ.’ yaiwiarĩḡĩápĩ ḍĩḡĩ yaĩkiá mĩmopa ero niaíwĩ onĩmĩánĩḡĩ mimónĩpa ero niaíwĩ ‘Ámá wo seáyĩ e nĩnimónĩrĩná ayĩ ananĩrĩnĩ.’ yaiwiarĩḡĩápa axĩpĩ e mĩyaiwipa ero nerĩnáyĩ, aḡĩnamĩ ḡweaḡoyá

xwioxtyo wí páwipaxt meninti. ⁴ Ámá ‘Seáyt e imóniñáonimanti. Niaíwft rípti yapí imóniñinti.’ yaiwífá gíyt gíyt añtínamí ñweajo xwioxtyo mímeámft nerí meñweanfápimi nípáwiro seáyt e imóniñtírfárinti. ⁵ Gíyt gíyt nioní nínixídtíro nání ámá niaíwft rípiamftniñtí nímimónirónáyft ayft nioní enftniñtí nímimónariñotí. ⁶ E nerí aí ámá niaíwft rípiáníñtí sntí dñtí níkwíroaníro yarígtáyó mtrítrakft wiarígtá gíyt gíyo Goríxo xeaniñtí rftá tñtí wikáríntftá enagí nání sntí mtrítrakft mívwiníñaná ámá wa sñgá tñtí sñwtyo gwft níjimáná rawírawáyó mamówáránáyft rftniñtí xwé níwinírtí aiwí Goríxo wimíntírtí eníptí tñtí xixení mimóniñagi nání ayft ananírtíntí. ⁷ Ámá wíyo óreámioápoyíntírtí wíwapiyarígtáyft aweytí! Sftá wíyi ayft majftá wóríntfárintí. Goríxo xeaniñtí wikáríntftá enagí nání dñtí sipí wíwinígtíntí. Ámá wíyo óreámioápoyíntírtí wíwapiyiptrftá aiwí ámá e wíwapiyíftáyft xeaniñtí wímeanftá enagí nání aweytí! Sftá wíyi ayft majftá wóríntfárintí. ⁸ Díxt wéú tñntíraní, síkwú tñntíraní, ftwft nání nísimónírtíntáyft ‘O rftá aníñtí wearíñtyo níkeaáríntígtíntí.’ níyaiwírí níwákwínírtí emí morfíntí. E níntírtíntáyft, rftniñtí xwé nísínírtí aiwí wé rastá síkwft rastá enoxí dñtí níyímtíñtíptí aníñtí ñwearftá nání nímeartíntáyft ayft ananírtíntí. Mívákwínípa nerí wé núkaúntí tñtí síkwft núkaúntí tñtí sntí enánáyft, o rftáyó nísíkeaárírtíntá ayft nanftmani. ⁹ Díxt sñwtyí ení ‘ftwft aptí eí.’ rírtánáyft, ‘Goríxo rftá aníñtí wearíñtyo níkeaáríntígtíntí.’ níyaiwírí sñwtyí níyónírtí emí morfíntí. E níntírtíntáyft, rftniñtí xwé nísínírtí aiwí sñwft wftontí aníñoxí dñtí níyímtíñtíptí aníñtí ñwearftá nání nímeartíntáyft ayft ananírtíntí. Míyónípa nerí sntí sñwft níwaúntí tñtí aníñánáyft, Goríxo rftáyó nísíkeaárírtíntá ayft nanftmani.

Ewayf ikaxf sipisipf wo anfninjf nanirini.

¹⁰ “Niaíwí onímiá rípiá bimí peayf mîwianîpanî. Ayf rîpî nánî seararînjîni, ‘Anjînajî apiamî awí mearoarîgfáyf anjînamî Gorîxoyá sîmîmanjîmîni ñweaarîngáfá nánî peayf wí mîwianîpanî.’ seararînjîni.

¹¹ Ayf rîpî nánîrîni. Ámá imónîñáonî ámá íwí néra nuro anîñf ikeamónanîro yarîgfáyo nánî páfá nerî yeáyf uyimîxemeámînrî bîñáonîrîni.” urînjînigîni. ¹² O xîxewisf ikaxf re urînjînigîni, “Segf dîñf arîrerîni? ‘Ámá wo xegf sipisipf 100 enáná wo anfnáná bfbî 99 enfpî dîwfyo nîwárîmî nurî wfo nánî páfá mepa enîgîni.’ rîyaiwiarîñoî? Oweoî páfá enîñoî. ¹³ Ámî rîxa nîmearfnáyf nepa seararînjîni. Yayf sipisipf 99 manfnîñfpî nánî winarîñfpîñîñf winînfámanî. Anfnfo nánî aga yayf seáyîmî dánî winînfárinî. ¹⁴ Segf ápo, anjînamî ñweanjoyf enî ‘Niaíwí onímiá apia yapî imónîgfáyf wí oanfnfpoyî.’ mîyaiwinîni.” urînjînigîni.

“Segf wo íwí síánáyf, re éfrîxîni.” urînjîf nánîrîni.

¹⁵ O re urînjînigîni, “Ámá nionî nînrîxfdíro nánî rîrîxîmeá imónîñfyf wo íwí sikáránáyf, joxî nurî xegfpî ñweanñagî nîwinîrîfná joxî dîxîpî nîwîmearî íwí xfo sikárffpî nánî yumfí yarîñf wirfîni. O arfá síánáyf joxî nanjî wimîxîfagî nánî sîni rîrîxîmeá imónîñfyf wónîñf nîmónîrî enîñoî. ¹⁶ E nerî aí joxî arfá mîsipa yarîñagî nîwinîrîfnáyf, ñwf ikaxf nîrînrîrî eánîñfpî tfîni xîxenî nerî ámá wa re rîpfrî nánî, ‘None enî o yarîñf wíáná o “Oweoî, nionîmanî.” rarîñagî arfá wíwîni.’ rîpfrî nánî ámá waúmîranî, womîranî, nîwirîmeámî nurî obaxoyfné ámî yarîñf wirfîni. ¹⁷ O sîni arfá mîseaiipa yarîñagî sîñwf nîwinîrîfnáyf, ámá nionîyá sîyikf imónîgfáyo áwanjî urîrîni. Ayo enî arfá

miwipa yariḡagi niwiniṛináyí, re yaiwíṛixini, ‘Sini niṛixímeáo wí mimónini. Ríxa émáyiniḡí imóniri áamá takisí nání niḡwí nearápariḡáwániniḡí imóniri nerí wí eḡóniniḡí imónini.’ yaiwíṛixini. ¹⁸ Nepa searariniḡini. Seaiepsariniḡoyíné xwíáyo re dání ‘Ayí siṛirini.’ ránáyí, Goríxo anínamí dání ení soyíné sini miṛipa eḡáná o xámi ‘Ayí siṛirini.’ riníáriní. Soyíné re dání ‘Ayí ananirini.’ ránáyí, Goríxo xámi émi dání ení ‘Ayí ananirini.’ riníáriní. ¹⁹ Riṛi ení searariniḡini. Xwíá tíyo dání soyíneyá waú amipi wí nání diḡí axíṛini niṛimori ḡí ápo, anínamí ḡweanomi yariḡí axíṛini wíáná o aríá niwiri xixeni e wimixiyiníáriní. ²⁰ Ámá nioniyá imóniḡíáyí waúniṛani, waú woniṛani, nioní seáyí e niṛmeaniro nání awí eánáná nioní áwini e ḡweámíá eḡagi nání wiḡí diḡí axíṛi niṛmoro yariḡí wiaríḡáṛi ḡí ápo aríá niwiri xixeni wimixiyiníáriní.” uriniḡini.

Yokwarimí aniniḡí miní owiṛipoyiniri uriniḡí nánirini.

²¹ Íná Pitao niṛiriḡi Jisasomi yariḡí re wiḡiniḡini, “Ámináoxini, áamá joxi niṛixidiṛi nání neḡí niṛixímeá wo íwí ararí níkáranáyí, nioní ení xixeni xílo níkáriṛipa yokwarimí wiimíáriní? ‘Íwí wé wíúmí daniḡí waú níkáriṛiṛi nání yokwarimí niwiimáná eḡáná ámi wini níkáraná yokwarimí wiipaxí menini.’ nimónariní.” uríagi ²² Jisaso re uriniḡiniḡini, “Joxi wé wíúmí daniḡí waú aṛiniḡi yokwarimí wiánáyí, ‘Ayí Apánirini.’ riṛimiméini. Joxi aniniḡí miní yokwarimí wiiríá nání rariniḡini.” nuriri ²³ “Ámá Goríxo xwióxíyo miṛimeámí nerí umenḡweaníáyí aniniḡí miní yokwarimí wiíṛixiniriḡi ríá nearariní?” oyaiwíṛipoyiniri ewayí ikaxí re uriniḡiniḡini, “Goríxo, anínamí meḡweaḡo, o miṛí ináyí wo xegí omiḡí wiaríḡíáyí wami niḡwí

nɪwiri 'Idána awayá niapf̄f̄rixini.' niyaiwiri nɪwimáná niɲweanɪsáná re enjónɪɲf̄ imónini. O 'Emá ayá wí rɪxa múronɪf̄rini. Agwí awa niɓiɓiɓi awayá oniapf̄poyi.' ráná ²⁴ awa niɓiɓiɓi xfoyá urápigf̄ápi nání awayá mɪni nɪwirfná wo xfoyá niɲgwí xwé ayá wí K10,000,000 urápɪɲo eni niɓiri aiwi ²⁵ xfoyá xixeni e mɪwipaxí enagɪ nání mɪxí ináyo xegf̄ wɪamɪ re urɪɲɪnigini, 'Nioni niɲgwí meámɪ nání oyá iyf̄á f̄á amɪpí nurápiri ámá wíyo b̄f̄ époyi. O eni xiepí t̄ni niaíwí t̄ni ámá wayá xináiwánɪɲf̄ nimóniɓi omɪɲf̄ wiipf̄rfa nání b̄f̄ nero niɲgwípi nimeámɪ niɓiɓiɓi niapf̄poyi.' uráná ²⁶ K10,000,000 urápɪɲo mɪxí ináyoyá agwí rɪwámɪ dani xwɪáyo niɓf̄kínimeari waunf̄ nikáriniri re urɪɲɪnigini, 'Niɲgwí niapɪɲf̄pi nání sini dɪɲf̄ niɓkw̄rori yariɲini. Rf̄wéná nání wenɪɲf̄ neri ɲweáɪrixini. Ni nímeááná joxi niapɪɲf̄pa xixeni siapimf̄árini.' urf̄agi ²⁷ mɪxí ináyo wá niwianiri nání re urɪɲɪnigini, 'Niɲgwí nioni siapɪɲápi nání dɪɲf̄ peá móini. Joxi anani ui.' urf̄agi aiwi ²⁸ omɪɲf̄ wiariɲo niɓeyeari xegf̄ wfo 'Rf̄wéná oyá eni xixeni niapf̄winigini.' niyaiwiri K100 wiɲomi siɲwí niwiniɓi f̄á niɓeri siɲwí f̄á niyámixiri re urɪɲɪnigini, 'Joxiyáni rɪxa xixeni niapiminiɓi riyariɲini?' urf̄agi ²⁹ xegf̄ omɪɲf̄ nawini wiariɲḡf̄o xwɪáyo niɓf̄kínimeari waunf̄ rixɪɲf̄ re urɪɲɪnigini, 'Niɲgwí joxi niapɪɲf̄pi nání sini dɪɲf̄ niɓkw̄rori yariɲini. Rf̄wéná nání wenɪɲf̄ neri ɲweáɪrixini. Ni nímeááná joxi niapɪɲf̄pa xixeni siapimf̄árini.' urf̄agi ai ³⁰ wfo 'Rf̄wéná niapf̄winigini.' mɪwimónf̄agi f̄á niɓiriɓi nuri gwí aɲɪyo niɲwiráɪri porisɪyo re urɪɲɪnigini, 'Niɲgwí nioni wiɲápa xixeni niapáná anani ikweawáɪf̄f̄rixini.' urf̄agi ³¹ mɪxí ináyoyá omɪɲf̄ wiariɲḡf̄ wfa o e yariɲagi siɲwí niwiniɓi ayá winf̄agi nuro o éf̄pi nání mɪxí ináyomi áwanf̄

urána ³² mīxí ináyo ‘Omīñf niarīño obīni.’ nurīri omī rīxa nīwirīmeāmī bāná o re urīñ+nīgīni, ‘Joxī omīñf niarīñf sīpīoxīni, joxī waunf rīxīñf nīrīfagī nāni nīgwf ámi oyá niapf+wīnīgīnīrī siapīñápī nāni dīñf peá rīmofagī aiwī ámi joxī omīñf niarīgfī wfōmī pí wikárī+nīgīni?’ ³³ Nionī ayá nīrīrīmīxīrī “Dīxí nīgwf xe owenī.” rīrīfagī aiwī joxī pí nāni dīxí wfōmī ayá murīmīxīpa éīnīgīni?” nurīrī ³⁴ wīkf wónfagī omī fā nīxerī porīfyo mīni nīwirī re urīñ+nīgīni, ‘Nīgwf nionī wīñápa xīxenī niapīnīe nāni iwāñf nīmépéa úrīrīxīni.’ urīñ+nīgīni.” Jīsaso ewayf xwīyfá e nurīmáná ³⁵ xegf wīepīsarīñowamf re urīñ+nīgīni, “Ámá nionī nīnīxīdīro nāni segf sérīxīmeá imónīgīfáyf fwf seaikárīfapī yokwarīmī mīwīpa nerónáyf, mīxí ináyo xegf omīñf wīiarīñf sīpīomī wīñfpa Gorīxo enī axīpī e seainfārīni.” urīñ+nīgīni.

19

Apīxí emī mīmopa éfīrīxīnīrī uréwapīyīñf nānīrīni.

¹ Jīsaso xwīyfá apī nīpīnī nurīfīsáná Garīri pīropenīfyo pīnī nīwīarīmī nurī inīgf Jodanī rapáyo nīxemorī Judīa pīropenīsf arīwāmīnī nemerī ² ámá oxī apīxí obaxí nūmī uxīdarfná e sīmīxí tīgfáyo nañf nīwīmīxa warfná ³ Parīsi wa Jīsaso mīxí ináyf Xeroto meñweaje emearīñagī nīwīnīro “Jono wayf numeāia wago eñfpa xewanīño xwīyfá nīrīrīfná rīfá omeārīni.” nīyaiwīro nībīro iwamfó wīwapīyanīro nāni yarīñf re wīgfawīxīni, “Apīxí pí pí nāni nīpīkwīnī mīyarīñagī nīwīnīrī emī nīmorfīnáyf, ayf ananīranī? Xwīyfá tīñfīranī?” urīfagīa ⁴ Jīsaso re urīñ+nīgīni, “Bīkwīyo xwīyfá ‘Iwamfó amīpī nīnī nīmīxīrīfná oxī tīnī apīxí tīnī imīxīñfīrīni.’ rīnīñfīpī soyfné fā nīroro aiwī sīnī

nijfá mimónipa reŋoi? ⁵ Imixiŋo xwiyfá ‘Ayiánáni oxo xaniyaúmi píní niwiárimáná xegí apixí tfini níkumixiniríná ná ayí ná biníniníŋí imónipisíríní.’ ríŋíŋíŋí eni fá nírooro aí siní nijfá mimónipa reŋoi? ⁶ E níriníri eáninagi nání ayaú xixegíni imónarígíimantí. Ná ayí ná biníniníŋí nimóniri emearígííríní. Ayaú meánipisíi nání Gorixo ŋwiráriníŋí enagi nání wí emi mímónipa yanígíni.” urfagi ⁷ Parisiowa re urígíawixiní, “Joxí neararíŋíŋí nepa enánáyí, Moseso ŋwí ikaxí níwuriyiri ríwamíŋíŋí nearíná pí nání re níriníri earíriní, ‘Dixí apixími emi nímoríná “Ími aníŋí emi móáríní.” níriníri payí e nearí wiowáriníŋíŋí.’ Moseso pí nání e ríŋíriní?” urfagi ⁸ Jisaso re uríŋinígíni, “Soyíné aríkí apixí emi moanro yaríŋagiŋíŋí níseaniri nání xe emi omópoyiniri síŋwí níseaniri aiwi iwamíto Gorixo xwíá imixiŋe dání wí e enímaní. ⁹ Nioní re seararíŋiní, ‘Go go xegí apixí xámíŋími emi nímorí síwí piaxí weánaríŋíŋí nání marfáí, ámi síŋí wí nímearíná ayí íwí inaríŋí.’ seararíŋiní.” urfagi ¹⁰ xegí wiepísariŋowa re urígíawixiní, “‘Ámá apixí nímeámáná emi mopaxí mimónipa enánáyí, apixí mímeapa neríná naníŋí imónipaxíríní.’ neaimónaríní.” urfagi ¹¹ aí o re uríŋinígíni, “Soyíné ríapí naníŋí e nímonírí aiwi ámá níni díŋí axíŋíŋí soyíné yaiwífápa yaiwipíríméoi. Sa ámá wíni wíni Gorixoyá díŋíyo dání e yaiwipaxíríní. ¹² Ayí ríŋíŋí nání seararíŋiní. Oxowa apixí mímeapa epaxí imóniníŋíŋí míkí xixegíniríní. Wa xínái agwíyo dání piáf mayí xíríŋíŋí nání apixí mímeapa epaxí imóniníŋí. Wa piáwí yóninagi nání ayí awa eni mímeapaxí imóniníŋí. Wa Gorixo nání wáf urímepírí nání éfáwa wigí díŋíyo dání eni apixí mímeapaxí imóniníŋí. E nerí aí ‘Gorixo nání wáf nurímeríná apixí

mayoni éimigini.’ yaiwiarinj go go sa e yaiwíwínigini.” urinjiginini.

Niaíwí onimiápiami wé ikwíkwíarimé enj nánirini.

¹³ Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyi wikwíariri xwé imónipíri nání Gorixomi yarinj wiri oeniri nimeámí barinjagíta wiepsarinjowa síjwí e níwínro mixel urítagíta aí ¹⁴ Jisaso re urinjiginini, “Niaíwípia xe obípoi. Ámá niaíwí onimiápia xaniyaúmi díj níwíkwíroro yarijíta Gorixomi díj wíkwírófáy o xwioxíyo mimeámí nerí umejweaníta enagi nání niaíwípia xe obípoiiriri síjwí wínípoi. Píri míwialkípa époi.” nuriri ¹⁵ apiami wé seáyi e ikwíkwíarimé níwimáná e dání píni níwíarimé unjiginini.

Amípi mímúroninj wo yarinj winjpi nánirini.

¹⁶ Jisaso e dání waríná re enjiginini. Ámá wo níbirí re urinjiginini, “Nearéwapíyarinjoxini, nioní pí nanjyí neríná díj níyimíjipi aninj íníná jweámíta nání imónimíarini?” urítagi ¹⁷ Jisaso re urinjiginini, “Joxí pí nání nanjyí nání yarinj niarinjini? Gorixo ná woní nanj imóninjagi nání joxí api nání díj rímoarinjini? E nerí aí joxí ‘Díj níyimíjipi aninj íníná jweámíta nání oimónimíni.’ níyiwirínáyí jwí ikaxí eáninjíyo xídíríini.” urítagi ¹⁸ ámáo re urinjiginini, “Pí jwí ikaxí eáninjíyí nání nírarinjini?” urítagi Jisaso re urinjiginini, “Re níriniri eáninjípi ‘Níwíapínimearí ámá mípíkípa eríini. Ámá wí tíni íwí minípa eríini. íwí mímeapa eríini. Ámá wo nání xwíyíta níyimároniri yapí murípa eríini. ¹⁹ Díxí ápomi tíni inókími tíni wéyo umeríini. Ámá wíyo jíwaninjoxi nání díj sípí nisiri menarinjipa axípi e wiríini.’ E níriniri eáninjípi xídíríini.” urítagi ²⁰ ámáo re urinjiginini,

“Apí nípini nioní x̄daríjarini. Nioní bí siní mepa enáyí ḡipirfaní?” urfagi ²¹ Jisaso re uríjínigini, “Joxí ‘Píráníj̄ oimónimini.’ n̄simónitr̄náyí, nurí d̄ix̄ iyá fá amípi n̄gwí nání bí nerí n̄gwí n̄mearíná áamá uyípeayíyo miní n̄wimáná n̄birí nioní n̄x̄d̄ir̄ix̄ini. E nerínáyí, amípi ayá t̄j̄pí Goríxo an̄namí joxí nání awí éameámí siárinfárini.” ²² Jisaso e urfagi o arfá n̄wirí amípi xwé t̄j̄no enagi nání xegí xwioxíyo dání d̄j̄ r̄fá uxéagi nání d̄j̄ s̄pí n̄iyaiwia un̄nigini.

²³ Jisaso xegí wiep̄saríjowamí re uríjínigini, “Nioní aga nepa seararíjini. Amípi m̄múróniḡáyí Goríxo áamá x̄fo xegí xwioxíyo m̄meámí nerí umen̄wean̄fé opáwianeȳin̄r̄í an̄j̄ miní nero aiwí n̄páwipax̄ mimónini. ²⁴ R̄pí ení seararíjini, ‘Kamerí en̄j̄ rapirapí gwí kiweariḡfá óyimi páwipax̄ mimónini. Áamá amípi m̄múróniḡáyí kamerí en̄j̄ óyi m̄páwipa yaríj̄yí yapí an̄namí j̄wean̄oyá xwioxíyo páwipax̄ mimónin̄o.’ seararíjini.” urfagi ²⁵ wiep̄saríj̄yí —Judayí n̄ni “Amípi m̄múróniḡáyí Goríxoyá d̄j̄ t̄ni amípi mearíjaḡfá nání Goríxo yayí winarini.” yaiwiaḡfárini. Wiep̄saríj̄yí ení e n̄iyaiwiro nání Jisaso e urfagi arfá n̄wiróná udud̄ n̄wikárin̄ro omí re uriḡfawix̄ini, “Joxí r̄f̄yí nepa enánáyí, Goríxo áamá ḡiyo yeáyí uyim̄xemean̄fárini?” urfaḡfá ²⁶ Jisaso s̄j̄wí agwí n̄win̄r̄í re uríjínigini, “Áamá wigí d̄j̄ t̄ni Goríxoyá xwioxíyo páwipax̄ mimónini. E nerí aí Goríxo amípi mepa epax̄ wí mimónin̄agi nání oyá d̄j̄ j̄ayí t̄ni ayí aí ananí páwipax̄ imónini.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso áamáomí “D̄ix̄ iyá fá amípi n̄gwí nání bí nerí uyípeayíyo miní n̄wia numáná n̄n̄x̄d̄ir̄náyí, Goríxo an̄namí amípi ayá t̄j̄pí r̄tin̄fárini.” ur̄f̄pí nání d̄j̄ n̄imorí Jisasomí re

urɨɨɨɨɨɨɨ, “Arfá ei. Amɨpí noneyá nɨnɨ rɨxa pɨnɨ nɨwiárɨmɨ joxɨ rɨxɨdarɨɨwáyɨ pɨ meanɨwárɨnɨ?” urɨagɨ²⁸ Jisaso re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Nionɨ nepa seararɨɨɨnɨ. Gorɨxo xwɨfá sɨɨɨ wɨrɨ imɨxáná áamá imónɨɨɨáonɨ rɨxa mɨxɨ ináyɨ nimónɨrɨ meɨweanɨáná soyɨné enɨ negɨ Isɨrerɨyɨ gwɨ wɨrɨ wɨrɨ wé wúkaú sɨkwɨ waú eɨɨyo xɨráowayɨnénɨɨ nimónɨtro mí ómómɨxɨmɨ nero meɨweapɨrɨfárɨnɨ.²⁹ Áamá gɨyɨ gɨyɨ nionɨ nɨnɨxɨfɨro nánɨ wigɨ anɨwámɨranɨ, xexɨrɨmeáowamɨranɨ, xexɨrɨmeáíwamɨranɨ, xanomɨranɨ, xɨnáiɨmɨranɨ, niaíwɨyoranɨ, xegɨ omɨɨɨɨɨnɨ, pɨnɨ nɨwiárɨrɨná wigɨ amɨpí pɨnɨ nɨwiárɨmɨ uɨápɨmɨ Gorɨxo wɨpɨ aga seáyɨ e múronɨnɨfárɨnɨ. Ayɨ enɨ dɨɨɨ nɨyɨmɨɨɨpɨ anɨɨɨ ɨweapɨrɨfá nánɨ meapɨrɨfárɨnɨ.”³⁰ nurɨrɨ wɨepɨsarɨɨowa “None Jisasomɨ xámɨ xɨdarɨɨagwɨ nánɨ seáyɨ e imónɨɨwɨnɨ.” yaiwɨpɨrɨxɨnɨrɨ re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Agwɨ rɨná xámɨ xámɨ imónɨfáyɨ rɨwéná surɨmá imónɨpɨrɨfárɨnɨ. Agwɨ rɨná surɨmá imónɨfáyɨ xámɨ imónɨpɨrɨfárɨnɨ.” urɨɨɨɨɨɨɨ.

20

Ewayɨ ikaxɨ wainɨ omɨɨɨɨyo wiigɨfáyɨ nánɨrɨnɨ.

¹ Jisaso ewayɨ xwɨyɨfá re urɨɨɨɨɨɨɨ, “Anɨnamɨ ɨweanɨ áamá xɨo xegɨ xwioxɨyo mɨmeámɨ nerɨ umenɨweanɨfáyo yanɨ numeɨrɨná ayɨ mɨraxwɨ rónɨɨɨ imónɨnɨ. O wɨfá mónɨɨɨmɨ 6:00 a.m. imónáná áamá xegɨ wainɨ omɨɨɨɨyo wiipɨrɨ wɨrɨmeámɨnɨrɨ nánɨ nurɨ² áamá wa ‘Sɨfá rɨyɨmɨ nánɨ xɨxegɨnɨ íkwɨ wɨna neaiapáná omɨɨɨ sɨianɨwɨnɨ.’ urɨagɨfá xegɨ omɨɨɨɨyo nánɨ urowárɨɨɨɨɨnɨ.³ Ámɨ 9:00 a.m. imónáná awɨ eánarɨgɨfá nánɨ nurɨ wenɨɨɨ éfáyɨ wɨnɨɨɨɨɨnɨ. Wa re kikiɨfá riwa roɨagɨfá nɨwɨnɨrɨ⁴ re urɨɨɨɨɨɨɨ, ‘Soyɨné

eni gí omiñf niipfiri nani upoyi. Sfapi tñi soyñe omiñf niifapi nani nigwi xixeni seiapimfñi. urfagi awa eni nuro omiñf wiigfawixini. ⁵ Ami sogwi awini e enana rixa 12:00 imonana nuri ami wa e kiki fa roñgfa niwiniri axipi e urowariniñi. Ami 3:00 p.m. imonana axipi e eniniñi. ⁶ Ami rixa 5:00 p.m. anwi e imonana nuri ami wa e kiki fa roñgfa niwiniri re uriniñi, 'Sfa riyi niyimini pi nani kiki fa re roñi?' urfagi ⁷ awa re urigfawixini, 'Ama wo "Nigi omiñf niipoyi." minarone enagi nani roñwini.' urfaga o re uriniñi, 'Soyne eni omiñf niipfiri gi waini omiñfyo nani upoyi.' uriniñi. ⁸ Sfapi tñi waini omiñf xiawo bostwomi re uriniñi, 'Joxi omiñf niarigfawami "Eini." nuriri nigwi mini niwirina rwiyo ufawami niwia nuri xami ufawami niwiri pini wiarei.' urfagi ⁹ o nuri miraxwo urifa yarina ama 5:00 p.m. dani ufa ni birina xixegini ikwi winani winani nimeaa ugfawixini. ¹⁰ Ama wa moniñmi dani ufa ni birina nigwi seyi e meapraoniri efayf awa eni xixeni axipi ikwi winani winani nimeaa ugfawixini. ¹¹ Ikwi winani winani nimeaa nurina miraxwo omiñf xiawo nani anijumi ikaxi niriñi ¹² omi re urigfawixini, 'Sfapi tñi nuro omiñf onimiapi efawami none wa moniñmi dani nurane yarina sogwi xawf neanarone tñi xixeni pi nani mini wini?' urfaga ai ¹³ o awaya womi re uriniñi, 'Gi amaé, nioni sipi wi misikarini. Joxi wa moniñmi dani re miniripa reiniñi, "Joxi ikwi wina niapiri nani omiñf siimfñi." miniripa reiniñi? ¹⁴ Nigwi nioni siapfa dixipi nimeami ut. Ama sfapi tñi ef ro "Nigwi xixeni axipi owimini." nimonfagi nani joxi siapfa axipi mini wini. ¹⁵ Amipi nioni gyf niwaninoni diñf tñi niwirinayf, "Ayf

nipikwinimani.” riniaiwiarinini? Nioni yanf ewanif nimoniri yarinjagf nani joxi sipi dinf riniaiwiarinini? uriniginini.” Jisaso “None xami xfdarinjagwi ai rfwyo xdfayf tni xixeni neaiapinfarini?” oyaiwipoyiniri ewayf xwiyfá api nurimána ¹⁶ re uriniginini, “Agwi rina xami xami imonfayf rfwena surma imoniprfarini. Agwi rina surma imonfayf xami imoniprfarini.” uriniginini.

Xfomi pkiprfapi nani ami awanf urinf nanirini.

¹⁷ Jisaso of Jerusaremí nani warigfayo uminiri nani nerfna xegf wiepjarinf wé wúkau síkwf wáu awami niwirimeami ná damine onimiapi of e nuróna re uriniginini, ¹⁸ “Arfa époyi. Rixa Jerusaremí nani warinwini. E rémóna ama imoninjaoni nani miyf urana apaxfpaninf imonigfa xweowa tni jwf ikaxf eaninfpi mewegfawa tni xwiyfá ninimearirona nioní nani re riniprfarini, ‘Ama romi opikipoyi.’ niriniro ¹⁹ emayf nioni riperirf nimeariro síkwfa ragf prf nuyikiro íkfayo niyekwiroariro epri nani miní niníwiro aiwi sfá wiyau wiyi orana xwaripayo dani ami wiapnimeamfarini.” uriniginini.

Wiepjarinf waumi xinai rixinf urinipi nanirini.

²⁰ Jerusaremí nani ofyo warfna Sebediomí xewax-owaú —Ayf Jemiso tni xogwáo Jono tinirini. Awaú tni xinai tni “Jisaso rixa Jerusaremí niremorfna mixf inayf nimoniri neamerjweanifarini?” niyaiwiro nibiro waunf rixinf uranro nani minf xwfayo ikwrorogfa ²¹ Jisaso re uriniginini, “Sepfoyfné o pi oneainiri niarinfi?” urfagi í xegf niaiwowaú wiepjarinf wfami seayf e owimonfpiyiniri re uriniginini, “Joxi rixa mixf inayf nimoniri neamerjweanana gf niaiwf rowau wfo wé

náúmi dáni ηweari wfo wé onamijúmi dáni ηweari epísti nání reí.” urfagi aí ²² Jisaso re urijinigini, “Sepfoýíné yariñf niarigfápi nání nijfá mimónipa nero nání yariñf niarijoi.” nuriri ewayf ikaxf áamá wa xfomi pikiprfá enagi nání áwanf nurirfná yariñf re wininigini, “Awagwí iniigf sixf nioni nímfáwá anani nípaxf imónipstírani?” urfagi awaú re urigfisixini, “Anani nípaxowawirini.” urfagi ²³ o re urijinigini, “Iniigf nioni nímfáwá awagwí eni nípstíriní. E nerí aí ‘Wfoxi rími dání ηweat. Wfoxi rími dání ηweat.’ wí earipaxf mimónijini. Waú gowaú midimidáni ηweapísti nání gf ápo ríxa rárijfrini. Ayínáni nioni e earipaxf wí menini.” urfagi ²⁴ wiepísariñf wé wúkaú wfa awaú Jisasomi yariñf e wíagfi artá níwiro nání wikf dñf wíaiwariñagfa aí ²⁵ Jisaso xfo tñf e nání “Eini.” nuriri re urijinigini, “Soyíné nijfáriní. Émáýyá áamá ámfná meñweagfáwa seáyí e níwimóniro paimimf wiarigfáriní. Wigf áamá enj rñf meñweagfáwa eni seáyí e níwimóniro ‘Xe nonenini simañwýónñf yeáyf oneaurónfpoi.’ níyaiwiro yariñfáriní. ²⁶ ‘Awa seáyí e níwimóniro yariñfápa soyíné eni axfpi nimóniro mepa oépoi.’ nimónariní. ‘Gf wfami seáyí e oimónimini.’ yaiwinariñf goxi goxi awayá omñf wíariñoxfnñf wimóné. ²⁷ ‘Neaiepísariñone woni xámi xámi oimónimini.’ yaiwinariñf goxi goxi áamá wí joxi nání re ripfri nání, ‘O wiepísariñf wfami xináinñf nimóniri arírá wiarini.’ ripfri nání joxi e erfini. ²⁸ Áamá imóniñáoni yariñfápa axfpi éfrixini. Nioni áamá wí arírá nífrixiniri bñjámani. Nioni áamá níyoní arírá wiri nioni nupeirfná gwfnñf uroayírori eminiri bñjárini.” urijinigini.

Sijwí supárigííwaúmi naní imixíñí nánirini.

²⁹ O tñi wiepísariñowa tñi añí yoí Jerikoyi riníñíyo dání waríiná oxí apíxí ayá wí númi waríiná ³⁰ re eníñigini. Ámá sijwí supárigííwaú óf manípá tñi ñweagííwaú “Jisaso rimani pwarini.” rinariñagía aría níwiri rfaiwá re urígíisixini, “Ámínaé, negí míxí ináyí Depitomi xiáwoxini wá yeawianeí.” ráná ³¹ ámá obaxí Jisasomi xámi umeagíáyí rímiñí tñi re urígíawixini, “Awagwí rfaiwá mírípa épiyi.” uríagía aiwi awaú aríki wíni ení tñi re rííisixini, “Ámínaé, joxí negí míxí ináyí Depitomi xiáwoxini, wá yeawianeí.” uríagíi ³² Jisaso e éf nírónapimáná óf e dání rfaiwá re uríñiginini, “Awagwí o pí oyeainiri rariñi?” uríagíi ³³ awaú añwí e níbiri re urígíisixini, “Ámínáoxini, joxí yegí sijwí oyeaoxaniri rariñwií.” uríagíi ³⁴ Jisaso awaú nání wá wuníagí egí sijwíyo wé seáyí e wikwiáraná re egíisixini. Níwaúni sijwí noxoari nanimáná númi uxídíisixini.

21

*Jerusalem*íyo nírémoríiná míxí ináyí rémoarígíápa rémoñí nánirini.

¹ Jerusalemí ríxa añwí e imónáná díwí Oripi tñí e añí yoí Betípassi riníñípimi nírémómáná Jisaso wiepísariñíyí waúmi nurowárííiná ² re uríñiginini, “Awagwí añí jíapimi nání nuri dogí xínái xegí miá tñi e yuráriniñagí níwiniíiná níwaúni níkweari nímeámi bípiyi. ³ Ámá wo sijwí neaniri ‘Awagwí pí nání ík-wearini?’ earánáyí, re urípiyi, ‘Ámínáo seáyí e éf niñweari nímeámi uminiri yearowáñgoí.’ uráná xiáwo apaxí mé eaiapowárenapiniñgoí.” uríñiginini. ⁴⁻⁵ Wíá rókiamoagí wo nírii ríwamíñí rípi eañípi, “Saioni

—Jerusaremí nání níríro aiwí d́wí b́ nání Saioniyí rarígfáríní. E ηweagfáyó re urípoyi, ‘Arfá époyi. Segf míxí ináyo awayíníníj́f nímonírí dogí xwéomí marfáí, dogí miá womí aí níηweámáná seyíné tfámíní baríní.’ urípoyi.” nírírí ríwamíj́f eanj́pí xixení imóníní nání Jisaso awaúmi e urowáríj́nigíní. ⁶ Wiepisaríj́f awaú nuri Jisaso urífpa e neri ⁷ dogí miá t́níní xínáí t́níní níkweari nímeámí níbírí wigf iyfá dogí miáomí seáyí e níkwíaríro Jisaso seáyí e níηwearí nímeámí warfáná ⁸ míxí ináyíyo yayf wianíro nání yarígfápa ámá oxí apíxí epfroyf nero númí xfdarígfáyf obaxf Jisaso iyfáyo seáyí e nosaxa opunírí wigf iyfá nípíríro óf e íkwianj́wf neapára uro wí wéwí iwí nídoayiro íkwianj́wf neapára uro nerfáná ⁹ xámí umeaarígfáyf t́níní ríwíyo uxfdarígfáyf t́níní rfaiwá re nura ugáfawixíní, “Míxí ináyf Depitomí xiáwo romí yayf seáyí e dání oumeaneyí. Ámá Ámíná Goríxo urowárénaj́f ro —Negf arfowa o nání weníj́f nerí ηweañáná xwiogwí obaxf múroagfíní. O Goríxoyá díj́f t́níní seáyí e imónfwinígíní. Goríxo seáyí émi ηweañomí yayf seáyími dání oumeaneyí.” Rfaiwá e níra nuróná oxí níkéa nuro ¹⁰ ríxa Jerusaremí rémóáná e ηweagfáyf mírí míríf neamero re rínígfawixíní, “Ámá o go nání rfa raríj́oi?” rínarfáná ¹¹ oxí apíxí xfo t́níní warígfáyf re urígfawixíní, “Gariri píropenísfyo añf yof Nasaretí dánjo, Goríxoyá wfá rókiamoaríj́f Jisaso nání raríj́wíní.” urígfawixíní.

Ámá añf rídiyowá yarígfíwámí ínimi dání b́f inarígfáyf emí mímeámíf enj́f náníríní.

¹² Jisaso añf Goríxo nání rídiyowá yarígfíwámí nípáwirí ámá añf iwámí ínimi dání b́f inarígfáyó míxídfámíf wiowárírí ámá nígwí senisf ninayiro

tarigťáyťyá ikwianťwť mĩmĩwiárť erĩ ámá injť xawiówť ridĩyowá nánĩ bť inarigťáyť ikwianťwť éť ȳweaarigťápi mĩmĩwiárť erĩ nerĩ ¹³ mĩxť re urĩȳnigĩnĩ, “Anť riwá nánĩ rťwamĩȳť re nĩrĩnĩrĩ eánĩnĩ, ‘Anť Gorĩxonĩyáiwá ámá xwĩyťá rĩrĩmť nĩpťrťa nánĩwárĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩȳagi aĩ soyťné řwť meaarigťáyť yarigťápa axťpťnĩȳť nero nánĩ anť riwá řwť meaarigťáyťyá anťnĩȳť imónĩnĩ.” urĩȳnigĩnĩ. ¹⁴ E nurĩrĩ sťnĩ anť Gorĩxo nánĩ ridĩyowá yarigťiwámĩ ínĩmĩ emearťná sťȳwť supárigťáyť wĩ tťnĩ sĩkwť ikť egťáyť wĩ tťnĩ o tťȳť e nánĩ báná o naȳť imĩmĩximť wĩagi ¹⁵ apaxťpánĩȳť imónĩgťá xwéowa tťnĩ ȳwť ikaxť eánĩȳťpť mewegťáwa tťnĩ Jisaso emĩmť e éťpť sťȳwť nĩwĩnĩro niaíwť o nánĩ anȳwámĩ ínĩmĩ dánĩ rťaiwá re nĩra warĩȳagťa, “Negť mĩxť ináyť Depitomĩ xiáwo romĩ seáyť e oumeaneyť.” nĩra warĩȳagťa arťa e nĩwiro nánĩ wikť dĩȳť nĩwĩaiwiro ¹⁶ mĩxť re urĩgťawixĩnĩ, “Pťné niaíwť joxť nánĩ rarĩgťáyť arťa rťwĩȳĩnĩ?” urťagťa Jisaso re urĩȳnigĩnĩ, “Oyť, arťa nĩwirĩ aiwť soyťné xwĩyťá Gorĩxo nánĩ re nĩrĩnĩrĩ eánĩȳťpť, ‘Dĩȳť joxĩyáyo dánĩ niaíwť onĩmiápia tťnĩ sťnĩ amĩȳť narĩȳťpia tťnĩ yayť seáyťmĩ dánĩ rťmepťrťárĩnĩ.’ nĩrĩnĩrĩ eánĩȳťpť soyťné řa nĩroro aĩ rĩxa agwĩ xĩxenť imónťagi nĩwĩnĩro aĩ sťnĩ dĩȳť mĩmoarťȳoť.” urĩȳnigĩnĩ. ¹⁷ E nurĩmo awamĩ pťnĩ nĩwiárĩmť nĩpȳearĩ anť apimĩ pťnĩ nĩwiárĩmť nurĩ anť yofť Betani nánĩ nurĩ e sá weȳnĩȳnĩnĩ.

Íkťá pikťna ramĩxĩȳť nánĩrĩnĩ.

¹⁸ Sá weȳo wťápi tťnĩ ámĩ Jerusaremĩ nánĩ nĩbirťná agwť wíaná ¹⁹ wenĩȳť éťyť wĩnĩȳnĩȳnĩ. Íkťá pikť wĩna óť e jťina roȳagi nĩwĩnĩrĩ “Sogwť bť odanĩmĩnĩ.” nĩyáiwimť nurĩ anȳwť e dánĩ wenĩȳť éťyť wĩnĩȳnĩȳnĩ.

Sogwí mîwepa iwîni inárinjagi nîwînrî íkánami nîramîxîrî re urînjînjîni, “Íkíá pikí rinaxî, sogwí wîni werfámani.” uráná apaxí mé yîweárînjînjîni.²⁰ Apaxí mé yîweárîngî wiepîsarîngowa e nîwînrîo ududí nîwîro yarînjí re wigfawîxîni, “Íkíá pikí ana arîre nerî apaxí mé yîweárîngî?” urîngíá²¹ Jisaso re urînjînjîni, “Nionî nepa seararînjîni, ‘Soyîné Gorîxomî dînjí wîkwîroro dînjí biaú mîmaxîrîpa ero ‘Gorîxoyá dînjí tîni íkíá rîna e epaxînamani.’ mîyaiwîpa ero nerînáyí, ayí xîxenî nionî yarîngápa nimónînjîngî. Íkíá rîna nánîni mîrarînjîni. Dîwí mînjí apimî aí “Rîpîxîni nuri rawîrawáyo píeroî.” uránáyí xîxenî e nimónînjîngî.²² Pí pí nánî Gorîxomî rîxînjí nurîrî dînjí nîkwîrorînáyí, xîxenî axîpî e simîxîyînfárinî.’ seararînjîni.” urînjînjîni.

“‘Nénî tîjoxî imónei.’ go rîrîngî?” urîngíá nánîrîni.

²³ O ámi Jerusaremi nîrémorî rîxa aŋjî Gorîxo nánî rîdîyowá yarîngîwámî nîpáwîrî ámáyo uréwapîyarîná apaxîpánînjí imónîngíá xwéowa tîni wigí Judayí mebáowa tîni nîwîmearo re urîngíawîxîni, “Joxî arîge nimónîrî amîpî nene aŋjî riwámî ínîmî dánî yarîngwápi pîrî wiaíkîmî yarînjîni? ‘Joxî nénî tîjoxî imónei.’ go rîrîngî e yarînjîni?” urîngíá aí²⁴ Jisaso re urînjînjîni, “Nionî enî yarîngí bî oseaimîni. Soyîné nionîyápi áwanjî nîránáyí, nionî enî ‘Api ei.’ nîrîo nánî áwanjî searîmîfîni.” nurîrî²⁵ re urînjînjîni, “Yarîngí nionîyá rîpî seaimîfîni. Jono wayí nîneameaia uŋo wayí Gorîxoyá dînjí tîni neameainjîrani? Xegí dînjí tîni neameainjîrani?” Yarîngí e wíáná wiwanîngowa re rinîngíawîxîni, “Jono Gorîxoyá dînjí tîni enjîrîni.’ uránáyí, re nearînjîngî, ‘Soyîné pí nánî arfá mîwí

egfárini?’ nearinihoi. ²⁶ E neri aí ‘O xegf diñf tñni enjfrini.’ uránayf, áamá sipfá re epfroyf egfáyf, ‘Jono Gorixoyá wfá rókiamonortani?’ yaiwiarigfáyf iwanf neamépepfrixini.” niriñiro ²⁷ Jisasomi re urigfawixini, “None majfárini. Jono diñf goyá tñni enjfrani?” urfagfa o re urinjnigini, “Nioni eni ‘Amipi api pfrf wiaikimf ei.’ niffo nani áwanf searimiméini.

Ewayf ikaxf xiraxogwáowaú nani urinjf naniñini.

²⁸ “E neri aí ewayf xwiyfá ripti nani segf diñf arire yaiwiarinhoi? Áamá wo xegf niaíwf waú tñño xami xiráomi nuri re urinjnigini, ‘Íwe, joxi negf wainf omiñfyo nani nuri omiñf ei.’ urfagi ²⁹ o re urinjnigini, ‘Oyf, numfñini.’ nurimáná muñnigini. ³⁰ Xano xogwáomi nuri axfpi ‘Omiñfyo nani nuri omiñf ei.’ urána o re urinjnigini, ‘Oweoi, numiméini.’ nurimáná rfwfyo diñf sipi niyaiwiri ‘Gf ápomi “Oweoi.” pi nani rfa urfñini?’ niyaiwimi nuri omiñf enjnigini.” Jisaso ewayf xwiyfá api nurimáná ³¹ awami yarinjf re winjnigini, “Awaú go go xano urfpa xixeni arfá niwiri enjnigini?” urfagi awa “Xogwáorini.” urfagfa Jisaso re urinjnigini, “Nioni nepa seararini. Apixf ede dani iyf oiktxearigfiwa tñni áamá fwf yarigfá, takisf nani nigwf nearapargfá tñni Gorixoyá xwioxfyo anani nipáwiro hweapfrfa aiwi soyfne páwipaxf mimoninhoi. ³² Ayf ripti nani seararini. Jono nibiri wé roninjf oimónfpoyiniri searéwapfiyagi aí soyfne xiráo enjpa arfá miwigfawixini. Apixf iyf ede dani warigfiwa tñni takisf nani nigwf nearapargfáwa tñni xogwáo enjpa Jonomi arfá niwiro saninjf imonarinjagfa soyfne stjwf e niwiniro aí xogwáo enjpa ámi rfwfyo diñf sipi niyaiwiro

‘None pí nání arfá m̄wipa yar̄iḡw̄n̄?’ niyaiwiro san̄iḡ mimóniḡfawix̄n̄i.

Eway í ikax̄f wain̄f om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áȳf n̄án̄ir̄in̄i.

³³ “Ewaȳf xw̄iȳfá ámi b̄i r̄ipi arfá nípoi. Ámá xw̄fá t̄f̄iḡf̄ wo wain̄f urax̄f iwfá nur̄ir̄i xw̄fná n̄irori wain̄f xeḡf iniḡf̄ n̄ip̄r̄fá n̄án̄i wain̄f sogw̄f xoȳk̄im̄i en̄fa n̄án̄i s̄f̄iḡáyo óf̄ nimori wain̄f om̄iḡf̄yo áw̄in̄im̄i aḡf̄ aw̄i ḡweap̄r̄fá n̄án̄i seáȳi émi n̄im̄tra n̄ipeyir̄i néisáná ámá wí umeip̄r̄fá n̄án̄i re ur̄iḡn̄iḡin̄i, ‘Wain̄f sogw̄f niáf̄ éánáȳf, b̄i soȳné seḡf mearo nioni ḡf̄ mear̄i em̄fa n̄án̄i nioniyá om̄iḡf̄ r̄ipimi anan̄i s̄iḡw̄f n̄iw̄inip̄r̄f̄aran̄i?’ nur̄im̄i aḡf̄ w̄iyo emem̄in̄ir̄i n̄án̄i nur̄i n̄iḡweap̄r̄f̄áná ³⁴ wain̄f sogw̄f r̄ixa niáf̄ éáná xeḡf om̄iḡf̄ wiiariḡf̄á wami re uowár̄iḡn̄iḡin̄i, ‘Soȳné nuro wain̄f nioni n̄án̄i n̄it̄f̄ápi nur̄apaūipoȳi.’ uowár̄f̄agi aí ³⁵ om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa x̄to uowár̄f̄awami womi iwan̄f̄ mépero womi p̄kiro womi s̄iḡá earo eḡfawix̄n̄i. ³⁶ Om̄iḡf̄ xiáwo ámi om̄iḡf̄ wiiariḡf̄áȳf obax̄f on̄imiápi wami uowár̄f̄agi aí om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa x̄amiḡowami wiḡf̄ápa ax̄ipi wiḡfawix̄n̄i. ³⁷ Ámi r̄f̄w̄f̄yo o xeḡf xewaxo nuowár̄ir̄i re yaiwiḡn̄iḡin̄i, ‘N̄iḡf̄ íwomiȳf̄ xw̄iȳfá x̄ixeni arfá wip̄r̄áoi.’ yaiwiagi aí ³⁸ om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡf̄áwa xewaxo bar̄iḡagi n̄iw̄in̄iro re r̄in̄iḡfawix̄n̄i, ‘Xanoyá diḡf̄ t̄f̄ḡo nimón̄ir̄i am̄ipi mean̄fo iwo bar̄in̄i. Oyá am̄ipi mean̄fwá n̄án̄i om̄i op̄ikianeȳi.’ n̄ir̄in̄iro ³⁹ om̄i f̄á n̄ixero om̄iḡf̄yo b̄fan̄ir̄iw̄ám̄in̄i n̄imoairo p̄kiḡfawix̄n̄i.” Jisaso e nur̄ir̄i Judaȳf̄ ámin̄áowa re oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i “None om̄iḡf̄ s̄iḡw̄f uw̄iniariḡw̄áon̄én̄iḡf̄ imón̄iḡagw̄i n̄án̄i r̄in̄earar̄in̄i?” oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i ewaȳf̄ xw̄iȳfá e nur̄imáná ⁴⁰ ayo yar̄iḡf̄ re wiḡn̄iḡin̄i, “Om̄iḡf̄ xiáwo n̄ib̄ir̄fná

omijé sɨɨwé uwɨniariɨɨáwami pí winiɨini?” urɨagi⁴¹ awa re urɨɨɨawixini, “Sɨpí yarɨɨáwamiyé eni sɨpí niwikárimáná ámi áma wa ‘Xwiogwé ayé ayo wainé sogwé niáf éaná anani nidi-rane o nani utianwáriní.’ yaiwíáwami re urɨnɨáriní, ‘Gé omijé rɨpɨ sɨɨwé niwinírixini.’ urɨnɨáriní.” urɨagi⁴² Jisaso re urɨɨnigini, “Ewayé xwiyéá áma Gorɨxo seyíné yeáyé seayimɨxemeanfa nani urowárenapɨno nani nɨrɨnɨrɨ éaniɨé rɨpɨ eni ‘Sɨɨá aɨé mirariɨɨáwa sɨɨá awiaxé nani pfa nerfna wo “Sɨpírini.” nɨrɨro emi móto nani Gorɨxo “Sɨɨá o tɨni xami nɨtirɨnáyé, aɨé ené neánɨrɨ naɨé imónɨnɨɨoi.” nɨrɨrɨ sɨɨá o nɨmearɨ táná aɨé ené neánɨrɨ naɨé imónɨɨérɨni. Gorɨxo e éf enagi nani nene sɨɨwé niwinɨrɨná aga imɨrɨɨé mimónɨɨagi winɨɨwɨni.’ E nɨrɨnɨrɨ éaniɨéɨpɨ soyíné sɨni fá miropa egɨáraní? Oweoi, fá nɨro-ro aiwi diɨé mi-moariɨoi.⁴³ Ayínani gé Judayíné re searariɨɨini, ‘ “Gorɨxo nene xto xegé xwioxéyo mi-meámé neri píranɨɨé neameɨweanɨáriní.” rɨyawiariɨoi? Oweoi! Omijé sɨɨwé uwɨniariɨɨáwa yapi arɨkí néra warɨɨáyéné Gorɨxo xto xegé xwioxéyo ni-páwiro onweápoyɨnɨrɨ sɨɨwé seanɨnɨámani. Áma xewé wí sanɨɨé nimónɨro wé ronɨɨé yarɨɨáyé opáwipoyɨnɨrɨ sɨɨwé winɨnɨáriní.’ searariɨɨini.⁴⁴ Xwaséwé yeáyé bimi sɨɨá ni-piérorɨ nearfna yuné warariɨɨpa sɨɨáonɨ áma géyo géyo ni-piérorɨ nearfna axɨpɨ xwaséwé yunɨnɨɨé imɨxɨmɨáriní.” Jisaso xto sɨɨáonɨɨé nimónɨrɨ nani e urɨagi⁴⁵ apaxɨpánɨɨé imónɨɨé xwéowa tɨni Parisiowa tɨni ewayé xwiyéá apɨ wiwanɨɨowa nani rɨnariɨɨagi arɨá ni-wiro “None nani rfa rariɨni?” niyawiwo⁴⁶ “Omi rɨxa fá oxɨraneyi.” yaiwíáyé oxé apɨxé nɨni Jisaso nani “Gorɨxoyá wfa rókiamoariɨɨorɨfani?” yawiariɨɨagi nani ámi wáyé nero

wí e megfawixini.

22

Ewayí ikaxí aiwá apixí meani nánirini.

¹ Jisaso ámi ewayí xwiyíá wí nuriríná re uriniginini,
² “Ámá xwiyíá Gorixoyá aríá niwiro saniní nimóniro xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí menjweante ηweapaxí imóniníyí, ayí ewayí xwiyíá ripinini imónini. Míxí ináyí wo xewaxo apixí omeaniri nání aiwá xwé riyamí niyárimáná ³ xegí omíní wiiarigfáwami re uowáriniginini, ‘Ámá nioni urepeárimenjáyo “Aiwá nání bfpoyí.” urimépayí.’ uowáraná awa míxí ináyo uríípa nuro uriméagfa aiwi ayí mibipaxí wimóniniginini. ⁴ Míxí ináyo xegí omíní wiiarigfá ámi wami re uowáriniginini, ‘Ámá nioni aiwá rípi nání urepeárinjáyo re urimépayí, “Aiwá ríxa riyamí yáriniginini.” nuriro “Xegí burimákau oxíyí tñi sipisipí memé nañwí xixegíni mininiríxa tñi ríxa nipikiri sfo kikirómí nerí sñá exárinini. Xegí xewaxo apixí meani nání aiwá imíxíápi nání bfpoyí.” urimépayí.’ uowáraná awa áwaní e uriméagfa aiwi ⁵ urepeárimeniyí aríkwíkwí niwiro wigí díní tñi numiro re egfawixini. Wo xegí aiwá omíníyo nání uniginini. Ámi wo xegí nigwí omíní bí eminiri nání uniginini. ⁶ Wfa omíní wiiarigfáwami fá nixiriro iwaní nimépero pikigfawixini. ⁷ Míxí ináyo ríxa wikí wónfagi xegí siminí wínarigfáwami uowáraná awa nuro ámá xegí omíní wiiarigfáwami píkífáyo eni nipikiro wigí aníyí eni ríá niyárimáná enáná ⁸ míxí ináyo xegí omíní wiiarigfá wami re uriniginini, ‘Gí íwo apixí meani nání aiwá ríxa riyamí inárininíagi aiwi ámá aiwá api nání urepeárinjáyí mibipaxí wimóníagi nání ayí nipaxí

mimóniḡoḡi. ⁹ Ayínáni soyíné xwamidigfyo nuro áamá óf e nímúróniríḡfyo íwo apíxí meaní nání aiwá imíxíá rípi nípírí bípírí nání áwanḡ urípoyi.’ uríagi ¹⁰ omíḡf wíaríḡfáwa óf wíyí wíyo nuro áamá nímúróniríḡf nāḡf aí t́nī sīpí aí t́nī nīwirímeámi nībīro aḡf aiwá nípírí nání imíxáríwámi déroḡfawixíni. ¹¹ Aḡf iwámi ríxa nidéronāḡfá mīxí ináyo áamá oxí apíxí aiwá nípírí nání b́áyí sḡwí wínimíní nání nípáwirí weníḡf éyí wínḡḡnigíni. Áamá wo aiwá nání nībíríá aikf sḡḡf yíníri iyfá sḡḡf páníri nemo nībírí mḡweapa eḡagi nīwíníri ¹² re uríḡḡnigíni, ‘Ámáoxíni, joxí aiwá rípi nání nībíríá pí nání aikf sḡḡf yíníri iyfá sḡḡf páníri nemoxí mībīpa éfíri?’ uríagi o xwíyíá bī muraríḡagi ¹³ mīxí ináyo xegf omíḡf wíaríḡfáwami re uríḡḡnigíni, ‘Soyíné omí f́á nīxero ḡwí wéyo jiro sīkwíyo jiro nemáná sf́á yiníḡf b́aríwáminí moaípoyi. Sf́á yiníḡeyf ŕḡḡḡf ayíkwí mīwínīpa eḡagi nání áamá ḡwí earo magí íróntro epíríáríni.’ uríḡḡnigíni.” Jisaso ewayf xwíyíá e nuríri ¹⁴ re uríḡḡnigíni, “Ḡoríxo áamá obaxíyo nurepeárirí ‘Nioní t́fámíni b́poyi.’ nuríri aiwí neyíroríá áamá nāḡf imóníḡfíyí áríntf meanf́aríni.” uríḡḡnigíni.

Níḡwí takísf nání émáyo wíaríḡfá náníríni.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e raríḡagi arf́á nīwimowa nuro mekaxí níríro omí pasáníḡf número xwíyíápai ḡwíráraníro nání re ríníḡfawixíni, “Omí yapf re uréwapíyanf́wíni, ‘Takísf nání níḡwí émáyf nearáparíḡfápi sīnī mīnī wianíréwíni?’ uranf́wíni. O ‘Oweoí, sīnī mīnī mīwīpa époyí.’ ránáyf, émáyf omí f́á nīxero ḡwí yipf́ráoí. E mírīpa nerí ‘Oyí, seyíné mīnī nīwiríá apání yaríḡoí.’ ránáyf, áamá omí xf́daríḡfá ámi arf́á bī mīwí nero ṕnī wíaríḡfáráoí.” níríníro

¹⁶ wiwanijowayá wiep̄sarigfá wami t̄fni ámá m̄x̄f ináyf Xeroto n̄kumix̄iniri emearigfá wami t̄fni Jisaso n̄ijwear̄i uréwap̄iyariŋe nán̄i urowár̄agfá awa nuro Jisasomi re urémeagfawix̄in̄i, “Nearéwap̄iyariŋox̄in̄i, jox̄i n̄nearéwap̄iyir̄fná nepáni nearéwap̄iyariŋox̄ir̄in̄i. Ámá Ámináowayá siŋw̄fyo dán̄i aí xw̄yfá ámi xegf̄ b̄i m̄r̄f ax̄f̄p̄in̄i rar̄iŋox̄ir̄in̄i. Sipí r̄ir̄i nan̄f r̄ir̄i yar̄iŋ̄iman̄i. Jox̄i xw̄yfá Gor̄ixoyán̄i nepáni x̄ixeni nearéwap̄iyariŋox̄ir̄in̄i.” Weyf̄ e numear̄iro yar̄iŋf̄ re wigfawix̄in̄i, ¹⁷ “Jox̄i none nearei. Dix̄f̄ diŋf̄ ar̄ire simónar̄in̄i? Judayene émayf̄yá m̄x̄f ináyf̄ Sisaoȳi r̄in̄iŋomi takis̄f nán̄i n̄igw̄f m̄in̄i wiar̄iŋwápi m̄in̄i n̄iwir̄fná ‘Apáni yar̄iŋw̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i? ‘N̄ip̄ikw̄in̄i miyar̄iŋw̄in̄i.’ r̄isimónar̄in̄i?” ur̄fagfá aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáran̄iro yar̄iŋagfá diŋf̄ adadf̄ n̄iwir̄i re ur̄iŋ̄inigin̄i, “Nan̄f r̄ir̄i sipí r̄ir̄i yar̄igfá royf̄né, pí nán̄i iwamf̄ó níwap̄iyariŋoi? ¹⁹ Émayf̄yá n̄igw̄f nene takis̄f nán̄i wiar̄iŋwá wo siŋw̄f win̄im̄i siwá nípoyi.” ur̄fagi awa n̄igw̄f x̄fo ur̄f̄f wo n̄imearo siwá wíáná ²⁰ o re ur̄iŋ̄inigin̄i, “N̄igw̄f romi s̄fm̄iman̄f̄ im̄ix̄in̄iŋf̄ t̄f t̄fni yōf eán̄iŋf̄ t̄f t̄fni goyár̄in̄i?” ur̄fagi ²¹ awa re ur̄igfawix̄in̄i, “Ayf̄ émayf̄ m̄x̄f ináyf̄ Sisaoyár̄in̄i.” ur̄fagfá o re ur̄iŋ̄inigin̄i, “Am̄ipi Sisaoyá imón̄iŋagi n̄iw̄in̄ir̄fná ayf̄ Sisaomi m̄in̄i wír̄ix̄in̄i. Gor̄ixoyá imón̄iŋagi n̄iw̄in̄ir̄fná xewan̄iŋomi m̄in̄i wír̄ix̄in̄i.” nur̄ir̄i ámá Gor̄ixo xewan̄iŋón̄iŋf̄ im̄ix̄iŋf̄ enagi nán̄i omi diŋf̄ owikw̄r̄f̄poȳin̄iri e ur̄fagi ²² awa ar̄fá e n̄iwirowo diŋf̄ ududf̄ nero p̄fn̄i n̄iwiár̄im̄i ugfawix̄in̄i.

“Ámá ámi wiápn̄imeap̄r̄f̄ár̄in̄i.” ur̄iŋf̄ nán̄ir̄in̄i.

²³ Sfá ax̄f̄yimi Judayf̄ Sajusiȳi r̄in̄igfá wí — Sajusiowa re rar̄igfáwar̄in̄i, “Ámá piyf̄yf̄ ámi

wiápfñimeaptríámani.” E rarigfáwa nibiro “None eni o neararñtípa ewayf xwiyfá bi nurirane majfá owikíxeáraneyí.” niyaiwiro Jisasomí yarñtí nñwiróná ²⁴ re urigfawixini, “Nearéwapiyarñoxini, Moseso enjíná re nñriri rñwamñtí eañtrini, ‘Ámá wo niaíwíf memeá péánáyf xogwáo náo apíxíf aní nñmeari xexirímeáoyá niaíwíf wiemeafwñnigini.’ nñriri eañtrini.” nuriro ²⁵ ewayf xwiyfá rñpi urigfawixini, “Xiráxogwá wé wfúmí dñtí wáu imónigfá none tñni ñweañwáwa re egfawixini. Xiráo xámñjo apíxíf nñmeari niaíwíf memeá péáná ²⁶ xogwáo xfo tñño xiráooyá apíxíf aní nñmeari aí o eni niaíwíf memeá péáná wfa eni ímí wo wo nñmearo aí niaíwíf memeá penowíanáyf ²⁷ í eni yoparf rñwíyo peñnigini.” Ewayf xwiyfá apí nurimáná ²⁸ Jisasomí yarñtí re wigfawixini, “Ámá nñni Goríxo mí ómómíximíf enífná wiápfñimeááná xiráxogwá wé wfúmí dñtí wáu imónigfáwa apíxíf go goyá imóninñárfani? Pí nání? Ayf awa nowani meagfíf eñagí nánirini.” urfagfá aí ²⁹ Jisaso re urññnigini, “Soyfné xwiyfá Goríxoyá nñriniñi eánñtípi tñni oyá eñf eánñtípi tñni majfá eñagfá nání majímajfá nero xewñni rarñjoí. ³⁰ Ayf rñpi nání seararñtini. Ámá pegfáyf nñwiápfñimearóná aññnajtí yapí nero apíxíf mearo wiro eptríámani. ³¹⁻³² E nerí aí xwiyfá ámá pegfáyf wiápfñimeaptríápí nání Goríxo re searñtípi ‘Nioni ñwíá Ebiríamoyáoni tñni Aisakoyáoni tñni Jekopoyáoni tñni awayáonirini.’ E nñriniñi eánñtípi soyfné siní fá mñropa egfáraní? Oweoi, fá nñroero aiwí nñjfá mimónípa nero rarñjoí. Ayf rñpi nání seararñtini. Goríxo ámá pegfáyf nání ñwíáomani. Ámá siní dñtí tññtyf nání ñwíáorini.” nuriri awa dñtí re oyaiwípoyiniñi, “Negf arfowa pegfá eñagí aiwí wigf dñtí siní sñtí rimónini?”

oyaiwípoyiniri e urfagi ³³ áamá oxí apixí e epíroyí egfáyí arfá niwiro o xwiyfá uréwapiyarinjipi nání dñj ududí niwiga ugíawixini.

Ŋwí ikaxí seáyí e imóninjipi nánirini.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwiyfá nimeámi bífapi gwí mñjnñj wákwíagi nání ámi bí murarñgáfa Parisiowa sñgwí e niwiniro awani axímini awí neánárímáná ³⁵ wigí wo —O Ŋwí ikaxí eáninjipi mewenjyí worini. O Jisasomi yapí niwíwapiyirane majfá owikíxeáraneyiniri yarñj re wiñjnigini, ³⁶ “Nearéwapiyarñnoxini, negí Ŋwí ikaxí eáninjyí niyoní gípi seáyí e imónini?” urfagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re urñjnigini, “Ŋwí ikaxí re niriniri eáninjipi, ‘Dixí Áminá Gorixomi dñj niñwiráriríná dñj síxí uyiri xwioxíyo dání dñj wíkwírorí erfíni.’ Ŋwí ikaxí e niriniri eáninjipi seáyí e imónini. ³⁹ Ŋwí ikaxí ‘Jiwanñoxi nání dñj sipí sinarñjpa áamá joxi sñgwí winarñjyí nání ení dñj sipí axípi e wirfíni.’ niriniri eáninjipi ení seáyí e imóninjipi tñni xíxeni imónini. ⁴⁰ Xwiyfá Moseso tñni wfá rókiamoagfáwa tñni niri rofwamñj eagfá nipini Ŋwí ikaxí mtkí rípiáumi íkwíkwírí inini.” urñjnigini.

“Kiraisoyí rñnjño niaíwí goyáorini?” urñj nánirini.

⁴¹ Parisiowa sñni awí eaárñnjáná Jisaso yarñj bí niwirí ⁴² re urñjnigini, “Kiraiso, áamá arfowayá xwífa piaxíyo dání iwiaronfóyí rarígfó nání segí dñj arírerini? Niaíwí goyáorini yaiwiarñjoi?” urfagi awa re urígfawixini, “Negí míxí ináyí Depitomi xiáworini.” urfagí ⁴³ o re urñjnigini, “Kiraiso sa Depitomi xiáwo enánáyí, o kwíyí Goríxoyá tñni rfwamñj nearfíná o nání aríge ‘Gí Ámináorini.’ niriniri rfwamñj re eañrini, ⁴⁴ ‘Áminá Goríxo gí Ámináomi re urñjnigini, ‘Joxi tñni

míxí imónígfáyo xopírárí ríwiimfaé nání gí wé náumí dání ɲweatí.” uríɲínigíní.’ nírírí eaníríní? ⁴⁵ Depito Kiraiso, aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroníoyí rarígfó nání ‘Gí Ámínáoríní.’ ríɲíyí aríge nerí ámí xegí xiáwo imóníní?” nurírí awa re oyaiwípoyínírí “Kiraiso Depitomí xiáwo imóníɲagí aiwí seáyí e múróníɲagí nání Goríxomí xewaxorfání?” oyaiwípoyínírí e uráná ⁴⁶ áamá ayí níní “Kiraiso, áamá aríowayá xwá piaxíyo dání iwiaroní sa Depitomí xiáworíní.” níyáiwíro nání wíyíyá níwiápínímearí murípaxí wimóníagí ámí íná dání yaríɲí bí míwígíawixíní.

23

“ɲwí ikaxí eáníɲípí mewegíáwa yarígfápa mepaní.”
uríɲí náníríní.

¹ Jisaso xwíyíá apí nuríísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egíáyo tíní oyá wiepísariɲowamí tíní nurírí ² re uríɲínigíní, “ɲwí ikaxí eáníɲípí mewegíáwa tíní Parisiowa tíní wiwaníɲowa nání re rínígfáriní, ‘ɲwí ikaxí Moseso nínearéwapíyírí ríwamíɲí eanípí newaníɲonení áamáyo uréwapíyípaxíríní.’ ³ E rínígfá enagí nání níní awa searíáyí níxídíro erfíní. E nerí aí awa naɲí níróro aiwí wiwaníɲowa píráníɲí míxídaríɲagí nání wígí yarígfápa seyíné ení mepaní. ⁴ Áamáyo ɲwí ikaxí nuríróná saɲí xwé ayá wíníɲí gwí níjiro saɲwíyo ikwiárarígfáriní. E nerí aí wiwaníɲowa ‘Iwamíó wé reɲí ná woní tíní omíeyoámíní.’ wimónaríɲímání. ⁵ Amípí awa yarígfápi áamá síɲwí oneanípoyínírí yarígfáriní. Awa áamá Goríxomí píráníɲí xídarígfáyí dírí xwíyíá Goríxoyá nání díkínarígfárí míɲíyo díkíníro wígí iyíá sírífíyo dání wayaxíníɲí níyíwára puɲíyí

yíniro yarigítápa mé áamá síjwí oneanípoyiniri dírf xwé fá níwearo díkíníro wayaxí ení sepiá yíwárapinjí yíniro nero emearigítáriní. ⁶ Awa aiwá xwé imixarigíte nání nurónáraní, rotú anjío nání nurónáraní, áamá síjwí oneanípoyiniri síjáníjímíní níjweamero yarigítáwariní. ⁷ Awí eánarigíferaní, makerfá imixarigíferaní, ‘Nearéwapiyaríjoxiní.’ onírípoyiniri emearigítáwariní. ⁸ Awa e nero aí segí searéwapiyaríjoxí ná wonírini. Seyíné níyínéní nioní nínixidíro nání áamá axí imónigítáyíné ‘Ráre, naplé rínigítáyíné imóníjagí nání seyíné awa yapí ‘Nearéwapiyaríjoxiní.’ onírípoyiniri e mepaní. ⁹ Segí ápo anjínami jweanjo ná woní oní enagí nání ení xwíá tío dánj wómí ‘Ápoxiní murípaní. ¹⁰ Níseaméra unfo ná woní Kiraiso, áamá arfowayá xwíá piaxíyo dání iwíaronfoyi rarigíto enagí nání ení seyínéyá wo nání ‘Níseaméra waríjoriní.’ mírínípa époyí. ¹¹ Seyíné gíyíné seáyí e seaimóníjoxí segí inókíníjé nímoníri omínj sealíwíniginí. ¹² Áamá gíyí gíyíné sewaníjyíné seáyí e menfáyíné, Goríxo xwíámi seaimíxínífariní. Gíyí gíyíné ‘Sípíeneriní.’ níyaiwiníro ínimi imónfáyíné, Goríxo seáyí e seamenfáriní.

Jwí ikaxí eáníjépi mewegítáwa nanj ero sípí ero yarigítá nání xwíyíá umeárinjí nánírini.

¹³ “E nerí aí jwí ikaxí eáníjépi mewegíoyíné tfiní Parisíoyíné tfiní, nanj ero sípí ero yarigíoyíné awayí! Sfá wíyi soyíné majfá seaórínífariní. Soyíné áamá Goríxomí díjé níwíkwíroro oyá xwíoxíyo nípáwiro jweaanírí éfáyo nuréwapíyiríná pírpíríníjé wíaríjagíta nání Goríxo xeaníjé rfá tfiní seaikárínífaríní enagí nání díjé sípí oseainí. Sewaníjoxíné Goríxomí díjé míwíkwíropa ero

mīpáwipa ero nero aí áamá enī xe opáwípoyīnīrī sīḡwī
 wīnarīgíámānī. ¹⁴ [ḡwī ikaxī eánīḡīpī mewegíoyīné
 tīnī Parisioyīné tīnī aweyī! Sīá wīyi soyīné majíá
 seaórīnīárīnī. Naḡī ero sīpī ero yarīgíoyīné, sīwī yáí
 rīkínīḡīyī yapī ámáyá aiwá pīrī nīnī íwī manarīḡīpa
 soyīné apīxī anī apīarīpīa nánī dīḡī sīpī mīseal wīgī
 amīpī íwī nurápīro anīpāpīa wárarīgíárīnī. Soyīné
 Gorīxomī rīxīḡī nurīróná áamá aríá nīneairo weyī
 oneamépoyīnīrī áamá sīḡwī anīgīe dánī sepiá nīra
 warīgíoyīnéérīnī. Ayīnánī soyīné xwīyíá áamá wī
 meárīnīpīrīfāpa axīpī meárīnīpīrīfāpānī. Soyīné
 ríá tīḡī meárīnīpīrīfā eḡagī nánī dīḡī sīpī oseainī.]
¹⁵ ḡwī ikaxī mewegíoyīné tīnī Parisioyīné tīnī
 aweyī! Sīá wīyi soyīné majíá seaórīnīárīnī. Naḡī
 ero sīpī ero yarīgíoyīné, ‘Áamá ná jīamī ḡweagíáyī
 negíḡīḡī imónīrīrīxīnī.’ nīyaiwīro rawīrawáyo
 xero xwíáyo aḡī uro neróná segī yarīgíápī ayo
 uréwapiyarīgíoyīnéérīnī. Ayī soyīnénīḡī nimónīrīnáyī
 soyīné ríá anīḡī wearīḡīyo ikeáárīnīpaxī aiwī soyīné
 ayo wīwapīyarīḡagī nánī ayī soyīné nīseamúro
 aḡīpaxī ríá anīḡī wearīḡīyo ikeáárīnīpaxī imónīḡoī.
 Ayīnánī Gorīxo xeanīḡī seaikárīnīfā eḡagī nánī dīḡī
 sīpī oseainī. ¹⁶ Soyīné sīḡwīnīḡī supárīgíoyīné
 aweyī! Sīá wīyi soyīné majíá seaórīnīárīnī. Sīḡwīnīḡī
 supárīgíoyīné aiwī áamá wīyo ófī sīwánīḡī wiarīgíoyīné,
 áamá wo ‘E emīnī. Aḡī Gorīxo nánī rīdīyowá yarīḡwá
 riwámī dánī rīrarīḡīnī.’ rarīḡagī nīwīnīrīnā re
 rarīgíoyīnéérīnī, ‘Ananīrīnī. Xíto rīfāpā mepa nerīnáyī,
 xwīyíá meárīnīpaxī wī mīrarīnīnī.’ rarīgíoyīnéérīnī.
 E nerī aí áamá wo ‘E emīnī. Sīḡá gorī aḡī rīdīyowá
 yarīḡwáiwámī ínīmī weḡīpīmī dánī rīrarīḡīnī.’
 rarīḡagī nīwīnīrīnā re rarīgíoyīnéérīnī, ‘Xíto rīfāpā mepa

nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxf rarini.' rarigfoynérini.
¹⁷ Majimajfá ikáriniro sñwñinñf supáiro egfoyné,
 gfmíni gfpí seáyí e imónini? Sñjá gorf añf rídiyowá
 yarigfiwámí weñfpí seáyí e rimónini? Añf rídiyowá
 yarigfiwá seáyí e rimónini? Añf rídiyowá yarigfá
 ñwfá iwámí gorf sñjápí sa e weñagi nání ení ñwfá
 imóninagi nání añf iwá seáyí e imónini. Ayínání áamá
 wo rídiyowá yarigfiwámí dání ráná pí nání 'Xwiyfá
 meárinipaxf bí mtrarinini.' rarigfáriní? ¹⁸ Soyfné
 rfpí ení rarigfoynérini. Áamá gíyí gíyí aiwá peaxf
 taníro nání íráf noa peyinñe dání rarinagi níwínirfná
 'Ayf ananirini. Xwiyfá meárinipaxf bí mtrarinini.'
 ríro áamá aiwá peaxf seáyí e ikwiárinñfpimí dání
 rarinagi níwínirfná 'Ayf apimí dání rífpí xixeni
 mepa nerfnáyí, xwiyfá meárinipaxf rarini.' ríro
 yarigfoynérini. ¹⁹ Sñwñinñf supárigfoyné arige
 nerí yapf e uréwapiyarigfáriní? Gfmíni gfpí seáyí e
 imónini? Aiwá peaxf ikwikwiárimf yarigfápí seáyí e
 rimónini? Íráf noa peyinñfpí seáyí e rimónini? Íráf
 onñfpí aiwá ñwfá im+xarinagi nání íráfpí seáyí e
 imónini. ²⁰ Ayínání áamá íráf onñfpimí dání nítróná
 aiwá seáyí e ikwiárinñfpimí dání ení rariñoi. ²¹ Áamá
 rídiyowá yarigfiwámí dání nítróná Gorixo añiwámí
 ínimí ñweañomí dání ení rariñoi. ²² Áamá 'Añfnamí
 dání rirarinini.' nítróná Gorixo íkwianñwí éf ñweañe
 dání ríro xewanño éf ñweañomí dání ríro ení yariñoi.
 Ayínání xwiyfá soyfné 'E dání nítróná ananirini.'
 rarigfáyf nípkwini nípkwini mtrarigfoynérini.

²³ Ñwf íkaxf mewegfoyné tñní Parisioyné tñní
 awayí! Sfá wíyí soyfné majfá seaórinfáriní. Sfpí
 ero nanf ero yarigfoyné ññf sfpí oseainí. Soyfné
 aiwá nímiróná anñf minf yíyí tñní af tñní siyó

amipí píraninjí fá nīrooro rīxa wé wúkaú imóninjáná wo Gorixomi mīnī nīwīro aí ŋwí ikaxí xwé rīnīnjí tīyo 'Dixí áamá imóninjíyo xīxení wīarīnjípa áamá xēŋwíyo ení axípí wīirfīnī. Áamá xēŋwíyo ení ayá urīmīxīrīfīnī. Gorixomi dīnjí wīkwīrorfīnī.' rīnīnjí ayo soyfne ogámí nero onīmīápiantí xīdarīgíárīnī. Segí anīnjí miní yarīgíá jfapí pīnī mīwīárīpa ero áamáyo nanjí mimīxīpa yarīgíápi ení ero nero sīŋwīrīyí, nanjí imónīmīnīrī ēŋīrīnī. ²⁴ Soyfne sīŋwīnīnjí supārīgíoyfne aiwí áamá wíyo óf sīwánīnjí wīarīgíoyfne, inaiwá nīnīro sīdīrīfá onīmīápia weŋagí nīwīnīróná ananī emí nīmamoro aí kamerí xwérīxa weŋáná sīŋwí mīwīnī o tīnī gwīnárearīgíoyfnerīnī." nurīrī awa re oyaiwīpoyīnīrī "None ŋwí ikaxí xwé eánīnjíyo ogámí neranéná ayí kamerīnīnjí gwīnárearīŋwárīanī? Ŋwí ikaxí onīmīápia eánīnjíyo píranīnjí nīxīdīranéná ayí sīdīrīfá emīnīnjí mamoarīŋwárīanī?" oyaiwīpoyīnīrī e urīnjīnīgīnī.

²⁵ Ámī re urīnjīnīgīnī, "Ŋwí ikaxí mewegíoyfne tīnī Parisioyfne tīnī awayí! Sfá wīyi soyfne majfá seaórīnīfārīnī. Nanjí ero sīpí ero yarīgíoyfne, Gorīxo xeanīnjí seaikārīnīfá ēŋagí nánī dīnjí sīpí oseainī. Soyfne kapīxīyo tīnī xwárífá sīxīyo tīnī bīarīwámī dánī wayí nīrooro aí xwioxīyómīnī segí fīwí meaarīgíáyí tīnī uyīnīf yarīgíáyí tīnī magwí enī. ²⁶ Parisi sīŋwīnīnjí supārīgíoyfne, kapīxīwámī tīnī xwárífá sīxīwámī tīnī xámī xwioxīyómīnī wayí róáná bīarīwámīnī enī nanjí imónīnīŋoī. ²⁷ Ŋwí ikaxí mewegíoyfne tīnī Parisioyfne tīnī awayí! Sfá wīyi soyfne majfá seaórīnīfārīnī. Nanjí ero sīpí ero yarīgíoyfne, Gorīxo xeanīnjí seaikārīnīfá ēŋagí nánī dīnjí sīpí oseainī. Soyfne áamá xwárīpáyo seáyí e mīfá imīxáná sīmajiyí nanjí rarīnjīpánīnjí imónīŋoī. Ínīmīnīyí áamá ēŋí

nórówapiri piyanj eariñjpaniñj enáná. ²⁸ Ámá wí soyíné sñwí niseantróná 'Wé rónigfáwarini.' seaiaiwiariñgá wí segf xwioxfýóminí nanj ero sipí ero yariñgápi tñni rikikirfó yariñgápi tñni magwí enagi sñwí miseanarigfáriní. ²⁹ ñwí ikaxí mewegfóyíné tñni Parisioyíné tñni awei! Sfá wíyi soyíné majfá seaórinfáriní. Nanj ero sipí ero yariñgáoyíné, Gorixo xeaniñj seaikárinfá enagi nání dñj sipí oseainí. Soyíné Gorixoyá wfá rókiamoagfáyíyá xwárfpáyo manj e waripániñj sñjáyó xegf yof nearo uráráiro ámá wé rónigfá eníná pegfáwa xwá weyárinñe ení mfá imixiro neróná ³⁰ re rariñgáriní, 'None eníná arfowa ñweaagíná niñwearane sñwiriñyí, awa wfá rókiamoagfáwami pikiaríná none ení nawíní wí pikianiri enwámani.' rariñgáriní. ³¹ Sewaniñoyíné e niriñóná xwíyá nimeáriníro rénñj rinarñjoi, 'Negf arfowa wfá rókiamoagfáwami pikiañfowami xiáwonerini.' áwanj éniñj rinarñjoi. ³² Soyíné segf arfowa wfá rókiamoagfáwami nipikiro yagfápi nimúrooro xwíyá wíni meárinipfiri nání ananí éfirixini. ³³ Siditroyíne, weaxfá miáoyíné Gorixo xwíyá niseameariñj rfá anñj wearñjyo seaikaaaráná arige nerí urakínipfirfáriní? Oweoi, wí nurakínipfirfámani. ³⁴ Píranñj arfá époyí. Nioni wfá rókiamoarigfáwami tñni ámá niñfáwami tñni ñwí ikaxí eániñjpi mewegfáwami tñni soyíné tññj e nání uowárimfá enagi aiwí soyíné awa wami pikiro wami íkfáyo yekwíroáiro wami segf rotú añjyo dání síkwfá ragf pfrí uyikiro wa nuro añj bí bimi ñweáfe mixí nixída uro epfirfáriní. ³⁵ Ayí rípi nání awami soyíné tññj e nání uowárimfáriní. Soyíné xwá tñyo xwíyá ámá wé rónigfá niñyoní go go pikigfá nání rfá meárinipfiri awami soyíné tfáminí uowárimfáriní.

Iwamfó wé róniŋf Aiborfomi pikiŋe dání yoparf wíá rókiamoagf Sekaraiaomi —O íráf rídiyowá yaníro ikwíkwíarímf yarígfé midání enáná Goríxoyá anf awawá ‘Ŋwíáxíní.’ ríníŋe midání enáná áwínímí e píkígfóríní. Omí píkígfé nání xwíyíá meárínípríí ámá ayo segf tífámíní urowárímfáríní. ³⁶ Nepa seararíŋíní, ‘Oxí apíxí agwí ríná ŋweagfáyíné amípí nioní seararíŋá rípí níseáímeanfáríní.’ seararíŋíní.

Jerusaremí ŋweáyí nání ríŋíprí náníríní.

³⁷ Jerusaremí ŋweáyíné wíá rókiamoarígfáwamí píkíro ámá Goríxo seyíné tífí e nání urowaré- napíŋowamí sŋá nearo píkíro yarígfáyíné, nioní karfkarf xínáí miá íwíyo ínímí mímeámí yaríŋípa nioní ení axíprí seaimínírí yaríná seyíné míseaimónaríní. ³⁸ Aríá époyí. Goríxo yeáyí níseayímíxemearíná anf seyíné ŋweaanírí egf e ríxa anípá imónígoí. ³⁹ Ayí rípí nání seararíŋíní. ‘Seyíné nioní sŋwí mánání néfásáná re ríprífíná náníní naníprífáríní, “Ámínáo urowárenapáná weapínfomí yayí seáyí e oumeaneyí.” ríprífíná náníní sŋwí naníprífáríní.’ seararíŋíní.” uríŋínígíní.

24

“Anf rídiyowá yarígfíwá íkwierómioanfáríní.” uríŋf náníríní.

¹ Jisaso anf rídiyowá yarígfíwámí dání nípeyearí waríná xegf wiepísaríŋowa anf Goríxo nání e míríníŋíyí awíaxí enagí “Jisaso píraníŋf sŋwí owíníní.” níyáiwíro áríxá wianíro báná ² o re uríŋínígíní, “Soyíné sŋá anf tíyí níní sŋwí ríwínaríŋoí? Nepa seararíŋíní. Ríwíyo sŋá kíkíróníŋf rípíyí wo wíomí seáyí e ikwíarínínfámaní. Sŋá

ikwikweyárininjí rípi níní ikwierómioanfáriní.”
uríjiniginí.

Xeaninjí iwamtó wímeanfápi nání uríjé nánírini.

³ E nurimí nuri dífwí míjé Oripiyo níyirí e éf
ñweañáná wiepísariñowa Jisaso xegípi ñweañagi
níwiníro añwí e nibíro yumfí yarinjé re wigfawixini,
“Joxi áwanjé neareí. Sínápi gíná ikwierómioanfáriní?
Sínwí ayo níwinírane ‘O ríxa níweapini añwí ayorfani?’
yaiwirane ‘Sfá yoparíyi ríxa níyirfani?’ yaiwirane
yanfáwá nání pí ekiyinjéyo winanfáriní? Joxi neareí.”
uráfagía ⁴ o áwanjé nurífná re uríjiniginí, “Ámá wí yapf
searéwapíyípfírixinírí díjé fá níxíríro éfríxini. ⁵ Ayf
rípi nání seararinjini. Ámá obaxf wo wo níbayiro yof
nioniyá níriníro yapf re searéwapíyaníro epírfáriní,
‘Ámá yeáyf seayimíxemeanfa nání arfowayá xwfá
piaxfyo dání iwiaronfoyi rarígfó imóníñáonírini.’
searéwapíyaníro éaná ámá oxí apíxf obaxf ‘Nepaxini.’
níyaiwiro xerwíyo xfdípfírfáriní. ⁶ Soyíné ‘Ajf
nowamini míxf íkwíñaroarini.’ rínánáyf xwíyfa
imíjé ‘Ajf wímí míxf inaríñoi.’ ríníméánáyf wáyf
mepa éfríxini. Míxf ayf xámí niga nuri aiwí sfá
yoparf Jisasoní weapímífayi sínírini. ⁷ Ámá gwí wirí
níwiápfínímearo wíniyf tfiní míxf iníro ero míxf
ináyf wí níwiápfínímearo wíniyf tfiní míxf iníro
ero añjé wíyf wíyo pobonf erí añjé wamí agwf nání
ikeamóníro epírfáriní. ⁸ Apí nípiní e imónaríjagi
níwinífná re yaiwífríxini, ‘Rfwená xwé enfa nání
iwamtó ríyf ríyarini? Oyini.’ yaiwífríxini. Apíxf
niaíwí xírímínírí nerfná díjé re yaiwiarígfápa, ‘Rfwená
rfíníjé xwé níminírí nání iwamtó ríníariní? Oyini.’
yaiwiarígfápa soyíné ení nioní raríñápi imónaríjagi

nɪwɪnɪrɪnɪ re yaiwɪrɪxɪnɪ, ‘Rɪwɛnɪ xeanɪŋɪ xwɛ neaɪmeanɪrɪfɪnɪ?’ yaiwɪrɪxɪnɪ. ⁹ ɪnɪ soyɪnɛ ɪmɪ wɪ ɪfɪ nɪseaxero xeanɪŋɪ seaikɪrɪro seapɪkiro epɪrɪfɪ nɪnɪ ɪmɪ wɪyo mɪnɪ wɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ɪmɪ gwɪ rɪxɪ wɪrɪ wɪrɪmɪ dɪŋɪ nɪnɪ soyɪnɛ nɪonɪ nɪxɪdarɪŋagɪfɪ nɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ seaipɪrɪfɪrɪnɪ. ¹⁰ E seaiarɪnɪ ɪmɪ obaxɪ nɪonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ rɪwɪ nɪnɪmoro wigɪ wɪnɪyɪ Jisasonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ nɪnɪ ɪmɪyo mɪyɪ urɪro ayɪ tɪnɪ sɪmɪ tɪnɪ inɪro epɪrɪfɪrɪnɪ. ¹¹ ɪmɪ wɪ nɪwiɪpɪnɪmearo mimɪnɪ wɪfɪ rɪkɪamoarɪgɪfɪwɪ nimɪnɪro ɪmɪ oxɪ apɪxɪ obaxɪyo yapɪ wɪwɪpɪyɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ¹² ɪmɪ rɪkɪkɪrɪtɪ nɪga upɪrɪfɪ enɪgɪ nɪnɪ ɪmɪ obaxɪ wɪyo wɪ nɪwɪanɪrɪ arɪrɪ wɪarɪgɪfɪpɪ pɪnɪ wɪarɪpɪrɪfɪrɪnɪ. ¹³ E nerɪ aɪ gɪyɪ gɪyɪ enɪ neɪnɪro nɪonɪ dɪŋɪ nɪnɪkwɪrɪro nɪxɪdarɪgɪfɪyo sɪfɪ yoparɪyɪmɪ nɪonɪ anɪnɪ yeɪyɪ uyɪmɪxemeɪmɪfɪrɪnɪ. ¹⁴ Xwɪyɪfɪ yayɪ seainarɪŋɪ ‘Gorɪxo xegɪ xwɪoxɪyo mɪmeɪmɪ nerɪ seamenɪweanɪfɪ nɪnɪ segɪ ɪwɪ yarɪgɪfɪpɪ rɪwɪmɪnɪ nɪmamoro nɪsanɪro ŋweɪrɪxɪnɪ.’ rɪnɪŋɪpɪ ɪmɪ nɪonɪ nɪxɪdarɪgɪfɪyɪ nuro ɪmɪ gwɪ wɪrɪ wɪrɪ nɪyonɪ xwɪfɪ rɪrɪ nɪrɪmɪnɪ amɪ gɪmɪ ŋweagɪfɪyo wɪfɪ nurɪmemɪnɪ enɪnɪ sɪfɪ yoparɪyɪ imɪonɪnɪfɪrɪnɪ.

Xeanɪŋɪ rɪfɪ tɪŋɪ wɪmeanɪfɪpɪ nɪnɪ urɪŋɪ nɪnɪrɪnɪ.

¹⁵ “Soyɪnɛ wɪfɪ rɪkɪamoagɪ Daniero nɪrɪrɪ enɪpɪ ɪmɪ sɪpɪ seaikɪrɪŋo aŋɪ awawɪ Gorɪxoyɪ ŋwɪfɪ ikwɪrɪonɪŋɪfɪwɪmɪ xɪrɪrɪ nerɪ xwɪrɪfɪ ikɪxɛagɪ nɪwɪnɪrɪnɪ —ɪmɪ gɪyɪnɛ xwɪyɪfɪ rɪpɪ ɪfɪ rɪfɪyɪnɛ, dɪŋɪ pɪrɪnɪŋɪ morɪnɪ. ¹⁶ E nɪwɪnɪrɪnɪ Judia pɪropenɪsɪyo ŋweagɪfɪyɪ dɪwɪyo nɪnɪ ɛfɪ yɪrɪxɪnɪ. ¹⁷ ɪmɪ gɪyɪ gɪyɪ aŋɪ wɪwɪfɪyo nɪpeyɪro seɪyɪmɪnɪ ikwɪrɪonɪŋɪfɪwɪmɪ nɪŋwearonɪ ‘Sɪpɪ neaikɪrɪŋo rɪxa ŋwɪfɪ imɪonɪŋe xwɪrɪfɪ ikɪxearɪnɪ.’ rɪnarɪŋagɪ arɪfɪ nɪwɪrɪnɪ sɪnɪ

mepa éfríxini. Níwiáptíni meámáná amípí íni mí ikwírónińtáwámí wenjptí mieanńro nání nńwepńńro mípáwipa sa nńwepńńro dńwńyo nání anńńi éf yífríxini.

¹⁸ Ámá aiwá omińńyo yarigńáyf eni arńá e nńwirńná amí iyńá meanńro nání anń e nání mupa sa dńwńyo nání éf yífríxini. ¹⁹ Íná apíxń niaíwń agwń egńíwa tńńi sńńi niaíwń amíńń narigńíwa tńńi anńńi éf upaxń mimónińagí nání awayi! Arige nero dńwńyo nání anńńi éf yipńńrńńanń? Oweoi. ²⁰ Anńńi éf mupaxń neaimónińgńńi Gorińomi ríxńń re urńńrńxini, 'Íná imińń mńńpa éwinińgńń. Sabarńá eni mimónińpa éwinińgńń.' urńńrńxini. ²¹ Ayń rńpi nání seararńńi. Gorińo xwńá imixińi anńna imixińi enje dání ámá xeanińń nimóga bagńá aiwń sipi seaikarıńo ńwńá imónińe xwirńá ikixéáná xeanińń rńá tńń seaimeanńarıńi. Xeanińń íná imónińńá rńpi tńńi amí wí xixeni imónińńá menińi.

²² Gorińo xeanińń imónińńá api nání 'Anńńi pńńi owiarıńi.' miyaiwiarıńpa neri sińwńriyń, ámá wíyo yeáyń uyimixemeapaxńmani. Ámá xńo eyíroarıńń enagi nání xeanińń api nání 'Anńńi anińpa oimónińi.' rńńarıńi.

²³ Íná ámá wí 'Sińwń winńpoyi. Yeáyń neayimixemeanńa nání arńowayá xwńá piaxńyo dání iwiaronńoyi rarińńwáo riworńi.' re searńńarıńi, wí 'Jńiworńi.' searńńarıńi, arńá mińwipa éfríxini. ²⁴ Ayń rńpi nání seararńńi. Ámá wa níwiáptíni mearo 'Oxń apíxń Gorińo eyíroarıńńyo yapń wíwapńyipaxń rńa imónińi?' niyaiwiro yapń wíwapńyanńro nání wí 'Kiraiso, arńowayá xwńá piaxńyo dání iwiaronńoyi rarińńo, ayń nionirńi.' rńro wí 'Wńá rókiamoarńńáonirńi.' rńro nero emimń xwé ámá sińwń mińwinarigńápi ero ayá rńwamónińpaxń bi ero epńńarıńi.

²⁵ Píránińń arńá mónńpoyi. Amípí rńwéńá imónińńápi nání ríxa áwanń seararńńagi yapń seaíwapńyipńńińi

nánì dīḡḡ nīmoro éfrīxīnī. ²⁶ Nionī rīxa píránīḡḡ áwanḡḡ searfá enḡḡ nánī áamá wí ‘Arfá époyī. O áamá nánī dīḡḡ meḡḡe jfāmī ḡweanī.’ searána soyfne arfá nīwiro mupa éfrīxīnī. Wí ‘Arfá époyī. O anḡyo ná inīmī yumfī ḡweanī.’ searána arfá mīwipa éfrīxīnī. ²⁷ Ámá imónīḡáonī nīweapīrfnā ápiḡḡwḡ nerfnā anḡḡ íkwfónīḡḡ nīmīnī wfá ókiarīḡḡpa nionī enī wfá nókía weapīmḡḡ enḡḡ nánī áamá wí ‘O yumfī e ḡweanī.’ searánayf, arfá mīwipa éfrīxīnī.” nurīrī ²⁸ awa re oyaiwīpoyīnīrī, “Nionī weapīmḡḡe nánī áamá áwanḡḡ wí rīpaxf menīnī. Ámá nfnī sīḡwḡ nanīpfrfārīnī.” oyaiwīpoyīnīrī ewayf ikaxf rīpī urīḡḡnīḡḡnī, “Nanḡwḡ pīyf weḡḡ apurf obaxf pēnarīḡḡrīnī.” urīḡḡnīḡḡnī.

Ámá imónīḡḡo weapīnḡḡpī nánīrīnī.

²⁹ Ámī re urīḡḡnīḡḡnī, “E nerī aí xeanīḡḡ apī nfnī rīxa nīseafmeámáná enáná apaxf mé sogwḡ sfá yinīrī emá wfá mónīpa erī sīḡḡ anḡḡnamī dánī exweánowirī erī amīpī enḡḡ eánīḡḡ anḡḡnamī enḡḡyf úpīyinīrī erī rīxa nemáná enáná ³⁰ nionī ekīyīḡḡnīḡḡ nīḡḡ nīweapīrī áamá nīyonī sīḡḡnī wimónáná áamá ḡwḡ arf arī nfnī áamá imónīḡáonī níkfīnīmī ḡḡ enḡḡ eánīḡḡ tfnī anḡḡ pīrfyo dánī agwḡ tfnī weaparīḡḡḡ sīḡwḡ nīnanīróná ḡwḡ eapfrfārīnī. ³¹ E yarfnā pékákf aga enḡḡ tfnī rīnḡḡḡ nionī ḡḡ anḡḡnajowa áamá oxf apīxf Gorīxo eyīroárīḡḡyf xwfá rīrī nīrīmīnī amī ḡīmī ḡweagḡáyo wirīmeapfrī uowārīmḡḡrīnī.

Ewayf ikaxf íkfá pikfna nánīrīnī.

³² “Soyfne ewayf ikaxf íkfá pikfna nánī rīnīḡḡpī nánī dīḡḡ nīmoro nījḡḡ imónīpoyī. Íkfá pikfna mīmīḡwḡ neánowimáná amī iniḡḡ sīxf nīnīrī rīxa mīḡḡ ináná, ‘Rīxa xwiogwfrfānī?’ yaiwīarīḡḡrīnī. ³³ Sīḡwḡ

e niwiniro yaiwiarigfápa nioni seararinjáyí nñni imó-narinjagi niwiniříná re yaiwířixini, ‘O niweapini nání ríxa íwí éniñf rirónapini? Oyini.’ yaiwířixini.
³⁴ Nepa seararinjini. Ámá ríná ñweagfáyíné wiyfne sñni mipé ñweañána amípi nioni seararinjápi nimóninřáriní.
³⁵ Anřina tñni xwřári tñni anřpá imóninřá enagi aiwi xwiřfá nioniyá wí surřmá imóninřámaní.

“Nioni weapimfáyí nání ámá wo niřfámaní.” urñf náninñni.

³⁶ “Nioni ámi gñni gñná niweapimřá nányíf ámá nñni aiwi wo niřfá mimóninñni. Anřnajf aiwi nioni aiwi niřfá mimóninñwini. Sa gř áponi niřfáriní. ³⁷ Ámá imóninřáoní ámi weapáná ámá Nowao tññíná yagfápa axřpi yarñjagfá winimřáriní. ³⁸ Inigř waxf sñni niřóga miwiářfñimeapa enána ayf sfá Nowao sipixíyo páwinfe náninñni re néra ugřawixini. ‘Goríxo inigř waxf tñni xwiřfá wí neaikixenřámaní.’ niyaiwiro aiwá niro inigř niro néra nuro apixf niñwiřára uro niřmeáa uro néra núřsáná ³⁹ ‘Pí pí neáimeanřářaní?’ niyaiwí néra warřná inigř waxf niřmáromi unñiniginí. Ámá imóninřáoní ámi niweapinřná ámá maiwí axřpi e néra warñjagfá wimeámřáriní. ⁴⁰ Sřá nioni weapimfáyimi ámá waú, aiwá omñfyo yarigříwaú gř anřnajowa wfómi niwirimearo aí wfómi e wářipřřáriní. ⁴¹ Apixf wípaú ení pırawá yunf ikixémf yarřná wfími niwirimearo wfími e wářipřřáriní. ⁴² Ayináni soyfne awinñf ñwearřini. Dıřf Ámináoní bımřá nání soyfne majřá imóninřagfá nání dñf tñni ñweářixini. ⁴³ Ewayf ikaxf řipi nání ení dñf mópoyf. Ámá wo, anř xiáwo ‘řwř mearñño sfá niyimi ríná binřřenñño?’ niyaiwiri sñwiřiyf, awí niñwearřná xe nřkwiri opáwinñni sñwř

winiḡiniri enjḡmant. ⁴⁴ Ámá imóniḡáoni weapimḡáyi nání eni soyḡné sini majḡá enḡḡá nání awiniḡḡ ḡweáḡḡxini.” uriniḡini.

Ewayḡ ikaxḡ bosḡwo nánirini.

⁴⁵ Jisaso ewayḡ ikaxḡ ámi bi uriniḡini nání yariḡḡ re wininiḡini, “Omniḡḡ wiariḡḡyḡ wo xegḡ bosoyá maḡḡ arḡá niwiri diḡḡ neḡwiperi nerḡnáyḡ arige imónini? O re imónini. O omniḡḡ riḡḡ nání bosḡwo oimóniri xegḡ boso rḡpeaḡorini. O xegḡ bosoyá omniḡḡ wiariḡḡáyo umeiri aiwá yaḡḡ umeiri yariḡḡorini. ⁴⁶ Boso ami dání niḡiri xegḡ bosḡwo rḡpeaḡo xámi yagḡpa axḡḡi pírániḡḡ yariḡḡḡi niwinirḡnáyḡ, bosḡwo yayḡ owiniḡini. ⁴⁷ Nepa searariḡini. O pírániḡḡ yariḡḡḡi niwinirḡnáyḡ, xegḡ omniḡḡ níni eni menḡa nání rḡpeaḡárini. ⁴⁸ E nerḡ aiwi bosḡwḡ axo ‘Ḡḡ boso yapapḡni biḡimeniḡoḡ.’ niyaiwiri ⁴⁹ xegḡ omniḡḡ ani wiariḡḡáwami iwaḡḡ niḡéperi ámá papikḡ yariḡḡá wa tḡni iniḡḡ niro aiwá niro néra nurḡná ⁵⁰ ‘Boso sḡá riḡimi niḡiniḡimeniḡoḡ.’ niyaiwiri yariḡḡyḡ wiḡimi, sḡá xḡo biḡiyimi majḡá niḡóniri yariḡḡyimi boso riḡa niḡémonaḡiri re winḡárini. ⁵¹ Omḡ miḡḡ niwákwiri ámá naḡḡ ero siḡi ero yariḡḡáyḡ tḡḡḡ e wárinḡárini. E rḡniḡḡ xwé winarḡná ḡwḡ earo maḡi íroniḡo epḡḡerini.” Jisaso ewayḡ xwiḡḡá e uriniḡini.

25

Ewayḡ ikaxḡ apixḡ apiyá wé wúkaú nánirini.

¹ Jisaso ewayḡ xwiḡḡá re uriniḡini, “Ámá ‘Ḡorixo xḡo xegḡ xwioxḡyo miḡeámḡ nerḡ oneameḡweani.’ yaiwiḡáyḡ apixḡ apiyá wé wúkaú riwániḡḡ imóniḡoḡ. Íwa ‘Neḡḡ ámá o xegḡ apixḡ siḡḡ meanimi niwiriḡmiaumi biḡiḡoḡ.’ rinḡḡḡi arḡá niwiro óḡ e oneairimeároniri

wigí ramixí xixegíni nímixáromi nuro óf e weníjé nero ηweagííwaríni. ² Apixí wé ná wúni íwa majímajíá ikárinígííwaríni. Wé wíúmí dánjé wíwa díjé píraníjé mogííwaríni. ³ Majímajíá ikárinííwa ramixí nímáxíríná piurí sixí mímáxírígííwaríni. ⁴ Díjé píraníjé móííwa ramixí nímáxíríná piurí sixí ení xixegíni máxírígííwaríni. ⁵ Íwa weníjé nerí ηweanáná apixí síjé meano síní sfá órípíní yaríná íwa sá níowárf nero ríxa sá wejáná ⁶ ríxa áríwegí imónáná ríaiwá re ríníjínigíni, ‘Weníjé époyí. Apixí síjé meáo ríxa iwo baríni. Seyíne óf e wiríménápípoyí.’ ríníagí arfá níwiro ⁷ apixí apíyá níwaní níwíápínímearo ramixí ápiáwí xwé owenírí fá níkínímíxímáná ⁸ majíá ikárinííwa wigí piurí yeáyé nerí ramixí supáraríjagí níwíníro díjé píraníjé móííwamí re urígíawíxíni, ‘Negí ramixí supárimínírí yaríjagí nání sewayíne piurí bí neaiapípoyí.’ uríagía aiwí ⁹ íwa re urígíawíxíni, ‘Oweoi, piurí newanéyá ramixí sewayíneyá tíní newanéyá tíní xixení mimóníni. Newanéyá ení supárinígíni. Sewayíne nuro segí ení sítíwá aníyo ámá piurí bí yarígíáyo bí époyí.’ uríagía ¹⁰ majímajíá ikárinííwa piurí bí yaníro nání úáná ámá apixí síjé meáo níbírí apíyá wíwa píraníjé nímixínírí weníjé nero ηweagííwa o tíní nerímeánímí aní aiwá apixí meaní nání imíxárfé nání nuro aníyo páwíáná ówanjé yáriníjínigíni. ¹¹ Ówanjé ríxa níyárinímáná enjáná apíyá piurí bí yaníro úííwa níbíro bíaríwámí dání re urígíawíxíni, ‘Ámínáoxíni, Ámínáoxíni, newané ówanjé neafkwiomeatí.’ uríagía aí ¹² o re uríjínigíni, ‘Nioní nepa seararíjíní. Nioní sewayíne nání majíoníríní.’ uríjínigíni.” Jisaso ewayé xwíyífá e nurírí ¹³ re uríjínigíni, “Sfá nioní weapímífáyí soyíne majíá enagí nání píraníjé weníjé nero awíníjé

ηweátrixini.

Eway† ikax† omiη† wiiarig†á waú wo nánir†ini.

¹⁴ “Ay† r†pi nán† ‘Awín†η† ηweátrixini.’ searar†ini. Nioni ámi n†weap†r†ná áma nioni n†x†dar†ig†áyo wig† niar†ig†áp† x†xen† wiim†á enag† nán† nioni áma am†p† m†múron†η† rón†η† imón†η†ini. O xeg† aη† wíyo ur†naum†n†r† ner†ná áma x†náiwan†η† nimón†ro omiη† wiiar†ig†áwami ‘Eini.’ nur†r† xeg† iy†á fá n†gw† am†p† píran†η† umeip†r† nán† yan† n†wir†ná ¹⁵ omiη† x†xen† epaxowa enag† n†win†r† wom† n†gw† K5,000 m†n† wir† wom† K2,000 m†n† wir† wom† K1,000 m†n† wir† nemo aη† wíyo ur†naum†n†r† ur†nig†ini. ¹⁶ N†gw† K5,000 wío apax† mé nuri n†gw† api t†n† omiη† ner†ná sayá nim†x†r† ámi K5,000 b† sayá im†x†η†nig†ini. ¹⁷ N†gw† K2,000 wío en† n†gw† api t†n† omiη† ner†ná ámi K2,000 b† sayá im†x†η†nig†ini. ¹⁸ E ner† aí n†gw† K1,000 wío n†gw† api n†meámi nuri mín†ηw† n†r†p†mána m†raxwoyá n†gw† p†n† e t†η†nig†ini. ¹⁹ M†raxwo aη† wíyo ur†naum†n†r† wago nemé†sána ámi n†b†r† ‘G† n†gw† r†xa sayá nim†xa ug†ár†ani? S†ηw† ow†n†m†n†.’ n†yaiwiri ‘G† omiη† niar†ig†á n†gw† win†áwa ob†poy†.’ ráná ²⁰ áma n†gw† K5,000 wiηo n†gw† x†o win†p† t†n† n†gw† K5,000 x†o sayá im†x†η†p† t†n† n†meámi n†b†r† s†wá n†wiri re ur†η†nig†ini, ‘M†raxwe, jox† xámi K5,000 niap†η†p† ámi nioni sayá nim†x†r†ná K5,000 ámi b† im†x†ηá r†pi s†ηw† w†ne†.’ ur†agi ²¹ m†raxwo re ur†η†nig†ini, ‘G† omiη† niar†ηox†ini, jox† omiη† niir†ná an†η† min† nan† niar†ηox†ini, jox† awiax† é†r†ini. Omiη† on†miá nioni siap†ηáp† jox† an†η† min† píran†η† niη† enag† nán† g† am†p† obax†yo mer†a nán† “Bos†wox†ni” n†r†r†r† or†r†peámi†ni. Jox† n†wiap†r† nioni t†n† naw†ni n†ηwear†ná yay† nioni ninar†η†pa ax†p† yay†

osiniñi.’ urijiniñi. ²² Ámá nigwí K2,000 wiño nibiri re urijiniñi, ‘Miraxwe, joxi K2,000 niapijipi niont sayá nimixirina K2,000 ámi bti ript xirija ript sihwí wínei.’ urtagi ²³ miraxwo re urijiniñi, ‘Gf omijit niniarijoxini, joxi omijit niirina anijit minit nanit niarijoxini, joxi awiaxt éfrini. Omijit onimiá niont siapijipi joxi anijit minit piranijit niijit enagit nanit gf amipi obaxyo merfa nanit “Bostwoxini” niriiri oriripeamini. Joxi ntwiapiiri niont tñi nawini niñwearina yayt niont ninarijipa axipi yayt osiniñi.’ urijiniñi. ²⁴ Ámá nigwí K1,000 wiño nibiri re urijiniñi, ‘Miraxwe, joxi arfa rfa wé rarijoxirini. Aiwá joxi jtwanijoxi twfa murijne miri twt mimó ene miri yarijoxi enagit nanit ²⁵ niont wayt neri nigwí K1,000 joxi niapijipi nimeami nuri xwfa weyarjariñi. Sihwí wínei. Dixt nigwipi ripirini.’ urtagi ai ²⁶ miraxwo re urijiniñi, ‘Gf omijit niarijit rfwí siwfa yijit roxini, joxi sipini enjirini. Joxi “Xewanijne twfa murijne miri twt mimó ene miri yarijorini.” niniawiri nanit ²⁷ nigwí niont siapijipi pi nanit nigwí anjyo mitipa enjirini. E nitiri sihwiriyt, nigwí api tñi ámi bti seáyt e ikwiarinijana meaminiri éarini.’ nuriri ²⁸ wami re urijiniñi, ‘Nigwí K1,000 xirijomi nurapiro K10,000 xirijomi minit wipoyi. ²⁹ Ayt ript nanit searariñi. Ámá giyt giyt niont wijapi piranijit mímepa neri kikiá nerináyt api ai nurapimfarini. ³⁰ Omijit niarijit sipiomi fa nixero sfa yiniñt bfariwamini moaipoyi. Sfa yiniñeyt rñiñt ayikwí mtwinipa enfa enagit nanit ámá ñwí earo magi íroniro eptferini.’ ” Jisaso ewayt xwiyfa e urijiniñi.

Ámá niyoni mí ómómiximf winfapi nanit urijit nanirini.

³¹ Ámi re uriniginini, “Ámá imóninjonni mixí ináyí nimóniri nikínimáná gí aninajowa tñni nawini xixfeániní niga niweapirane ikwianwí amáyo mí ómómiximí emfanami éf hweáaná ³² amá gwí wirí wirí nñni gí sñmimañimini awí eaariprífáriní. Awí eaaráná nionni amá sipisipí meariǵfáwa sipisipí tñni memé tñni neyírore sipisipí midáni memé midáni wárarǵfápa amáyo axpí e neyírori midimidáni niwárirfá ³³ sipisipí wé náúmni wárirí memé onaminjuminni wárirí emfáriní. ³⁴ E nemáná mixí ináyonni wé náúmni niñweagfáyo re urimfáriní, ‘Ámá gí ápo píraniní seaimxífyfne níwapiro oyá xwioxíyo hweáoyi. Aní o xwíarí imixiri anina imixiri ene dání seyfne nání wé roárine níwapiro hweáoyi. ³⁵ Ayí rípi nání seararinini. Nionni agwí niarfna seyfne aiwá bi niapagfáriní. Inigí nání ninána inigí bi niapagfáriní. Nionni aní midánonni enána seyfne ninipemeami wagtáriní. ³⁶ Iyí mayoni enána bi nipáragfáriní. Simixí yarfna seyfne nibiro niñweaagfáriní. Gwí aníyo hweanána seyfne xwiyífa niñwénapagfáriní.’ urimfáriní. ³⁷ E urána amá wé ronǵfáyí re nripfáriní, ‘Ámináoxini, gína agwí nání yarfna sinwí niranirane aiwá siapagwáriní? Gína inigí nání sinána inigí siapagwáriní? ³⁸ Gína joxi aní midánoxiní imóninjonni nisipemeami wagtáriní? Gína iyí mayoxi emearinagi niranirane iyí ríparagwáriní? ³⁹ Gína joxi simixí yarinagi ríñweaagwáriní? Gína gwí aníyo hweanána xwiyífa riñwénapagwáriní?’ nírána ⁴⁰ mixí ináyonni re urimfáriní, ‘Nepa seararinini, “Seyfne amá nionni gí imónigfá tfo sipí apiami aiwi aríra niwirí e niwirínáyí ayí nionniní niagfawixini.” seararinini.’ urimfáriní.

⁴¹ E nurimáná wé onamihúmíni niñweagfáyo re urimfáriní, ‘Gorixo nání ramixinigfáyíné pfní níníwiárimí nuro ríá anihf wearihf xfo obo tñí anfnajf xfomi fwf wikárigfáwa tñí nání imixáriñfírímí nání úpoyí. ⁴² Ayf rípi nání seararihíni. Nioní agwf nání yarfná seyfné aiwá bí miniapagfáriní. Inihf nání nináná bí miniapagfáriní. ⁴³ Anf midáñoní enáná nínipemeámí wagfámani. Iyfá mayoní emearfná iyfá bí minipáragfáriní. Símixf weñáná minímenñweagfáriní. Gwf anfyó ñweañáná xwiyfá miníñwénapagfáriní.’ uráná ⁴⁴ wiwanihfyf re níríprfáriní, ‘Ámináoxí gíná joxí agwf nání erí inihf nání sinírí anf midáñoxí imónírí iyfá mayoxí erí símixf werí gwf anfyó ñwearí yarñagí nene síñwf níránirane arírá mísipa yagwáriní?’ níráná ⁴⁵ ayo re urimfáriní, ‘Nepa seararihíni. Seyfné áamá nioní gf imónigfá tfyó sípí apiamí aiwí arírá mívípa nerfnáyf ayf nioní enfnihf niagfawixíni.’ uráná ⁴⁶ ayf rínihf anihf winíne nání upírfáriní. E nerí aí wé rónigfáyf dñf niyimihfpi tfgfáyf ñweapfíre nání upírfáriní.” uríñínigíni.

26

Jisaso nání mekaxf megfá nániríni.

¹ Jisaso xwiyfá apí nípíni nurfísáná xegf wiepísaríñowamí re uríñínigíni, ² “Soyfné nífáriní. Ríxa sfá wíyáú óráná sfá Goríxoyá anfnajo negf arfowamí mípíkí múronfyí —Eníná sfá ayí Judayo Isipiyf mífí ináyo fá xejwirárináná Goríxo níáiwf xámihf nýoní opíkímínírí anfnajf oyáo uowárhf aiwí Judayf o ñwf ikaxf uríñípi tñí xíxeni nero bísfkerfá yisf mayf úrapí nímíxíro níníro sípsípí miá nípíkíro ówanfyó ragf xópé yárfá enjagí nání anfnajo ayo

múronḡiniginí. Ayínání xwiogwí o o pwéáná sipísipí miá nípíkíro bisíkerfá yisí mayí úrapí nimixiro naríḡfáriní. “Sfá ayi imónáná wa áamá imónḡjáoní fá nínixero émáyí íkfáyo oyekwíroárḡpoyínirí miní nḡwipfáoi.” urḡiniginí. ³ Íná apaxḡpánḡḡf imónḡḡfá xwéowa tḡnḡ Judayí wigí ámnáowa tḡnḡ awa nerimeánḡro anḡf apaxḡpánḡḡf imónḡḡfáwamí seáyí e imónḡḡo, xegí yoí Kaiapasoyí rḡnḡḡoyáyo awí neánḡro ⁴ mekaxí re megíawixíní, “Jisasomí píkianiyí yumfí arḡge nerane fá xḡranḡréwíní?” mekaxí e nimeróná ⁵ re nḡra ugíawixíní, “None á máyo mḡxí émḡxamoanḡḡiní. Aiwá sfá Gorḡxo negí arḡowamí mḡpíkí múronḡḡyi nání imḡxarḡná fá mḡxḡrḡpa oyaneyí.” rḡnḡḡawixíní.

Jisasomí weríxí nanḡf bí iwayḡmonḡf nánḡríní.

⁶ Jisaso anḡf Betani ḡweanáná anḡf áamá peyíyí yago Saimonoyáyo ḡweanáná ⁷ apíxí wí weríxí dḡḡf nanḡf eaarḡḡf síxí wá —Síxí awá nḡgwí aga xwé ronḡfwaríní. Awá nḡmeámí nḡbḡrḡ o aiwá nḡmḡnḡrḡ ḡweanáná í omí mḡḡḡyo iwayḡmonḡḡiniginí. ⁸ Iwayḡmóagí wiepḡsarḡḡowa síḡwí e nḡwḡnḡro ímí wikí dḡḡf nḡwíaiwiro re rḡnḡḡfawixíní, “Weríxí dḡḡf nanḡf eaarḡḡf apí nḡgwí xwé ronḡḡf pí nání xwḡrḡfá ikḡxearíní? ⁹ Weríxí apí nḡgwí nání bí nerane síḡwḡrḡyí, nḡgwí xwé nḡmearḡná áamá uyípeayíyo arḡrá nḡwirane mḡnḡ wipaxḡríní.” rḡnarḡḡagí ¹⁰ Jisaso síḡwí e nḡwḡnḡrḡ re urḡḡiniginí, “Í ayí nanḡf niarḡḡagí nání pí nání ayá wí rarḡḡo? ¹¹ Ayí rḡḡf nání seararḡḡiní, ‘Áamá uyípeayí soyḡné tḡnḡ íníná ḡweapḡrḡfá enagí nání rḡwéná aí arḡrá wipaxḡríní. E nerḡf aí nionḡf íníná soyḡné tḡnḡ ḡweámíámani.’ seararḡḡiní. ¹² Í weríxí apí nionḡf nḡniwayḡmorḡná ayí xwḡfá nḡweyipḡrḡf nání iwamḡfó nimḡxaríní. ¹³ Nepa seararḡḡiní. Xwḡfá rḡrḡf nḡrímḡnḡf amí

gimi xwiyá nioni nání yayí seinarinjipi wáf nemero nurimeríná apixí rí nioni werixí dñj nanj eارينj rípi niwayimófpí nání ení repiyí wíáná 'Jisasomí apixí wí e iyí reñiniginí?' yaiwipírfárini." urinjiginí.

Judas nígwf meámínirí miyí urinjí nánirini.

¹⁴ E uráná Isikariotí dñj Judaso apaxpáninjí imónigfá xwéowa tñj e nání nuri ¹⁵ re urinjiginí, "Nioní Jisaso nání miyí searánáyí soyíné 'Omí pí wianfwini.' seaimónariní?" urítagí nígwf sirípa 30 fáyó niroaro re urígíawixini, "Rípi siapanfwini." uráná ¹⁶ o e dání "Xegfípi ñweañáná pasá umemi nání sñwí owínaxfdimemini." niyaiwiri e eñiniginí.

*Wiepí*sarinjowa tñni aiwá Anfnajo Múronjyi nání nigfá nánirini.

¹⁷ Sfá iwamfó Judayí bisfkerfá yisí mayí úrapí nimixiro narigfáyí iwamfóyi imónáná wiepíсарinjowa Jisasomí nibiro re urígíawixini, "Ge nurane aiwá Anfnajo Neamúronjyimi nání yeanarinjwápi joxi tñni nani imixaniréwini?" urítagfá ¹⁸ o wiepíсарinjyí waúmi re urinjiginí, "Awagwí Jerusaremi nání nuri ámá nioni eararinjáomi niwímeariná re urípiyi, 'Yegí yearéwapiyaríño re ríñoi, "Nioní xeaninjí nipíri añwí ayorini. Gí wiepíсарinjowa tñni joxiyá añyo aiwá Anfnajo negí arfowami mipíkí wiárf Múronjyi nání nanfwini." ríñoi.' urípiyi." urowárfagí ¹⁹ wiepíсарinjowau nuri Jisaso uríípa axípi neri sfá Anfnajo Múronjyi nání sipísipí miá wo nipíkiri riyamí egfísixini. ²⁰ Sfápi tñni Jisaso xegí wiepíсарinjí wé wúkaú síkwí waú tñni nibiro íkwianjwíyo éf niñwearo ²¹ aiwá awaú nimixiri tñipi níniróná o re urinjiginí, "Nepa seararinjini. Soyíné woxi nioni nání miyí

nuriríini.” urfagi ²² awa dñjť rńá uxéagi wo wo re nura ugńawixini, “Ámináoxini, nioni náni mirarñjini. Nioni náni mirarñjini.” nura úagńa ²³ o re urñjñigini, “Múyo nioni tńni axína eagwiarñgwńio miyť nurinorini. ²⁴ Ámá imónñjóni rńwamñjť neánñri rññjñpa xixeni nipñri aiwi ámá nioni náni miyť nuriri pasá nĩmeno Gorixo xeanñjť rńá tńjť winńá enagi náni aweyi. Xinái omi mñxñripa nerĩ sñjwiriyť, rññjť Gorixo winńapi winmññri enť meñagi náni nanť imónmññri enñrini.” urfagi ²⁵ Judaso, miyť urino re urñjñigini, “Niréwapñyarñjoxini, ‘Aga nionĩmanĩ.’ nimónarini.” urfagi Jisaso re urñjñigini, “Jñwanñjoxi aí nñrarñjini.” urñjñigini.

“Ripi gń wararini. Gń ragñrini.” urñjť nánirini.

²⁶ Jisaso awa sñni aiwá nññroná bisńkerńá bi nĩmearĩ api náni Gorixomi yayť nñwirĩ kwĩkwĩmń nerĩ wiepñsarñjowami mñni nñwirĩ re urñjñigini, “Ripi ayť gń wararini. Nññrąpñro nñpoyĩ.” nuriri ²⁷⁻²⁸ kapñxť inińgť wainť inñjńwá nñmearť Gorixomi yayť nñwimáná awami mñni nñwirĩ re urñjñigini, “Noyñnenĩ rńwá nñpoyĩ. Ayť rpi náni seararñjini. Nioni ámá nñni náni nñpñkíaná ragť nioniyá xwńáyo pwarñjagi nñwinĩrńná re yaiwipńráoť, ‘Xwñyńá sñjť réroárñjñpi rñxa yoxáññjť yipámñjoi. Nene ńwť yarñjwápi yokwarĩmń neaiini náni rńa enoi?’ yaiwipńráoť. ²⁹ E nerĩ aí re seararñjini, ‘Nioni re dánĩ inińgť wainť ámi wĩ mññń néra nũńsáná gń ápo xńo xegť xwioxńyo mĩmeámń nñseairť seameñweanńe dánĩ ámi nioni tńni nawĩni anani nanńwáñni.’ seararñjini.” nuriri ³⁰ sonť Gorixomi yayť umeañro nññmowa nñpeyearo dńwť Oripipámi náni yigńawixini.

Pitao “N̄siep̄samoár̄im̄i éf̄ um̄iméini.” ur̄iḡf̄ nán̄ir̄ini.

³¹ Jisaso wiep̄sar̄iḡowam̄i re ur̄iḡin̄igini, “Sf̄a r̄iyimi soȳfné noȳfnéni n̄niep̄samoár̄im̄i up̄tráōi. Rf̄wam̄iḡf̄ neán̄ir̄i ewaȳf̄ xw̄iyf̄a soȳfné nán̄i re r̄in̄iḡf̄p̄i, ‘Gor̄ixoni sip̄isip̄f̄ xiáwom̄i p̄ikioreawár̄aná sip̄isip̄f̄ am̄i am̄i umin̄f̄ar̄ini.’ r̄in̄iḡf̄p̄i x̄ixeni imón̄ini nán̄i nioni n̄niep̄samoár̄im̄i éf̄ up̄tráōi. ³² Nioni n̄in̄ip̄kiro aí nioni Gor̄ixoyá d̄iḡf̄yo dán̄i n̄twiáp̄fn̄imeámáná Gariri p̄ropen̄isf̄yo nán̄i xámi yim̄f̄ar̄ini.” ur̄f̄agi aí ³³ Pitao re ur̄iḡin̄igini, “Ámá wa nowani n̄siep̄samoár̄im̄i úagf̄a aiw̄i nioni wí n̄siep̄samoár̄im̄i éf̄ um̄iméini.” ur̄f̄agi ³⁴ Jisaso re ur̄iḡin̄igini, “Nepa r̄irar̄iḡini. Sf̄a r̄iyimi ár̄iwegf̄m̄i kar̄kar̄f̄ s̄ini rf̄aiwá m̄irar̄fná joxi nioni nán̄i r̄ipiaú r̄ipi re nur̄ir̄f̄ini, ‘Nioni o nán̄i majf̄ar̄ini.’ nur̄ir̄f̄ini.” ur̄f̄agi ³⁵ Pitao re ur̄iḡin̄igini, “Nioni eni joxi tf̄ni n̄in̄ip̄kiro aiw̄i ‘O nán̄i nioni majf̄ar̄ini.’ wí r̄im̄iméini.” nur̄ir̄i wiep̄sar̄iḡf̄ wf̄a eni ax̄fp̄ini e nura uḡf̄awix̄ini.

Gesemani dán̄i Gor̄ixom̄i xw̄iyf̄a ur̄iḡf̄ nán̄ir̄ini.

³⁶ Jisaso awa tf̄ni om̄iḡf̄ oj̄ikw̄í Gesemaniyi r̄iniḡe n̄irémoro re ur̄iḡin̄igini, “Soȳfné re ḡweañáná nioni dae nur̄i Gor̄ixom̄i xw̄iyf̄a r̄ir̄imf̄ wim̄f̄ini.” nur̄ir̄i ³⁷ Pitaom̄i tf̄ni Sebediom̄i xewaxowaúmi tf̄ni n̄wir̄imeám̄i nur̄i d̄iḡf̄ rf̄a uxear̄iḡagi ³⁸ awam̄i re ur̄iḡin̄igini, “Nioni d̄iḡf̄ rf̄a n̄xear̄iḡagi nán̄i r̄ixa n̄ipepax̄f̄ niar̄ini. Soȳfné re n̄iḡweámáná nioni tf̄ni naw̄ini awí oḡweaneȳi.” nur̄im̄i ³⁹ n̄iwár̄im̄i b̄i on̄imiáp̄f̄ nur̄i s̄m̄iman̄f̄m̄ini n̄ip̄f̄k̄in̄imear̄i Gor̄ixom̄i r̄ixiḡf̄ nur̄ir̄fná re ur̄iḡin̄igini, “Gf̄ ápox̄ini, anani e epax̄f̄ en̄ánáyf̄, xeaniḡf̄ nioni nímeanf̄yf̄ kap̄x̄f̄ nioni n̄im̄f̄niḡf̄ imón̄iḡf̄wá anani n̄in̄ir̄ap̄ir̄i

emi miwayimoriréini? Nioni e rirariṅagi aiwi dṅṅ nioniyáyo mixídf joxiyáyo xídei.” nurimi⁴⁰ wiep̄sarṅowa wárfe nán̄t̄ n̄birīt̄ awa sá weṅaḡfa n̄winīr̄ī Pitaomi re ur̄ṅṅinigīt̄nī, “Soȳné nioni t̄fnī b̄i on̄miáp̄t̄ awí n̄ṅwearane nawínī m̄ṅweapax̄t̄ r̄iseaimónar̄īt̄nī? ⁴¹ Soȳné dṅṅ re n̄iseaimónīr̄ī aiwi, ‘Jisasomi pí pí wímeáaḡt̄ aiwi ananī númi x̄fdan̄wár̄īnī.’ n̄iseaimónīr̄ī aiwi seḡt̄ wará éf̄ seain̄t̄ṅot̄. Éf̄ m̄iseain̄t̄pa enī nán̄t̄ awí n̄ṅwearo Gor̄xomī r̄ixṅṅ re ur̄ṅpoȳt̄, ‘Awamī obo yap̄t̄ owíwapiyinīr̄ī s̄ṅw̄f̄ m̄nean̄t̄pa eī.’ ur̄ṅpoȳt̄.” nurimī⁴² ám̄t̄ b̄i nur̄t̄ r̄ixṅṅ nur̄t̄r̄f̄n̄á re ur̄ṅṅinigīt̄nī, “Ḡf̄ ápox̄t̄nī, nionī kap̄x̄t̄ xean̄ṅṅ nímean̄t̄ nán̄t̄ imón̄ṅṅf̄wá m̄in̄t̄pax̄t̄ imón̄ṅṅánáȳt̄, m̄in̄t̄múropax̄t̄ eḡánáȳt̄, jox̄t̄ simónar̄ṅṅf̄p̄t̄ oimón̄t̄nī.” nurimī⁴³ ám̄t̄ n̄birīt̄ wen̄ṅṅt̄ éf̄ȳt̄ win̄ṅṅinigīt̄nī. Wiep̄sarṅowa s̄ṅw̄f̄ sip̄t̄x̄ip̄t̄x̄t̄ wiar̄ṅaḡt̄ sá riwa weṅaḡfa n̄winīr̄īt̄⁴⁴ ám̄t̄ awamī p̄t̄nī n̄wiár̄t̄mī b̄i nur̄t̄ xám̄t̄ xanomī r̄ixṅṅ nur̄t̄r̄f̄n̄á ur̄f̄f̄pa ax̄t̄p̄t̄ ám̄t̄ nur̄t̄mī⁴⁵ n̄birīt̄ wiep̄sarṅowamī re ur̄ṅṅinigīt̄nī, “Soȳné s̄inī kikīf̄á nero sá riwoȳné r̄iweṅot̄? Ar̄f̄á reṅot̄? Ámá imón̄ṅṅáonī f̄w̄t̄ yar̄ṅṅf̄áȳt̄ pasá n̄in̄mero f̄á n̄ix̄t̄ip̄t̄r̄ī r̄ixa iȳx̄t̄nī.⁴⁶ R̄ixa wiáp̄n̄t̄meápoȳt̄. Oweaneȳt̄. S̄ṅw̄f̄ win̄ṅpoȳt̄. Pasá n̄imeno r̄ixa iwo yapar̄t̄nī.” ur̄ṅṅinigīt̄nī.

Jisasomi f̄á x̄ir̄ḡf̄á nán̄t̄r̄īt̄nī.

⁴⁷ S̄inī e urar̄f̄n̄á re eṅṅinigīt̄nī. Judaso —O wiep̄sarṅṅt̄ wor̄t̄nī. O ámá obax̄t̄ apax̄p̄án̄ṅṅt̄ imón̄ṅṅf̄á xwéowa t̄fnī Judaȳt̄ mebáowa t̄fnī urowár̄f̄áwa, wiḡt̄ kirá t̄fnī iwan̄ṅt̄ t̄fnī n̄imax̄t̄mī Judasomī r̄f̄w̄f̄yo x̄fdḡf̄áwa o nipemax̄t̄mī Jisaso t̄ṅṅt̄ e rémónap̄ṅṅinigīt̄nī.⁴⁸ E n̄irémónap̄imáná óf̄ e dán̄t̄ re ur̄f̄f̄pa, “Nionī pasá numer̄t̄ kíȳt̄ miaúnáná aȳt̄ s̄m̄imaj̄f̄ón̄ṅṅt̄ seiar̄ṅṅt̄nī.

Soyfné ‘O Jisatorfani?’ niyaiwiro fá xirfririxini.” urfpa ⁴⁹ Jisasomi niwimearfná anfini yayf “Gf nirewapiyarinoxini” nuriri kiyf miauniniginini. ⁵⁰ Kiyf miaunána Jisaso re uriniginini, “Nigf nikumixiniri emearigwifioxini, joxi nioni niminiri barinfp rixa riniarinini?” urána awa mfrf nibiro omi fá xirigfawixini. ⁵¹ Íá xirarfná Jisaso tfini rogfa wa xegf kirá renj nimixeari apaxfpáninjf imóninjf seáy e imóninjoyá ominjf wiarinjomi minjf orómiriniri éyif pfrf nimoyfkiriri arfa minjf niwirfpiari mamówariniginini. ⁵² Arfa minjf niwirfpiari mamówarána Jisaso re uriniginini, “Kirápá anfwami ámi sixf ikwaseaárei. Xwiyfá re rininjfp, ‘Ámá kirá fá nimaxiriro ámá pikianiro emearigfa gijf giyo winiyf eni kirá tfini pikipfrfarini.’ rininjfp dinjf rimoarinini? ⁵³ Joxi dinjf re niyaiwiarinini, ‘O xegf xanomi yarinjf niwirfnáyf, xano éf umini nani anfnajf siminjf winarigfa wa fá miropaxf wí e bi wí e bi miaúrarf wé wúkaú sikwf waú ininjfp murowárenapfpaxfrini.’ niyaiwiarinini? ⁵⁴ Oweoi, ápo nurowárenapfpaxf aiwi nioni api nani yarinjf niwirfnáyf, rfwaminjf nioni nani ‘E niwiro pikipfrfarini.’ niriniri eáninjfp arige xixeni imóninino?” E nurimána ⁵⁵ xfomi fá xiranro bfáyo re uriniginini, “Soyfné ámá fwf xauráparinjf womi fá xiranro nani yarigfapa kirá tfini iwanjf tfini fá nimaxirimi nioni fá nixiranro rbarino? Sfá ayf ayo nioni anj rdiyowá nani mirinijwami niyweámána searéwapiyarinjagi aiwi soyfné wí fá nixiranro egfamaní. ⁵⁶ E nerí aí wfá rókiamoagfa wa nioni nani niro Bikwfyo eagfapi xixeni imónini nani soyfné e niarinjo.” urána wiepsarinjowa nowani omi niwiepsamoarimi éf ugfa wixini.

Jisasomi xwirixí umegfá nánirini.

⁵⁷ Jisasomi fá xiríáyí omi níméra nuro Kaiapasoyá aníyo ɲwí ikaxí eáninípi mewegfáwa tñni Judayí mebaowa tñni awí eánarigfe nání nimeámi warfná ⁵⁸ Pitao “Jisasomi pí wipíríréoi?” niyaiwiri ná jfami dáni aninaxídf níwiéra númi nuri apaxfpániní imóniní seáyí e imóninoyá aní ákinjáyo nípawiri porisowa tñni nawini ɲweanáná ⁵⁹ apaxfpániní imónigfá xwéowa tñni Judayí mebaowa nowani tñni omi pikipírí nání “Sinwí fwí wínarogfá xwiyfá omi pikipaxí imóniníyí bí ouxekwímópoyí.” niyaiwiro “Xwiyfá omi uxekwímopaxí bí oimónini.” niyaiwiro rayarfná ⁶⁰ áamá obaxí níbayiro omi nuxekwímoro aiwí omi anani pikipaxí wí mimóní niyayífasaná waú níbiri ⁶¹ omi nuxekwímori re rigfísisixini, “Áamá ro re rinjorini, ‘Nioni aní ridiyowá yarigfiwá nípinari stá wiyáú wiyimini ámi miripaxonirini.’ rinjorini.” rigfísisixini. ⁶² E nirimáná enáná apaxfpániní imóniní seáyí e imóninjo níwiápinimeari re uriniginini, “‘Joxini xwiyfá rixekwímoarigfáyí nání xwiyfá wí miripaxí risiarini? Sini xwiyfá nírixekwímorfná rarigfípi, ayí pí nání rariní?’ urfagi aí ⁶³ Jisaso xwiyfá bí muriniginini. Xwiyfá bí murarinigi apaxfpániní imóniní xwéo sinwí e níwiniri re uriniginini, ‘Joxi nepa Kiraisoxi, áamá yeáyí neayimixemearfa nání arfowayá xwfá piaxíyo dání iwaroníoyi rarinjáoxi enánáyí, nepa niáiwí Gorixoyáoxi enánáyí, ɲwí aniní siní imóninjo tñni e dániní níriní áwaní neareí.’ urfagi ⁶⁴ Jisaso re uriniginini, ‘Oyi, ayí rixa joxi rarinini. E nerí aí re rirarinini, ‘Rfwená seyíne áamá imóninjáoni Gorixo ení sixí eáninoyá wé náumini ɲweanagi sinwí naníro anínamí dání agwí tñni weaparinigi naníro

epírjárini.’ rirariḡini.” urána ⁶⁵ Apaxípaniḡi imóniḡi xwéo wikí niwóniri xewaniḡo xegí rapírapí yiniḡú naxeri ámináowami re uriḡiniḡini, “Ámá ro Goríxomi xewaxoniḡini ríxa omi ríperirí umearini. Ámá wíni wíni omi xwiyíá uxekwímopíri bipaxí mimónini. Ai, o Goríxomi ríperirí umeariná sewaniḡoyíné ríxa aríá wíoi. ⁶⁶ Soyíné dḡi pí yaiwariḡoi?” uráḡi awa re uriḡíawixini, “‘O ríḡi ríxa nípikíxaxirini.’ neaimónarini.” nurimáná ⁶⁷ omi símimaḡiyo reawí úriro wé amimá nemáná earo neríná wa wé piará nupikákwiayiróná ⁶⁸ re urayíḡíawixini, “Kiraísoxiḡi, dḡí imóniḡíayo yeáyí uyimíxemearíá náni aríowayá xwíá piaxíyo dáni iwiaronḡoxini, áwanḡi níneariri wíá nearókiamoi. Agwí iwanḡi go reaarini? Iwanḡi go reaarini?” urayíḡíawixini.

Pitao “O nani nioni majjárini.” uriḡi nánirini.

⁶⁹ Pitao, aḡi ákiḡáyo iniriwámini ḡweaḡomi apíxí omiḡi wiariḡi wí re uriḡiniḡini, “Joxi Gariri píropeniḡiyo dánḡi Jisaso tíni emeariḡi woxirini.” uráḡi aiwí ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nuriri “Jíxi rariḡiyí náni nioni majjárini.” nurimi nuri ⁷¹ íwí ákiḡá tíḡi e roḡáná ámi wí nibiri omi siḡwí niwiniḡi amá e ḡwixapiḡíayo re uriḡiniḡini, “Ámá royí Nasareti dánḡi Jisaso tíni emeariḡíayí worini.” uráḡi aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nuriríná “Xwíá tí tíḡi e dáni searariḡini. Ámá o nani nioni majjárini.” nurimáná eḡáná ⁷³ ríwíyo onimiápi e rówapiḡíayí aḡwí e nibiro Pitaomi re uriḡíawixini, “‘Xwiyíá joxiyá Gariri píropeniḡiyo dánḡiyí rariḡíapi axípi rariḡaḡi náni joxi ayíá woxirini.’ neaimónarini.” urána ⁷⁴ o sípí ikaxí niméperi re uriḡiniḡini, “Xwíá tí tíḡi e dáni re searariḡini,

‘Nepa o nánì nionì majfárìni.’ seararìnjìni.” uráná re enjìnigìni. Karfkarí rfaiwá rìnjìnigìni. ⁷⁵ Karfkarí rfaiwá ráná ámì pfné Jisaso urfípi “Karfkarí sinì rfaiwá mìrìnjáná joxì biau bì ámá wíyo re uríríni, ‘O nánì nionì majfárìni.’ uríríni.” urípi dìjì níwìnrì e dání nìpeyearì gwí piyí wírìnjìnjìni.

27

Jisasomì Pairato tñj e wárìgíá nánìrìni.

¹ Wfápi tñni apaxípanìnj e imónìgíá xwéowa tñni Juday mebáowa tñni Jisasomì nìpìkipírì nánì xwíyíá nùmearimáná ² gwí nìyiro nìmeámì nuro émáyí gapìmaní Pairato tñj e wárìgíawixìni.

Judasogwí yaímìnjì nánìrìni.

³ Judaso, Jisasomì miyí urfo mebáowa “Jisaso xewanìjo rípi nánì pìkipaxí imónìnjagì nánì émáyí opíkípoyì.” rarìnjagíá aríá níwìrì dìjì sípí wíagì nígwí sírìpá 30 mìnì wífápi ámì nìmeámì nurì apaxípanìnj e imónìgíá xwéowamì tñni Juday mebáowamì tñni mìnì wimìnrì nerfná ⁴ re urìnjìnjìni, “Nionì ámá fwf bì méomì miyí nurìrì nánì sípí ikárìnfanìgìni.” urfagì áf awa re urìgíawixìni, “Jìwanìjoxì éfpi nánì none pí nánì neararìnjìni? Jìwanìjoxì ikìxéni.” urfagíá ⁵ Judaso nígwípi rìdiyowá yarìgíawámì e emì nìmoánìmo nurì xewanìjo gwí yaímìnjìnjìni.

⁶ Judaso peyeáná apaxípanìnj e imónìgíá xwéowa nígwí apì nìmearo re rìnjìgíawixìni, “Nígwí rìpi ámá opíkípoyìnrì wíwápi enagì nánì nígwí Gorìxo nánì anjì riwámì tarìgíápi tñni nawínì níkwierorfnáyí, ayí nìpìkwìni menìni.” nìrìnrìro ⁷ nígwí apì nánì xwíyíá nìrìnfáwa nígwí apì nìmeámì nuro ámá mídánj

imónigfáyf xwftá weyiptrfta nánf xwftá xegf yoŋ Xwártá Sixf Imixarigfáyfyápiyf rininjfpf bf egfawixinif. ⁸Nigwf ámá opikípoyntrif wigfápi tfnif xwftá apf bf éagfa nánf yoŋ Ragfpiyf wfragfárinif. Agwf enif snif e nira warifjoŋ. ⁹Awa e éáná xwiyfá Gorixoyá wftá róki-amoagf Jeremaiao niwuriyirif rfwamifnf eanf rfpf, “Awa nigwf 30 Isireriyf ‘Ámá wo xegf wo nánf miyf nearáná wianfwarinif.’ rinigfápi nimearo ¹⁰xwftá xegf yoŋ Xwártá Sixf Imixarigfáyfyápiyf rininjfpf Gorixo sekaxf nirinjfpf tfnif xixenif bf nero minif wigfawixinif.” Xwiyfá e nirinirif eáninjfpf íná xixenif e imóninjfrinif.

Pairato Jisasomif yarifnf wiayifnf nánirinif.

¹¹Jisasomif nimeámif nuro gapimanf Pairato tnf e mearémóáná gapimano yarifnf niwiayirfná re urifniniginif, “Joxif mixf ináyf Judayfyáoxiranif?” urifagf Jisaso “Joxif e rarifninif.” urifniniginif. ¹²Apaxfpánifnf imónigfá xwéowa tfnif Judayfyá mebaowa tfnif xwiyfá obaxf omifnf uxekwfmoarifnagfa aiwf o xwiyfá xixe urifpaxf nimónirif aí bf murifniniginif. ¹³Xwiyfá bf murf yarifnagf Pairato sifwf e niwinirif re urifniniginif, “Xwiyfá obaxf ‘Joxinif rixekwfmoayarifgfáyo arfá mifwipa riyarifninif?’ nurifnf ¹⁴Jisaso xfomif uxekwfmoarifgá bf nánif aí xfo bf murf yarifnagf niwinirif ududf winifniniginif.

Pairato Jisasomif níkwearif wárimnirif enjfpf nánirinif.

¹⁵Sfá Gorixo Judayo mipikí wiárf múronfyi imóninjáná xwiogwf ayf ayo Judayf nuro wigf gwf ifweagfá wo nánif émáyf gapimanomif yarifnf wíáná o ayo yayf owimómnirif wigf go go nánif wimónarifnyf wáriagfrinif. ¹⁶Íná wigf ámá gwf ifweanf wo Barabasoyif rinifjo Judayf nfnif yoŋ oyá nijfá imónigfárinif. ¹⁷Ayinánif

áamá sipítá ayf gapimant Pairato tñj e awí eánáná o re urññiginí, “Nioní go seawárimfñí? Barabaso seawárimñréní? Jisaso, áamá Kiraisoyi rarigtó seawárimñréní?” urññiginí. ¹⁸ Ayf rñpí nání e urññiginí. O niñárñí. Apaxpánñj imónigtá xwéowa Jisasomí sipí dñj niwíaiwiro nání xto tñj e wáríá nání o niñárñí. ¹⁹ Rñpí nání ení “Jisaso seawárimñréní?” urññiginí. O íkwianwí xwírñxí mearññámí éf ñweañáná xiepí Jisaso nání xwíyíá re uowárenaññiginí, “Árñwíyimí áamá o nání orñjñ niwññrñá dñj rñá nixéñiginí. Ayñnání áamá wé rónñj omí sipí wí mñwímñxñpaní.” uowárññ enaji o áamá e epñroyf egfáyo “Jisaso seawárimñréní?” urññiginí. ²⁰ E urñagi aiwí wíá mónññmí apaxpánñj imónigtá xwéowa tññí Judayíyá mebaowa tññí áamá oxí apñxí aiwá apí nání epñroyf egfáyo re urñméfá enaji nání, “‘Barabasomí neawárii.’ urñro ‘Jisasomí opñkípoyí.’ urñro éñrñxñí.” urñméfá enaji nání ²¹ gapímano áamá e epñroyf egfáyo “Áamá rowaú gñmññí go seawárimññí?” uráná ayf re urñgtawixñí, “Barabaso neawárii.” urñagtá ²² Pairato re urññiginí, “Nioní Jisaso, áamá Kiraisoyi rarigtómí pí wímññí?” urñagi nññí re urñgtawixñí, “Omí íkñyo seáyi e oyekwñroárñpoyí.” urñagtá ²³ o re urññiginí, “Pí nání? Pí íwí éf nání yekwñroárñmññí?” urñagi aiwí ayf xwamíánf nura nuro re urñgtawixñí, “Omí oyekwñroárñpoyí.” nñra warñná ²⁴ Pairato “Gf xwíyíá arñá mññpa epñrñ enaji nání ámí bñ nurñrñ aí nanñf wí imónññmñññjoi. Rñxa mñxññí épñmñxamopñráoí.” nñyaiwirñ áamá ayf re oyaiwñpoyññrñ, “O ‘Jisasomí xe oyekwñroárñpoyí.’ nñrñrñ aí ‘Reá mñroánñpa oemññí.’ nñyaiwirñ rñá yarññí?” oyaiwñpoyññrñ wigf sñjwí anñgte dání wé

wayf nironiri re uriniginini, “Ámá ro manj nioniyáyo dani pikipirameoi. Sewaninyine segf manjyo dani pikipiraoi.” urtagi ²⁵ amá nini re urigfawixini, “Oyá ragf pí eninjoí xe oneaxénini. Negf niaíwíyo eni xe oxénini.” uraná ²⁶ Pairato re eniginini. Barabaso niwárirí porisowami re uriniginini, “Jisasomi sikwíá ragf prf nuyikimána ikfáyo seáyí e yekwiroárfpoyi.” nuriri miní winiginini.

Porisowa Jisasomi riperirf megfá nánirini.

²⁷ Porisowami miní wíaná awa Jisasomi nimeami gapimaníyá anjyo —Anj yoí Píretoriumiyí rininijyorini. Anj ayo nipáwiro porisf nowamini “Eini.” nuriro “Omi riperirf omépeaneyi.” niriniro re egfawixini. ²⁸ Omi rapirapf xegf yinijú niwiriro emi moro ámi ayfá rinj wú, mixf ináyowa yinarigfáyo dánjyf wú nimearo uyiriro ²⁹ opiyá enininj imóninj wiri nikikiyimána mixf ináyf aminanjwfininj imóninj minjyo dfkinarigfápa omi enj tfini minjyo udfkiariro xoyfwá wiyi mixf ináyowa maxirarigfápa fá umiriro nemána agwirwamini xominj nuyikwiro riperirf numerfna re urayigfawixini, “Judayfá mixf ináyoxini, yayf osianeyi.” nuriro ³⁰ reanjf niwúrayiro xoyfwáyí nurápiro minjyo neaayiro ³¹ rixa riperirf numearfásána rapirapf ayfá rinj niwiriro ámi xegú nuyirimána ikfáyo seáyimi yekwiroáraniro nani nimera ugfawixini.

Jisasomi ikfáyo yekwiroárigfá nánirini.

³² Yekwiroáraniro nani anj apimi dani nimera nuróna Jisaso rixa enj meanf yarinjagf niwiniro amá wo, Sairini dánj Saimonomi sekaxf re urigfawixini, “Yoxáf rípa nimeami wuii.” nuriro ³³ rixa dfwf mfeyoanj apikwi xegf yoí Gorigotai rininjipimi —Dfwf api yoí mfkf amá

miñjǵ gixweá nánirini. Dǵwǵ apikwinimi nírémoro ³⁴ wa Jisaso rǵniñǵ miwinipa oeniri marisintá yǵkǵ yarǵñǵ bi initǵǵ wainǵyo niwayimómáná nawini oimóniri kirǵkirǵ nimeari e nero mini wíáná iwamǵó gǵǵ éáná minipaxǵ wimóniñǵnigini. ³⁵ Porisowa omi rǵxa yoxáǵyo seáyǵ e niyekwiroárimáná “Oyá rapirapǵ none go go meanirǵeniñǵo?” niriñiro áwini e nitimáná sárú nemáná ³⁶ éǵ niñwearo Jisasomi awi niñeñwearo ³⁷ ámá nǵni “O ǵwǵ api éǵ nánǵ rǵpǵkiarǵniñǵo?” oyaiwǵpoyiniri ǵkǵá wará niñearo “Ámá ro Jisaso Judayǵyá miǵǵ ináyorini.” niriñiro rǵwamiñǵ nearo miñǵ tǵñǵ e seáyǵ e pǵraugǵawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroárirǵná ámá ǵwǵ mearǵǵǵiwaúmi eni midimídáni yekwiroárigǵawixini. ³⁹ Ámá óǵyimi biri uri niyayirǵná peayǵ siñwǵ niwiniro miñǵ kirǵkirǵ niñearo ikayǵwǵ numeariróná ⁴⁰ re urayǵǵawixini, “Re riñoxirani? ‘Niñwanǵñoni añǵ ridǵyowá yarǵǵiwa niñpǵneari gǵ niwinini sǵá wiyáú wiyimi ámi mǵrimǵárinini.’ riñoxirani? Joxi nepa niáwǵ Gorǵxoyáoxi enánáyǵ, jǵwanǵñoxi enǵ niyoáárinimi wepǵnei.” rayǵǵawixini. ⁴¹ Apaxǵpánǵñǵ imónǵǵá xwéowa tǵni ñwǵ ikaxǵ eánǵñǵpǵ mewegǵáwa tǵni Judayǵyá mebáowa tǵni ámá biri uro yayarǵǵáyǵ rǵperirǵ umeararǵǵápa awa eni rǵperirǵ numero re rǵǵawixini, ⁴² “O ámáyo ‘Nioni tǵáminini báná yeáyǵ seayimixemeámǵárinini.’ uragǵ aí xewaniñǵ arirá minipaxǵrinini. ǵkǵáyo dani enǵ niyoáárimini wepǵnánáyǵ, anani diñǵ wikwǵroanǵwini. ⁴³ O Gorǵxomi diñǵ niñwirárinini re rǵnarǵñorini, ‘Nioni niáwǵ Gorǵxoyáonirini.’ rǵnarǵñorini. Gorǵxo xewaxǵ ro nani yayǵ niwinirǵnáyǵ, rǵxa éǵ ouminini. Arirá winirǵeniñǵoiniri siñwǵ winanǵwini.” rǵǵawixini. ⁴⁴ ǵwǵ mearǵǵǵiwaú midimídáni yekwiroárinǵǵiwaú

eni Jisasomi ikayíwí numearíríná axípiní rigísixíní.

Jisaso peyí nániríní.

⁴⁵ E néra núfasáná enjáná ríxa sogwí áwíní e 12:00 imónáná re enínigíní. Aní nímíní sía yínáríngíní. Sía niyínáríngísáná ríxa 3:00 p.m. imónáná ámi wía ónínigíní. ⁴⁶ Ámi wía ónáná Jisaso xegí Xibírúyí píné tíní ríaiwá re ríngíní, “Eri, Eri, rami sabakítani?” uríngípiyí re níríríná uríngíní, “Gí Goríxoxíní, gí Goríxoxíní, joxí pí nání niepísamoaríngíní?” ríaiwá e ráná ⁴⁷ áamá e rówapígíáyí wí Jisaso e ríagi aría níwiro re ríngíawixíní, “Wía rókiamoagí Irajao nání ríaiwá ría raríní?” níríníro ⁴⁸ ayí wigí wo aníní nurí íríkwí bí nímearí wegwía wá tíní ayíngwí níkiroárímáná iniígí wainí níaf ení bí íríkwípímí niwayímómáná Jisaso oníní wímíxánímíní yaríná ⁴⁹ xegí wíníyí re uríngíawixíní, “E mepaní. Irajao níwepíní arírá wíníngíní? Arírá níwipa eníngíní? Síngwí owínaneyí.” raríná ⁵⁰ Jisaso ámi ení tíní ríaiwá bí níríríná xegí díngí níyámíga unínigíní. ⁵¹ Xegí díngí níyámíga úáná re enínigíní. Rapírapi aní rídíyowá yaríngíwámí awawá ngwía Goríxoyá nání níyimároníní epaníoáríníngú yoparí éde dání xegípi naxega níwepíní wúkaú imóníní xwía poboní éáná síngá xwé áwínímí níjiga urí ⁵² áamá xwárípa noxoága úáná áamá Goríxomí díngí wíkwíroagí piyíyí wegíe dání síngí ero egíawixíní. ⁵³ Píyí ayí Jisaso ríxa níwíápínímeámáná enjáná nuro Jerusaremí rémóáná áamá obaxí ayo síngwí wíngíawixíní. ⁵⁴ Porisowamí seáyí e imóníngó tíní porísí xfo tíní Jisasomí awí mearogíawa tíní xwía poboní erí amípí e imóníní éagi

n̄iwiniro óf̄ nikárin̄iro re rin̄igf̄awixinī, “Ámá royf̄ neparinī. Gorixomī xewaxorinī.” rin̄igf̄awixinī.

⁵⁵ Apixf̄ obaxf̄ “Jisasomī sañf̄ nurápa númī ouxf̄daneyf̄.” n̄ir̄iro Gariri p̄t̄ropenis̄tyo dán̄i b̄f̄íwa ná jf̄amī n̄irómáná s̄ñw̄f̄ win̄igf̄íwa ríwarinī. ⁵⁶ Íwa wí Magf̄dara dán̄f̄ Mariaírinī. Ámī wí Jemisomī t̄f̄nī Josepomī t̄f̄nī xin̄ái Mariaíȳf̄ rin̄in̄jírinī. Ámī wí Sebediom̄ī xewaxowaúmī xin̄áírinī.

Jisasomī xw̄f̄á weyár̄igf̄á nán̄irinī.

⁵⁷ Rix̄a sogw̄f̄ nokepá t̄f̄nī ámá am̄ipí m̄imúrón̄inj̄f̄ wo —O Arimatia dán̄f̄ Josepoyf̄ rin̄in̄jorinī. O enī Jisaso wiep̄s̄inj̄ȳf̄ worinī. ⁵⁸ O émáyf̄ gap̄imanf̄ Pairato t̄f̄nj̄f̄ e nán̄i nur̄i Jisaso p̄iyom̄ī xw̄f̄á weyár̄im̄in̄ir̄i nán̄i yar̄inj̄f̄ wíáná Pairato porisowam̄ī “Xe omean̄ir̄i s̄ñw̄f̄ win̄ip̄oyf̄.” ur̄f̄agī ⁵⁹ Josepo nur̄i p̄iyom̄ī n̄imear̄i rap̄irap̄f̄ ap̄f̄á xaíw̄f̄ wen̄j̄p̄ī t̄f̄nī xop̄ixop̄f̄ n̄irómáná ⁶⁰ s̄ñá óf̄ xewan̄inj̄o nán̄i r̄ix̄inj̄ȳim̄ī —Ayī ámá s̄in̄i m̄iwen̄j̄ȳirinī. Ayim̄ī n̄imeám̄ī n̄ip̄áwir̄i n̄it̄imáná s̄ñá piárá xwé wo m̄imegw̄in̄ár̄f̄ n̄iméra nuro s̄ñá ófyim̄ī n̄ip̄roár̄im̄ī uñ̄in̄iginī. ⁶¹ Magf̄dara dán̄f̄ Mariaí t̄f̄nī Mariaí w̄í t̄f̄nī ípaū s̄ñá ófyī midán̄in̄je n̄inj̄weámáná Jisaso p̄iyom̄ī e tar̄inj̄agī win̄igf̄isixinī.

Jisaso p̄iyom̄ī awí mearogf̄á nán̄irinī.

⁶² S̄f̄á Sabarf̄áyo nán̄i Judayf̄ am̄ipí píran̄inj̄f̄ im̄ixárar̄igf̄áȳi óráná w̄f̄áp̄ī t̄f̄nī apax̄f̄pán̄inj̄f̄ imón̄igf̄á xwéowa t̄f̄nī Parisiowa t̄f̄nī awa gap̄imanf̄ Pairato t̄f̄nj̄f̄ e awí neán̄iro ⁶³ Jisaso p̄iyo nán̄i re ur̄igf̄awixinī, “Ám̄ináoxinī, yap̄f̄ neaíwap̄iyin̄o s̄in̄i m̄ipé n̄inj̄wearf̄ná re rin̄j̄p̄ī, ‘S̄f̄á w̄iyaū w̄iyī óráná ámī wiáp̄fn̄imeám̄f̄árinī.’ rin̄j̄p̄ī nán̄i d̄inj̄f̄ neainar̄inj̄agī nán̄i bar̄inj̄winī. ⁶⁴ Oyá wiep̄sar̄inj̄owa n̄ib̄iro p̄iyom̄ī

íwí nimearo píní nítimáná ámayo re urípíríxíní, 'O ríxa wíápínimeáínigíní.' urípíríxíní joxí porisí wamí sekaxí re uowárei, 'Omí xwíá weyárigíe nání nuro awí s'á wíyáú wíyímí mearópoyí.' uowárei." uráná ⁶⁵ Pairato re uríñínigíní, "Sewaníjoyíne porisí wa awí mearopírí nání nimeámi nuro soyíne íwí mímeapa oépoyíní yárig'ápa wiepísaríjowa píyomí íwí meapíríxíní e e nurára úpoyí." ur'agí ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníje porisowamí e e nurára numáná síkí bí nimearo s'mímaj'ó nání s'já p'róníjomí seáyí e ikwíárárig'áwixíní. Apí m'íwenáná "Ámá nípáwiro píyomí meá'árfaní?" yaiwian'wán'ro nání e eg'áwixíní.

28

Jisaso ámí wíápínimeán'í náníríní.

¹ Magídara dán'í Mariaí t'íní Mariaí w'í t'íní Sabar'á ríxa wéáná Sadéyo is'áyo ípaú Jisasoyá xwárípáyo síjw'í wínanírí nání nuri ² síní m'irémopa yar'ná re en'ínigíní. Pobon'í xwé wí éáná an'ínaj'í Goríxoyá wo an'ínamí dání n'íweapírí s'já xwárípáyo ó'yímí p'róar'íg'ó m'imégwínar'í néra nuri ó'yímí n'íwiemoárímáná s'jáomí seáyí e é'í jweáagi ³⁻⁴ porisí awí mearoar'íg'áwa an'ínajo ápian'w'í yaríñ'ípa w'á éníñ'í nókirí jweanagi n'íwín'iro xeg'í rapír'ap'í ení síjw'í m'imíñ'í in'í'í yín'íjagi n'íwín'iro ó'í níkarín'iro píy'ín'íñ'í nímon'íro xw'ámi píérín'owíg'áwixíní.

⁵ An'ínajo síní xwárípá t'íñ'í e jweanáná ípaú rémónap'ág'í re uríñínigíní, "Aípagwí wáy'í mepaní. Nioní níj'áríní. Aípagwí Jisaso, píyomí ík'áyo yekwíroar'íg'ómi síjw'í wínanírí baríñ'í. ⁶ O re m'íweníní. X'ó searíñ'ípa ríxa n'íwíápínimeámi

úiniginí. Aípagwí xfomi tigte nibiri sɨjwɔ wɨnɔpiyi.” nuriri ⁷ ámí re urɨniginíni “Rɨxa nuri xegɔ wiepɨsarɨjowamɨ re urémeápiyi, ‘ “O xwáripáyo dánɨ rɨxa nɨwiápɨnɨmeámɨ úiniginí. Arɔ́á épiyi. O Gariri pɨropenisɨyo nánɨ xámɨ yíɨmɨ soyɨné e nɨyoaro sɨjwɔ wɨnɨpɨrɔ́rɔ́rɨni.” urémeápiyi.’ eararɨnini.” urɔ́agi ⁸ ípaú aɨnɨ xwáripáyo pɨnɨ nɨwiárɨmɨ nurɨná wáyɔ ikárɨnɨri yayɔ ikárɨnɨri néra nuri wiepɨsarɨjowamɨ áwanɔ́ urémeanɨri aɨnɨ warɨná re enɨniginí. ⁹ Jisaso ípaúmɨ nɨwímeari “Gɔ́ áamá aípagwí!” nuriri yayɔ e wíáná ípaú aɨwɨ e nuri mɨɨɔ xwɔ́áyo nɨkwɔ́rori xegɔ sɨkwɔ́ fá nɨxɨrɨrɨnɨ omɨ seáyɔ e umegɔ́isixɨni. ¹⁰ Seáyɔ e uméáná o re urɨniginíni, “Aípagwí wáyɔ mikárɨnɨpanɨ. Sa nuri gɔ́ áamá imónɨgɔ́awamɨ áwanɔ́ re urɔ́piyi, ‘ “Soyɨné Gariri pɨropenisɨyo nánɨ yíɨrɨxɨni.” rɨjoi.’ nuriri re urɔ́piyi, ‘ “Nionɨ e sɨjwɔ nanɨpɨrɔ́rɔ́rɨni.” rɨjoi.’ urɔ́piyi.” urɨniginíni.

Porisowamɨ xwapɔ́rá eaárɨgɔ́á nánɨrɨnɨ.

¹¹ Ípaú sɨnɨ wiepɨsarɨjowa tɨɨɔ e nánɨ warɨná re enɨniginí. Porisɔ́ awí mearó́áwa Jerusaremɨyo nɨrémore apaxɔ́pánɨɨɔ imónɨgɔ́á xwéowamɨ wa wɨnɔ́api nɨpɨnɨ nánɨ repɨyɔ́ wíáná ¹² awa Judayɨyá mebaóowamɨ awí neaárɨro xwɨyɔ́á nimixɨmáná porisowa áwanɔ́ murɨpa éɨrɨxɨnɨri nɨgwɔ́ xwé obaxɔ́ mɨnɨ nɨwiro ¹³ re urɨgɔ́awixɨni, “Ámá wí yarɨɨɔ seaíaná re urɔ́rɨxɨni, ‘Árɔ́wɨyimi none sá wenjáná xegɔ́ wiepɨsɨjowa nɨbɨro piyomɨ ɔ́wɔ́ nɨmeámɨ ugɔ́awixɨni.’ urɔ́rɨxɨni. ¹⁴ Gapɨmanɔ́ Pairato xwɨyɔ́á api rɨnarɨɨagi arɔ́á nɨwirɨnáyɔ́, o iwanɔ́ seaeannɨnɨrɨ samɨɨɔ imɨxanɔ́wá enagi nánɨ ayá sɔ́wɔ́ nɨsearorɨ dɨɨɔ obɨbaxɔ́ mɨmopanɨ.” urɔ́agɔ́a ¹⁵ porisowa nɨgwɔ́ api nuráɨro apaxɔ́pánɨɨɔ

imónigfá xwéowa urfápa axfpi e yarfná pfné api Judayf
 aňfyo rinimenjfpí agwf siní rinimeariní.

Jisaso wiepisiŋowa tñní ámí erimeánigfá nániríní.

¹⁶ Wiepisiŋf wé wúkaú síkwf wo awa Gariri
 pīropenisfyo dfwf Jisaso urárñfpimí nání nīyoaro
¹⁷ omí nīwīniróná seáyf e numero aiwí wa “Jisatoríní.”
 yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatorfani?” yaiwiro yarfná ¹⁸ o
 aňwí e nībirí re urññinigíní, “Gorixó ‘Amípí aňfnamí
 imónirí xwfárimí imónirí eñfpi nání joxí api nīpíní
 nání nénf tñnoxí imónirfíní.’ nīrfí eñagi nání ¹⁹ re
 seararññíní, ‘Soyfné nuro ámá gwí rixf wirf wirímí
 gf wiepīsarññáyññf nīwimíxa nuróná re erfíní. Yoí
 ápo Gorixoyápimí dání tñní xewaxoniyápimí dání
 tñní kwíyfpimí dání tñní wayf umeairo ²⁰ sekaxf nioní
 searññá nīpíní xfdpírfá nání uréwapīyiro erfíní. Ripí
 ení arfá époyí. Nioní anñf dñf seakīkayómfáríní.
 Sfá yoparfymí e nání aí nīseakīkayóa umfáríní.’
 seararññíní.” urññinigíní.

Xwiyá Gorixoyá Siripirini

The New Testament in the Ankave language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

Updates

eBible.org

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 17 Nov 2018 from source files dated 20 Jul 2017

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051